

Magyar

Alapította 1999-ben: Tar Károly

Ligeti

12. évfolyam 52-55. szám A SKANDINÁVIAI MAGYAROK CSALÁDI LAPJA 2011/4 - 5

Magyarok története

„Az iskolák
fölöttébb szükséges
voltáról”

Világtalálkozó

Olvasmány

Találkozásaim

Vidám oldal



'56/55

**Nyári
történetek**



A MAGYAR NEMZET PRÓFÉTÁI



A tartalomból:

Honosításunk 4

Gyászos október 6

A magyar nemzet prófétái 14

Ábel Svédországban 20

'56/55 Ünnepünk 25

Új könyv 26

Találkozásaim 36

ÁKE 38

Magyarok története 40

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról” 41

Vallomások az anyanyelvről 42

Olvasmányok 7, 8, 12, 19, 22, 30, 32, 34, 44, 46

Házunk tája 46, 48, 52

Vidám oldal 54

Megjelent az Ághegxy-Liget Baráti Társaság új honlapja:
<http://aghegy.hhrf.org/tarsasag>

Az első oldalon Moritz Livia munkája. További képei az 50-51. oldalon



**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de MAGYAR LIGET csak egy van!**

Szerkesztő:

Tar Károly

tar.karoly@gmail.com

Munkatársak:

Dr. Bartha István - bartha@telia.com, **Dr. Békássy N. Albert** - albert@refnet.cz;
Lőrinczi-Borg Ágnes - agnesborg@yahoo.se; **Mészáros Márta** - marta.mesaros@hotmail.com

Fiókszerkesztőségek:

Malmö: **Dr. Szalontai Éva** - evaszal@axelero.hu

Göteborg: **Gaál Zoltán** - plengal@telia.com

Oslo: **Kovács Ferenc** - ferenc.kovacs@media.uio.no

Stockholm: **Moritz László** - laszlo.moritz@spray.se

Budapest: **Aniszi Kálmán** - aniszi_kalman@g51.kibernet.hu

Korrektor:

Dr. Kunszenti Ágnes

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorositják és terjesztik.

Lapunk a világhálón: <http://magyarliget.hhrf.org>

ISSN 1404-7780

NAPTÁR

Október

Soká hulló levél- nagy és kemény telet,
Hamar hulló levél – korai hideget.
És a jövő évre bőségeket jelent.
Sok hernyó lesz, ha fán maradnak levelek.
Midőn eljő Simon s Júdás (24, 28)
Didereg s fázik a gatyás.
Összel a természet háza,
Mely minden élő tárháza
Megérett gyümölcseivel
Kínál rakott kebelivel:
Édes must csurog a hegyeken,
Áldás folydogál a völgyeken.

November

Márton lúdja melle csontja ha veres, (12)
Nagy hidegtől ember orra lesz veres.
Sok hó leszén, hogyha e csont szép fehér,
Ha fekete: sok eső s viharos tél.
Mindszentek napján vágj egy cserfaágat (1)
Hogyha száraz belől, kemény telet várhatsz,
Hogyha pedig nedves, a tél is nedves lesz,
Hogyha e nap derült, erős havat jelez.
Hogyha pedig esik, vagy netán borult,
A szánkáról akkor nem sokszor borulsz.
Erzsébet s Katalin megmutatja neked (19, 25)
Karácsony havában milyen idő lehet.

December

Midőn Karácsony hava zöld:
Húsvét napján fehér a föld.
Karácsony éjjelén, ha esik földre hó
Reménységet ad, hogy lessen minden jó.
Első napján ha nap fénylik:
Új esztendő majd tündöklök.
Ha második napján fénylik:
A drágaságot reménylik.
Szent éjszakán keleti szél
Elhozhatja marhák dögét;
Nyugati szél emberhalál,
Délről sok betegséget talál;
De az északi hideg szél
Boldog jövődőről beszél.
Szilveszteri eső: újévi fényesség:
A terméshez akkor nincsen jó reménység.
De ha napja s éje léssen szép s egyenlő
Mondhatjuk jó szívvel, mint egy víg éneklő,
Szilveszter végezte jól nekünk az időt.
Kérjünk Istenünktől boldog új esztendőt.
Ember fia! Féljed az Időknek Urát,
Aki megronthatja mindezen regulát.
Ő az égből lenéz és rendelést téssen :
Embernek! Ezekből semmi meg nem léssen!

Január

Hogyha csepeg Vízkereszt (6)
S keréknyomban vizet ereszt:
Akkor jó termő idő lesz.
Hogyha szépen fénylik Vince (22)
Megtelik borral a pince.
Gabonával pajta s a csűr
Mihály majd jó édes bort szűr (szept.29)
Pál fordulása ha tiszta (25)
Bőven terem mező, pusztá
Ha széles- jó hadakozás,
ha ködös- embernek sírt ás
Ha pediglen havas, vagy nedves:
Lesz a kenyér igen kedves



megszámláltatunk

Kezdjük a nemzeti nyilvántartást!

Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes a regisztert bemutató parlamenti sajtótájékoztatón úgy fogalmazott: „Magyarország üzen a világban szétszóródott magyarságnak”. A nyilvántartással lehetővé válik, hogy a magyarság tagjait, éljenek a világon bárhol, elérjék, magyar azonosságukat megerősítsék.

A másik értelme a nyilvántartásnak az, hogy a magyarok ügyét kellő erővel lehessen képviselni. Ha a magyar nemzet bármely részét sérelem vagy támadás éri, akkor az egyetemes magyarságot mozgósítani lehet és a világot tájékoztatni.

A www.nemzetiregiszter.hu honlapról hetente rövid híresszefoglalót kapunk Magyarországról és a magyarság legfontosabb eseményeiről.

Az oldalon található a magyar államigazgatást bemutató rovat is, itt választ kaphatunk arra, hogyan intézzük állampolgárságukat, vagy hogyan folytathatunk magyarországi tanulmányokat.

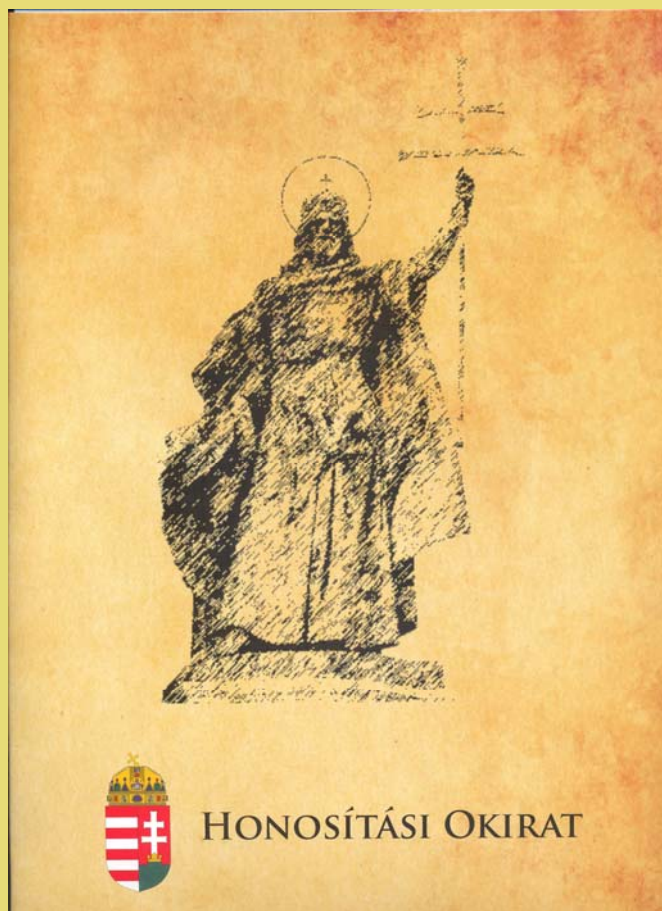
Ezen kívül valamennyi határon túli magyar szervezet bemutatkozhat továbbá, és egy eseménynaptárba feltöltheti rendezvényeit. Üzenetet küldhetünk oda-vissza kapcsolattartási eszközként működik majd a honlap és facebook oldal is kapcsolódik hozzá.

A személyes adatok védelméről szóló jogszabályokkal teljesen összhangban van a honlappal, és a közigazgatási tárca kötelezettséget vállal arra, hogy ezeket az adatokat a jogszabályoknak megfelelően kezelik. Az adatok megadása önkéntes, azokat harmadik fél számára semmilyen módon nem teszik hozzáférhetővé és a kormány legbiztonságosabb szerverén fejlesztették ki az oldalt.



házunk tája

Honosítás



MAGYAR KÖZTÁRSASÁG

Szám: 106-E-33016/2011
KE.VI-1/03768/2011



Visszahonosítási okirat

A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 5. § alapján visszahonosítom az alábbi személyt:

Tar Károly
1935. augusztus 30-án, Kolozsvár városban született.

Budapest, 2011. év július hó 11. napján

Ellenjegyzem:

Budapest, 2011. JÚL 14

miniszter

köztársasági elnök







1028371



„Én, ... esküszöm (fogadom), hogy Magyarországot hazámnak tekintem. A Magyar Köztársaságnak hű állampolgára leszek. Alkotmányát és törvényeit tiszteletben tartom és megtartom. Hazámat erőmhez mérten megvédem, képességeimnek megfelelően szolgálom. (Isten engem úgy segítse.)”

Az 1993. évi. LV. törvény 7. §-a alapján a honosított személy az állampolgársági esküt, illetve fogadalmat előttem a mai napon letette.

Köpenhága, 2011. év október hó 3. napján



István Tóth
polgármester / külképviselet vezetője / u

Konczal

Gondolatok eskütétel közben

Szétáramló nép lettünk a múlt század irántunk kegyetlen fordulatait folyamán. **Magyar vagyok, magyarnak születtem írtam** 1997. májusában a stockholmi Híradó XVI. évfolyam 64. számában. Sokan, népünk egyharmada rekedt hazánk határain túlra, külhonba. Annak ellenére, hogy teljesen szétszórta élünk, sokféle lehetőséget kihasználva, valamilyen érzékelhető társadalmi képletté vált ez a soha együtt nem volt sokadalom. Leszámitva a Kárpát-medencén belüli nemzetrészeket, a magyar nemzeti emigrációnak nevezték azt a nemzetrészt, amely szervezeteink révén, évszázadon át képes volt megszólalni, sajtója révén együtt érezni, kimagasló egyénei révén tényezővé tudott válni.

Rajtunk múlik, hogy élünk a visszahonosítás jogával. Összetartozunk, ezt az érzést szeretném átadni mindenkinek. Földrésztől és érzésektől függetlenül ne vizsgáljunk a visszahonosítás gondolatát és vonatkoztatásait, hanem terjesszük ki, csakis és kizárólagosan a repatriálásra. A magyar nemzethez tartozás ismét, hivatalosan is elismertté válik, függetlenül attól, hogy hol élünk. A visszahonosítással visszaszerezünk magyar állampolgárságunkat, a megbecsülést.

Ha ezt úgy sikerül bizonyítanunk, ahogy azt mi – tudunkkal első dél-svédországi visszahonosítottakként - a koppenhágai Magyar Nagykövetségen az október 3-i ünnepélyes eskütétel alkalmából átéltük, akkor boldogan elmondhatom, hogy nagyon vártam ezt a napot. Az ott kimondott *Isten engem úgy segítse* rengeteg emléket tépett fel a múltból. Valamiképp eleget tettem megboldogult szüleim egykor megvalósíthatatlan álmának is. Szüleim soha sem adták fel magyarságukat annak ellenére, hogy nem lehettek magyar

állampolgárok. Bennünket viszont úgy neveltek, hogy megmaradjon bennünk az a hit, hogy egyszer újra Magyarországhoz tartozunk. Ezt kicsi korunk óta belénk nevelték. Ezt nevezzük – gondolom - magyar öntudatnak és hazaszeretetnek.

A visszahonosítással és az ünnepélyes eskütétellel hivatalosan is a Magyar Köztársaság állampolgárává lettem. Kívánom, hogy a magyar állampolgárság megszerzése és az egyetemes magyar nemzethez való tartozás örömteli érzése mind több nemzettársam boldog tapasztalata legyen mindenütt a nagyvilágban, ahol eddig is a magyar szellemi haza polgárait éltek s élnek magyarjaink. Most az okmányomról van szó, miszerint országom hivatalosan is polgárai közé visszafogadott. Az ezzel járó jogokról és a kötelezettségekről immár egyenjogú félként folytathatunk párbeszédet!

A ki teheti, <http://www.youtube.com/watch?v=EUQudvmXp5tc> r-e kattintva hallgassa és lássa a visszahonosított világ vándor magyarjainak himnuszát Dancs Annamari és Jakab Alpár előadásában.

Dr Békássy N Albert



Gyászos október



„Isten adta a szívet, lelket nekem, amely népem és hazám szolgálatáért lángolt.” Vécsey Károly mondta ezt, mielőtt népének és hazájának ellenségei – a tizenhármak közül utolsóként őt – megölték. Kereken 160 éve végzett ki magyarokat, európaiakat a magyarellenes, szabadságellenes önkény Aradon. Olyan hazafiakat, szabadságharcosokat küldött át a másvilágra a sötét indulat, amely emberek nem „csak” bátrak, merészek, önfeláldozók voltak, hanem minden szempontból nagyszerűek: műveltek, nagy katonai tudásúak, több nyelven beszélők, nagyobb részben több gyermekes családapák, hazájukért, illetve az európai szabadságért felelősséget érzők, honvédjeiket atyai gondoskodással körülvevő parancsnokok, tábornokok – voltak. Ők, akik legyőzték és kiverték az országból későbbi kivégzőiket, és ez utóbbiak – vereségük után – kénytelenek voltak egy harmadik hadsereget is behívni a harctérre, hogy legyőzőik felett mégis ők ítélkezhessenek. Az ítélet embertelensége éppen ebből a korábbi kudarcból, megveretésből vette az indulat.

A vesztes bosszúja legyőzője felett – ez történt 160 éve Aradon. „Minket az ellenség dühös bosszúja juttatott ide” – mondta ki utolsó szavaiban Pöltenberg Ernő. Amit az ellenség nem tudott végrehajtani férfias harcban katonaként, azt elvégeztették a hóhérral – tehetjük hozzá most, 160 évvel később. „A világ feleszmél majd, ha látja a hóhérok munkáját” – remélte a magyar szabadságért halálba küldött német gróf: Leiningen-Westerburg Károly. Ezt az általa várt feleszmélést részben segítette, hogy a hóhérok tetszelegtek is „munkájukkal”. A négy, golyóval kivégzett hőst elrettentésül közszemlére tették: mintha a magyar szabadság felnégyelését akarták volna üzenni az aradiaknak, s általuk a nemzet egészének.

Ám a félelem helyett megvetést váltott ki a hóhérokodás a nemzetből. Ma így mondanánk: terrorizálni akarta a magyar társadalmat Bécs, a Habsburg család, a győzelmében is megalázott császári udvar. Megalázott, részben a vértanúk által is, hiszen többüknek az volt a legfőbb bűne, hogy nem a császári, hanem a cári hadsereg előtt tették le a fegyvert. „A mai világ a sátán világa, ahol a becsületért bitó, az árulásért hatalom jár. Csak egy igazi forradalom, a világ új forradalmi embersége söpörheti el ezt az átkozott, meghasonlott világot” – minősítette gyilkosait a bitó alatt Schweidel József. Ekkor már Európa csendes, újra csendes volt, Elzúgtak forradalmi... Az a fajta új, forradalmi emberség, amelyre a mártír számított, később sem jött el: a forradalmi em-

berség képviselői többnyire később is mártírok lettek. Ám a vértanúk szinte mindenkor bátran néznek szeme közé a halálnak: „De rettenetes volna most az elmúlásra gondolni, ha semmit sem tettem volna az életemben! Alázatosan borulok Istenem elé, hogy hőssé, igaz emberré, jó katonává tett” – összegezte sorsát a vesztőhelyen a magyar Nagysándor József. Hasonlóan vonta meg élete mérlegét utolsó szavaival pozsonyi német családban született Aulich Lajos: „Mindig csak szolgáltam, és halálommal is szolgálni fogok. Forrón szeretett magyar népem és hazám, tudom, megértik ezt a szolgálatot” – mondta.

A vértanúk hitték az Istent, ám végzetükért nem hibáztatták a Teremtőt. „Nemsokára Isten legmagasabb ítélőszéke elé állok. Életem parányi súly csupán, de tudom, hogy mindig csak Őt szolgáltam” – mondta a halálában is isteni kegyelmet sejtő Török Ignác. „Ki tehet arról, hogy ilyen a magyar sorsa? – kérdezte, vélhetően az ég felé fordulva Lázár Vilmos. – Krisztus keresztye tövében érett apostollá az apostolok lelke, és bitófák tövében kell forradalmárrá érni a magyar lelkeknek” – remélte. „Krisztus keresztye és a bitófa oly rokon! És az isteni áldozat mellett oly törpe az én áldozatom!” – erősítette meg hitét, talán már a kötéllel a nyakán Láhner György. „Istenem, az újkor ifjúsága egész ember lesz-e? Árpádok dicső szentjei, virrasszatok a magyar ifjúság felett, hogy Krisztusé legyen a szívük és a hazáé az életük” – fohászzkodott a Mindenhatóhoz Kiss Ernő. Neki nem ezek voltak az utolsó szavai, hiszen az elsöre hibásan célzó osztagnak ő maga vezényelte a második lövést. Gyilkosát megnevezve is kitért a hite mellett Knézich Károly: „Milyen különös, hogy Haynau bíró is keresztyén és én is az vagyok. Csak az ördög keverhette így össze a kártyákat” – nyugtatta meg lelkét utolsó lélegzetével. A 30 éves Leiningen-Westerburg Károlytól az 56 éves Aulich Lajosig egész Európa kiválóságai voltak ezek a családjuk szerint német, szerb, örmény, horvát és magyar, szívük szerint azonban mindannyian magyar hősök.

Szinte haláluk pillanatától megkezdte emléküik megörökítését a magyar nép. Dalok, fafaragások, festmények, szobrok, legendák, utcanévek, iskolák, könyvtárak, regények, versek, filmalkotások, sőt a fekete nyakkendő október 6-ai viselésével és a sörrel való koccintás tilalmával férfias hagyományok, valamint az évről évre megrendezett ünnepélyek tartják elevenen fényes alakjukat a magyar emberek szerte a Kárpát-medencében és a földkerekségen. Pozsony, Temesvár, Nagyvárad, Temesőr, Nagybecskerek, Nécspál, Zombor, sőt Bécs mint születési hely mai határainkon túl is városi rendezvényeket hoz tető alá, hogy az aradi tizenhármak valamelyikére mint a helység szülöttjére emlékezzenek.

Bátorságuk és erkölcsi tisztaságuk annyira szép emlék, hogy 160 év sem tudta elhomályosítani ragyogásukat. Sorukat tanulmányozva és szavaikat olvasva ma is erőt meríthetünk napi fáradozásainkhoz.

Példájuk, hogy az árulás, sőt a kegyelemkérés sem fordult meg fejükben, különösen fontos a mai világ fejleményeit látva.

Jó tudatosítanunk, hogy életüket részben a mi szabadságunkért dobták el: meg kell becsülnünk, ki kell teljesítenünk tehát ezt a szabadságot.

Az aradi tizenhármak ma is a magyar szabadság és az európai szabadság gondolat bajnokai. Eleven, és az égi magasságban győztes a csapat: Török, Lázár, Kiss, Láhner, Aulich, Nagysándor, Poeltenberg, Damjanich, Leiningen, Knézics, Dessewffy, Schweidel, Vécsey.

Molnár Pál

Csíksomlyó szerepe

a magyar kapcsolatokban

Széchenyi István szállóigévé vált mondata: „*Nyelvében él a nemzet*”. Napjainkban a következőképpen fogalmazhatnánk ezt: nyelvében (1), szimbólumaiban (2), hagyomány-örzésében (3) és kapcsolataiban (4) él a nemzet. Ez utóbbi, ritkán emlegetett összetevőben kristályosodik ki Csíksomlyó szerepe: a magyar-magyar kapcsolatban, az „ittthon” és „otthon” érvelésében.

A kapcsolat az ösztönző erők kölcsönhatása. Marcus Aurelius manapság is aktuális gondolata: „*Amire az ember gondol, az meghatározza a gondolkodásmódját, mert a képzetek mintegy átítják a lelket... Minden egyes lény arra tör, aminek a kedvéért megalkották. Amire pedig tör, abban a célja. Ahol a célja, ott a haszna és a java. Az értelmes lény java a közösség. Mert, hogy mi közösségre születünk, az régen bebizonyított tétel*”.

Miért fontos évezredekkel visszamenni a történelemben mielőtt Csíksomlyó jelenlegi helyzetét és fontosságát értelmeznénk?

Mert nem állunk a helyzet magaslatán.

Mondhatnánk úgy is, hogy a közelmúlt évtizedei komoly létroncsolást végeztek társadalmunkban. A létroncsolás az elmúlt húsz esztendőben nem állt le, hanem egészen más ideológia máza alatt folytatódott. Fogalmazhatnám úgy is erdélyi magyarként, hogy a kommunizmus támadása értékeink ellen még nem ért véget.

A 2011-es magyar alaptörvény preambuluma idézem: „...Valljuk, hogy a huszadik század erkölcsi megrendüléséhez vezető évtizedei után múlhatatlanul szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra. Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét nagyra teszik Magyarországot. Alaptörvényünk jogrendünk alapja: szerződés a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között...”

A MÚLT – JELEN – JÖVŐ idősáv olyan fontos része az életünknek, melyre fokozottan kell odafigyelnünk. Az „IDŐ” nagy kincs, de nem az amerikai értelemben (Time is money). A múlt ismerete (folyamatok elemzése és megértése), a jelen cselekvő megélése (fontos döntések megtétele) valamint a jövő megálmodása és tervezése adja meg keresztény életünk előrevivő tartalmát. Ha van például egy autónk, amellyel a sötétben vagy ködben gyorsan száguldunk, szükséges, hogy felkapcsoljuk a fényszórókat, mert ellenkező esetben nem vesszük észre a kanyarokat vagy az esetleges egyéb akadályokat az úttesten. Így van ez a jövővel is: ha nem sikerül kellő döntéseket hozni a jelenben, akkor az előttünk levő „akadályokat” nem látjuk, nem kezelhetjük sem egyéni, sem társadalmi szinten.

Az elmúlt évtizedeket ideológiák harca, vagy inkább eszmények kereszteződése jellemezte. Az 1989 előtti és utáni eszményeknek erős átfedési pontjai vannak: kitartó munkával próbáltak és próbálnak megsemmisíteni és az emberek elméjéből kiiktatni mindenféle istenképet.

Cél a társadalom immunrendszerének, ellenálló képességének meggyengítése minden szinten: leginkább a család teljes kiszolgáltatottsága. A félelem érzése állandósult az egyénekben: félni kellett és kell mindentől, bizalmatlannak kellett és kell lenni mindenkivel. Az anyagi javakért cserébe az „égieket” fel kellett / kell áldozni, amit a modern erdélyi ember – idegösszeomlások között – jószántából tesz meg. A társadalmat mozgató létroncsoló erők annak alapján

engednek a hatalomból és az anyagiakból részesedni, amennyire az ember képes az „üdvét”, vagyis a szakrális életterét feláldozni.

Bizalmatlanság erősítése és terjesztése a *bizalom* helyett – a „normálisan”, működő társadalom alapja CSAKIS a bizalom lehet.

A minden szinten történő agymosás következtében Erdélyben is létrejött a modern ember karikatúrája: a fogyasztói idióta. A plázákra, bevásárlóközpontokba szoktatott „minimál én” tömegesen atomizálódott és eladósodott. Eltávolodott mindazon értékektől, amelyek történelmének a fénykorát jellemezték, amelyek töltet adtak politikai és társadalmi szervezkedésének. A modern kreatúra legfőbb jellemvonása: értéktelen, hazug, megbízhatatlan. Miközben a homo sapiens, mely homo politicus is kellene, hogy legyen (vagyis cselekvő meghatározója jelenének és jövőjének), átalakul homo videns-szé, olyan emberronccsá, amely már nem néz, csak bámul (leggyakrabban a televízió képernyőjét), mialatt a társadalmi folyamatok valóságos és elfogulatlan intézményesített elemzése, értelmezése és megértése a háttérbe szorult. Az új embernek, a *homo videns*-nek, amely előzőnlötte Erdély elitjét is, nincs ideje már semmire, csak önmaga ámitására és butítására. „*Amit ma hazudhatsz, ne halaszd holnapra*”: ez a jelmondat Kelet-Európában a társadalmat működtető alapszabályává válik és lassan mindenki meg akar felelni ennek a szabványnak. Ennek következtében *vészreflex* alakul ki a társadalom nagy részében: ez rövidtávú gondolkodást, indíték nélkülséget, állandó nyugtalanságot eredményez, csökkenti az érzelmi műveltséget, és a szociális érzékenységet.

Erdélyi társadalmunkban a „*lényeg*” irtózatosan eltolódott: a szakrális tényezők teljesen háttérbe szorultak. Az embereket fárasztják a szakrális témák (pl. kultikus helyek, istenkép, vallási szimbólumok), de annál kaphatóbbak: MLM (multi-level-marketing) rendszerek „profitabilitásának” a szajkózására (1), veszélyes értékesítési csatornáknak a reklámozására még *családon, baráti körön* belül is (2), az eladósodási lehetőségek, bankok akcióinak az istenítésére (3).

A társadalmunk létválságba került.

Társadalmunk lerázta magáról a szakralitást béklyóknak hitt megtartó erejét és közben a legsötétebb modern babonák áldozatává lett. Ahogy Bogár László közgazdász fogalmaz: a modernitás valójában új babonarendszert hozott létre, melynek valami módon mindannyian az áldozatai vagyunk.

Melyek ezek a babonák, amelyekről a társadalom vezetői sem akarnak kellőképpen beszélni?

A felvilágosodástól kezdődően az emberi élet alapja a materializmus lett. A szellemi erők helyett a – szakrális jellegétől megfosztott – anyag került a központba. Nem fontos az élet üdvtörténeti beágyazottsága, hanem csakis a nyers élvezetek halmozása. A kényelem és a biztonság megdöbbentő felértékelődésének lehetünk tanúi.

A végtelen fejlődés és végtelen haladás elmélete újabb babona. Feltételezzük, ha nem is tudatosan, hogy a minket körülvevő anyag kihasználása a végtelenségig fokozható.

Folytatása a 13. oldalon

Egyetemi éveim

1960-ban utaztam Pécsre gimnáziumi barátommal, orvosi egyetemi felvételire. Színjeles érettségim ellenére is alig volt reményem, mert a jelentkezőket megszürték. Ha mérnök, ügyvéd, vagy netán "maszek" (magánszektorban dolgozó, Kellér Dezső kabarettista szókreatívja, a szerk. megj.) volt a szülő, akkor a lehetőségek minimálisak voltak.



A társadalmat munkás, paraszt, értelmiségi és egyéb kategóriákra osztották: A munkásosztályon belül is volt az elit, az 'élcsapat', és az ipari proletariátus. Az utóbbinak a marxista-leninista eszme misztikus vezető szerepet tulajdonított, ami 'velük született' tulajdonság volt, -mint ahogy a faji ideológia szerint a szőke haj, és kék szem vezető szerepre determinálta azokat, akik e külső jegyeket örökölték.

A társadalmi osztályokra való besorolásnak gyakorlati következményei is voltak. A politikai vezető funkciókban bizony szinte kizárólag csak az 'élcsapat' származásúak voltak. Viszont meglepetésre mégis voltak olyanok, akik első-sorban tehetségük révén jutottak egyetemre, pl. a pécsi püspök leszármazottja Dulánszky Mari, és még jó néhányan: Kovácsi Ákos, Köves Sanyi, Bajusz Viktor, Csongrády Emőke.

Barátomnak orvos volt az édesapja, együtt tanultunk eszperantóul és lengyelül. Végül is nem vették fel az egyetemre mert a hatóságok, *horribile dictu*, nem akartak orvos dinasztiákat. Gyuri Moszkvába ment tanulni. Majd a 90-es években Oroszországban, később Szingapúrban volt nagykövét.

Felvétel után a pécsi volt Szt. Mór kollégiumban

kaptam szállást. A spártai egyszerűséggel berendezett szobákat a háború előtt egy diáknak képezték ki, így a 30-as években relatíve úri módon laktak a diákszálláson. Mi négyen voltunk egy földszinti szobában, 2-2 emeletes ágyon.

A 4 lakón kívül a szobában elfért még: 1 db mosdó, 1 db asztal, székek, még szekrény is. Zuhany és WC a folyosóról volt megközelíthető. Volt egy Bücs nevű orvostanhallgató, ki előttem ismeretlen okból meglehetősen ellen-szenvesnek tartott. Bücs talán harmadéves medikus lehetett, és minden fiatalabbat megvetéssel kezelte, mivel valamilyen pozíciót kapott a Kommunista Ifjúsági Szövetségben (KISz). Antipátiájának úgy adott kifejezést, hogy az első-és másodéveseket kis szarosnak nevezte. Hatalmi tébolya első megnyilvánulásaként átrakatott egy terembe, ahol rajtam kívül még 17 medikus lakott, emeletes ágyakon.

Mivel nem léptem be a KISz-be, a 3. szemeszter után a kollégiumi bentlakás lehetősége végleg megszűnt. Mikor szigorlatozni mentem Pécsre, akkor a szobámba már nem mehettem vissza. Erről a púpos portás értesített. Néhány napig a közös étkező egyik asztalát használtam ágyként, majd rokonaimhoz költöztem a Zólyom utcába. Itt nagybátyám, nagynéném és édesanyja, valamint unokaöcsém lakott. Jó emberek kis helyen is megférnek. (Unoka öcskös is megunta a kommunistákat és Kanadában kötött ki).

A kollégiumi igazgató szigorú ember volt; de lányának tenispályát csináltatott a kollégium területén. Emellett bőséges szabadidejében felkereste a sportpálya melletti klubot, ahol a diákok szombatoként [Elvis Presley](#) zenéjére táncoltak. Az igazgató megdöbbenésének adott hangot, mivel a *rock-and-roll* ideológiai szempontból a hanyatló-rothadó kapitalizmust jelentette, és megtorlást helyezett kilátásba.

Egyik kollégiumi társam, egyszerű család sarjaként, ragyogó karrier elé nézhetett. Tudta honnan fúj a szél, azonnal belépett a KISz-be, és már elsőéves egyetemi hallgatóként pozícióba került. Udvarolni kezdett egy orvos lánynak, - kit később el is vett feleségül.

Egyes kollégák rettegésben tartották az évfolyamot. Az egyikről tudtuk, hogy besúgó, ma professzor. Ha valakiről negatívan nyilatkoztak, az illetőnek vége volt. Czéh Gábor nevű évfolyamtársamra azt fogták, hogy egy 'illegális' rádióállomást hallgat. Az *Amerika hangja* (*Voice of America*) vagy a *Szabad Európa* volt ilyen szempontból a legveszélyesebb. Nem emlékszem, hogy Gábor melyiket hallgatta, ha egyáltalán, de elég volt a hallgatás *gyanúja*. Nyilvánosan be kellett ismernie tévedését. A tehetséges Gábor karrierje, azt hittem, véget ért, de végül is megúsza. Ma neurológus professzor és szobrász.

R.I. szülész-nőgyógyász professzor lett. Az anyagiak még az 'idealista' kommunistát is megigézték. R.I. az azóta megszűnt Orvos továbbképző Intézet professzora lett. A magyar szülészek, minden újszülött után, honorárium címen, elvárnak a páciensről 50-100.000 forintot. Talán ezzel is összefüggésben lehet Magyarország jelenlegi irreverzibilisnek látszó demográfiai katasztrófája. Sok ginekológus simán bezsebel több száz ezer eurót, míg egy bolti alkalmazott havi fizetése 70.000 forint körül mozog.

Egyszer, a 80-as évek végén, bent jártam Gáti professzornál az Orvos továbbképzőben. A Pécsről a fővárosba került egyetemi irodája tele volt m^űkincsekkel és perzsa-



szőnyegekkel, az egész olyan benyomást keltett, mintha török basa vendége lettem volna. Ex kollégám átvette Gáti professzor irodáját.

Amikor a 80-as években a rendszer megengedte, hogy vízzel meglátogathassam szülőházamat, a Bécsi Kávéházban összefutottam a rettegett nőgyógyásszal (R.I.). A professzor feje már őszbe csavarodott, barna szeme alatt sötétkéék árnyékok voltak. Gondterheltnak látszott, valószínű azért, mert aznap nem tudott senkit feljelenteni.

Jó barátaim közé tartozott a balatonmelléki Pátzay Pali (az ismert szobrász unokaöccse). Pali annyira rosszul állt anyagilag, hogy reggelente újságkihordást vállalt. Ezt az ősz beköszöntekor szénrakodás vagy téglahordás váltotta fel. Egyszer-egyszer ősszel én is részt vettem ebben, sokszor még október közepén is kellemes napos idő volt az ország e táján. A szobrász nagybácsi eladta magát a rezsimnek, de az unokaöcs Pali volt azon kevesek egyike évfolyamunkon, ki nem lett KISz tag.

Az 1960-as évek pécsi egyetemén olyan nevek fémjelezték a tanári kart, mint Cholnoky László, Ernst Jenő, Szentágothai János, Donhoffer Szilárd, Lissák Kálmán, Romhányi György, Hámosi Artúr, Kerpel Frónius Ödön és Környei István. Tanáraink között sok olyan volt, akit a kommunista rezsim nem tűrt meg másutt.

Cholnoky professzor az oszlopkromatográfia egyik alapítója, és a karotenoid pigmentek jeles kutatója, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, kémiai tanított. Arról is híres volt, hogy behúzott kezifékkal autózott Kaposvártól Pécsig. Pécsre érve azt mondta: *'valami érdekes illat van a kocsiban'*. Kiváló tankönyve még a háború előtt jelent meg. A szerencsések fel tudtak hajtani egy példányt, nekem sikerült megkapnom a nagybátyámtól.

A biofizika professzora a kétszeres Kossuth díjas, puritán Ernst Jenő munkaszolgálatból menekült el Mohácsról. Ernst bent lakott az egyetemen. Ötleit csomagolópapírra írta fel az ágya felett. Annnyira szórakozott volt, hogy reggelente időnként pizsamában jött be az auditóriumba. Néha azt kérdezte a vizsgán, hogy minek örülnek a halak télen? A helyes válasz az volt, hogy "annak örülnek, hogy a tavak nem fagynak be fenéig, mert a +4°C-os víznek nehezebb a fajsúlya és lesüllyed".

Élettan professzorom, Donhoffer Szilárd mondta: *Két embernek köszönhetem az életemet: Ernst Jenő professzornak, aki politikai megbízhatatlanságom miatti eltávolításom után elérte, hogy visszavegyenek az egyetemre, valamint Környei István professzornak, aki a súlyos és könnyen végzetessé is válható tüdőgyulladásom idején a maga és családja számára külföldről beszerzett és akkor Magyarországon még nem hozzáférhető antibiotikumot elhozta nekem (1).*

mus professzort Pécsre száműzte a hatalom, csak később engedték meg neki, hogy a fővárosban tanítson. A Magyar Tudományos Akadémia elnöke lett. Szigorú, nagy tudású ember volt. Az anatómiát sokszor a maga testével illusztrálta. Felejthetetlen volt a petefészkekről tartott előadása. Két keze volt a két petefészke, karjaival illusztrálta a petevezeteket, feje és törzse meg az anyaméh. A lába pedig a többi.



Egyik tárgyunk a politikai gazdaságtan volt, a kapitalizmus és a szocializmus közgazdaságtana. Érteni nem lehetett, és rengeteg időt vett igénybe a lenini idézetek bemagolása. Érdekes, hogy egy kiugrott paptanár, Horváth Levente tanította, aki pusztá irigységből tönkretette legjobb barátom karrierjét.

Furcsa volt, hogy a *munkásmozgalom története* is bekerült a tantervbe. Egy docens (!) tanította, - *de mortuis nil nisi bene*.

Az egyik kitűnő tanárunk Romhányi György patológus volt. Professzoraink közül a legkiemelkedőbb. Reichenbach néven egy kis faluban (Szár) született. A falunak 1910-ben, a *Magyar helységnév azonosító szótár* szerint (Talma kiadó, Baja, 1998), 1418 német és magyar lakosa volt. Bajusz Viktor barátom írja: *'Mint kezdő harmadéves, Romhányi előadásai és bonctani látogatásai meghökkentőek, zavarba ejtőek, provokatívok voltak számomra. Többnyire szorgalmas magoló-gépek voltunk és a gondolkodást igénylő kérdésekre, szinte sohasem tudtunk megfelelő választ adni. Tanítványai szerint kérdéseire azonnal választ várt. A feleletet általában nem fogadta el, korrigálta és ezzel tanított. Erre csak később jöttem rá, úgy a második szemeszter közepe, vége felé. A kérdések témája igen különböző volt: orvostörténeti, klasszikus műveltségbeli és szakmai (kórbonctani). Egy ízben magam is szenvedő alanya voltam a nyilvános kérdezősködésnek. Az évfolyamunknak tartott előadásán a halálloki statisztikáról volt szó, benne az arterioszklerosis és szövődményei kitiüntetett szerepéről. A táplálkozási összefüggésekre utalva, Romhányi feltette a kérdést: mit mondott Semmelweis? Talán rám nézett vagy rám is mutatott a prof. Mindenesetre szükségét éreztem, hogy felálljak és valamit mondjak. Halvány fogalmam sem volt, mi a helyes válasz. Egy szólás-mondás jutott eszembe az étkezésre vonatkozóan: Akkor kell abbahagyni, amikor a legjobban esik! Mire Romhányi: Én nem hagyom abba...- órási nevetés az évfolyam részéről - ... a bécsi szeletet. Nyakig elvörösödve, megsemmisülten ültem vissza helyemre. Aztán gyorsan kiderült, mit kellett volna mondani: A magyar ember úgy hal meg, hogy a saját zsírába fullad.'*

'Az éppen csak tanuló, bukdácsoló vagy a vizsgákon elégséggel átcúsúzó orvosok állandó jelzője a "keskeny

vágányú" vagy a "csepűrágó" volt.

Előadásai kétségkívül tömörek, informatívak voltak és gondolkodásra serkentettek, saját megfogalmazása szerint stimulatívak. Ehhez jött a kliniko-patológiai szemlélet és a kérdés-felelet "játék". Ő hívta fel elsőként figyelmünket a szerénységre, alázatára, a szakmában, a tudományban, a beteg ember szolgálatában'

Romhányi mindig fűtyülve közlekedett, hogy az embereket ne érje meglepetés amikor jön. Infarktussal befektették a belklinikára. Betegsége alatt is dolgozott, egy mikroszkópot rejtett el az ágya alatt. Mikor Hámori Artúr professzor jött a nagyvizitre a sleppjével, akkor észrevették a mikroszkópot Romhányi ágya alatt. S mikor ezt a megfigyelést szóvá tették, Romhányi összecsapta a kezét: *Jé,- egy mikroszkóp!*

Környei professzor egyik előadása alatt bátor módon, a kullancsencephalitis előfordulási helyeiről szólva azt mondta, hogy e betegségnek egyik formája előfordul az 'ügynevezett Szovjetunióban' is. Környei *Neurológia* c. tankönyvét halála után is évtizedekig használták.

A nyarak

Nyaranta nem nagyon tudtuk a szabadságot élvezni, mert mindenkinek kötelező volt egy hónap kórházi gyakorlat. Emellett még 2 hétig *önkéntes* társadalmi munkát is illet végezni. Kazincbarcán árkot ástunk a vegyi kombinátnak, Siófokon utat építettünk vagy a termelőszövetkezetben segédkeztünk, mert TSzCs-be (Termelő szövetkezeti Csoport) kényszerített parasztok nem akartak dolgozni. Ilyenkor ki végezhetne volna el a munkájukat, mint az orvostanhallgatók (vagy a kiskatonák). Így tanultunk krumplit és répát szedni, meg kukoricát törni.



'Önkéntes' társadalmi munka nélkül álmodni sem lehetett arról, hogy a nyári szabadság maradék két hetét külföldön tölthessük. A külföld fogalma egyébként is be volt szűkítve. Külföld volt az NDK (Német Demokratikus Köztársaság, megszűnt), Csehszlovákia (feloszlott), Bulgária és Lengyelország. Romániába, és a Szovjetunióba csak meghívással lehetett menni, esetleg társasutazásra vagy családlátogatásra. Az említett országokba való nyári látogatást gondos előkészítés előzte meg. Az útlevelekérelmekhez csatolni kellett az egyetem ajánlását, a lakóhely szerinti illetékes tömbbizalmi aláírását, a Nemzeti Banktól a valuta kiváltására jogosító engedélyt.

A korabeli útlevelet nem úgy kell elképzelni, mint ahogy ezt ma ismerjük. A 'nagy' Szovjetunióbeli mintára minden magyar állampolgárnak személyazonossági igazolvánnyal kellett rendelkeznie. Eb-

ben bent volt a polgár minden adata: születés, foglalkozás, anyja neve, a létező és az összes korábbi lakcím és munkahely. A bordó színű kis könyvecskét, mely gyakorlatilag egy belső útlevélnak felelt meg, mindenkinek kötelező volt magánál tartania és a rendőr felszólítására bemutatni. Ez a személyi igazolvány jóval több adatot tartalmazott, mint egy mai útlevel, és ebbe az igazolványba adtak (amennyiben a polgár megfelelt az összes fent említett előfeltételnek), egy ügynevezett betétlapot, s csak ennek birtokában lehetett a szocialista országok egy részébe beutazni.

Az egyik nyári gyakorlatot a Bajcsy kórházban töltöttem, Kőbányán.

Egy Hangos nevű sebész lett a főnököm. Hatalmi tébolya sajnos pont akkor tört ki rajta, amikor szigorló orvos voltam. Bejött hozzám egy beteg hozzátartozója, és érdeklődött a mama hogyléte felől. Gyanútlanul adtam a hölgynek információt a mama hogylétéről. Hozzá kell tennem, hogy az illetők oroszok voltak. Gondoltam 10 év alatt nyert orosz nyelvtudás, és közel 6 év orvosi tanulmány után egy pár szó erejéig-, szigorló orvos koromban már elbeszélgethetek egy beteggel, az osztályos főorvos írásbeli engedélye nélkül. Tévedtem. Hangos dr. bosszúból felvette a kapcsolatot a pécsi egyetemmel, és így a neurológia-pszichiátria nyári gyakorlatot büntetésből már a Zala megyei kórházban töltöttem, Pózván. Ez egy apró falu Zalaegerszeg (ma már Zalaegerszeg része, a szerk. megj.) mellett kis tüdőkórházzal, s egy még kisebb elmegyógyintézettel. Ide jutalomból nem tettek senkit. Egy Pózván frissen alkalmazott kollégánál rövid idő alatt öngyilkos lett. Még diákkoromból emlékeztem kék szemére. Csak később derült ki, hogy az egyetemi menzán sem engem, sem más fiút nem nézett, csak úgy tűnt, -mert bár rövidlátó volt, de hiúságból nem viselt szemüveget. Pózva nevezetességei közé tartozott még az I. világháborús orosz, majd a II. világháborús szovjet katonai temető, s a főorvos fia, aki vagy gyorsajtás vagy a környékbeli fiatalok megrontása miatt került bajba.

Az orvosi egyetemen több sváb származású évfolyamtársam volt: Mammel, Schmidt, Vogelsang, Gogl, Wächter, Freisinger. Sokuk szülei, nagyszülei otthon németül beszéltek. Szorgalmas, rendes fiatalok voltak; sokan Pécs környéki falvakból jöttek. Magyarország II. világháborús katonai és civil vesztesége többszázezerre tehető, és a szovjet hatalom számtalan embert hajtott el *malenkij robotra*. Az új kommunista rendszer, a szövetségesek nyomásának engedve, fontosnak tartotta, hogy még több „kétes elemtől” szabaduljon meg az ország. Így a háború után szinte késedelem nélkül nekiláttak a németek deportálásának. 213.000 németet telepítettek ki. A budapesti Terror Házában nyílt kiállítás láthattuk, milyen körülmények között folyt le az 1945 november 4-i potsdami döntésen alapuló folyamat.

Köztársasági elnök

Miután kicsaptak a Szt. Mór kollégiumból, 1963-64-ben egy évig együtt laktam Sólyom László joghallgatóval, aki a közel-múltban Magyarország köztársasági elnöke volt. Már akkor kiment Jénába a nyári szabadsága alatt, hogy nyelvi és jogi tudását továbbfejleszthesse. Sólyom ugyan pécsi, de felmenő ágon egy kis sváb faluból származik. Egyszer egy disznótoron voltam a rokonainál ebben a kis faluban. Kék-fehér színű házaival, tisztaságával a mai napig megmaradt emlékezetemben. Laci mesélte, hogy a Nyugat-Németországba kitelepített svábokat azonnal befogadták, komoly támogatásban részesítették, -rövid idő alatt német állampolgárok lettek, és beilleszkedtek a társadalomba. Nem sok idő telt el, és a kitelepített németek

csomagokat küldtek „haza” Magyarországra. Így a sváb falvaknak lassanként jobban ment, mint a magyaroknak.

Sólyom László, akivel 1963-ban Pécsen együtt hallgattuk a *Radio Luxembourg*ot (talán valaki emlékszik: Radio two-o-eight, The Station of the Stars) 2010-ig Köztársasági elnök volt. Véletlen? Akkor véletlen Schmitt Pál és Mádl Ferenc Köztársasági elnöksége is. Ők szintén német származásúak, mint Puskás Öcsi is. Sajnos Magyarország többszörös demográfiai katasztrófájának része volt (és ma is az), a tehetségek elűzése vagy tönkretéve.

Akinek a szocializmus alatt nem volt bejegyzett munkahelye, azt a rendőr ’közveszélyes munkakerülésért’ akár mikor bevihette az őrre. Így legalább a rendőrségnek volt munkája. A rendőr bárkit megállíthatott, és ez elég sűrűn meg is történt. Egyszer, pécsi diákkoromban, ha jól emlékszem, azért állított meg, mert szerintem rossz helyen mentem át az úton. Bevitt egy kapu alá, és gumibotjával fenyegetett: ha ez még egyszer előfordul, akkor... Aztán elengedett.

A 3.-ik év után, a sok nehézség ellenére, azért sikerült valahogy kissé felülkerekedni a bajokon. Kiköltöztem az Uránvárosba a rokonaimhoz, és a 39-es Dandár utcában laktam. Alvóhelyem egy heverő volt, amit nappal össze kellett hajtani. A házban szovjet tisztok laktak, -mint kivételezettek- gyerekeik együtt futballoztak a magyar srácokkal. Döbbenetes volt, hogy míg belénk 10 évig sulykolták az orosz, sokaknál eredménytelenül, addig az orosz gyerekek minden akcentus nélkül beszéltek a magyart, amit a velük focizó magyar fiúktól tanultak!

Időnként szórakoztunk is, bálokat tartottak a kollégiumban vagy a pécsi Nádor szállóban. Igazgatója, ki Kenedi névre hallgatott (!), nem engedte meg, hogy a diákok *rock-and-rollt* táncoljanak. Ugyan Elvis Presley vagy [Bill Haley](#) zenéjét nem tudták betiltani, de mind a *rock-and-roll*, mind a hosszú haj tilos volt. A Nádor későbbi igazgatója pedig négy évig gimnáziumi osztálytársam volt, Bolgár András. Végül Floridában kötött ki, s Kenedi, gondolom már halott.

Több, mint 50 év távlatából visszanézve meg kell állapítani, hogy a pécsi egyetem kemény és jó iskola volt. Kitűnő

alapot adott, és egyes intézetei pedig kifejezetten inspirálóak voltak. A fiatalságnak ma egészen más lehetőségei vannak. Nemrég jártam a tromsøi egyetem egyik előadótermében. A diákok legtöbbször PC volt, fő, és nyilvános követelésük az volt, hogy minden előadást megkaphassanak az internetről. Az intenzív, gyümölcsöző vagy netán ellentmondásos, de mindenképpen személyes kapcsolat az oktatóval így a modern audiovizuális technika áldozatául eshet. A pécsi egyetemen is sok *norvég diák* tanul, - *pénzért és angolul*. Az én időmben *kinai, ghanai* diákok tanultak ott, - *ingyen és magyarul*.

A pécsi alapoknak a későbbiekben nagy hasznát vettem. Az ott szerzett tudás tette lehetővé, hogy néhány évvel a végzés után, minden nehézség nélkül lettem a norvég különbözeti vizsgákat, és 1971-ben pedig Koppenhágában az ECFMG-t, az amerikai különbözeti vizsgát is. A magyar diplomámat annyira elismerték, hogy szemben a külföldön tanult norvégokkal, csak 6 hónapos gyakorlatot kellett teljesítenem.

Ma is hálásan gondolok azon tanáiraikra, akik azokban a nehéz időkben is kérdező és humánus szemléletet adtak át nekünk. Több, Magyarországon tanult norvég orvossal beszéltem, akik azt állítják nagyon jó alapot kaptak ott, és tudásukkal szinte jobban megállják helyüket mint azok a kollégák, kik másutt szerezték diplomájukat.

A magyar orvostudomány akkori totális emberszemlélete ma is sokban megállja a helyét, sőt, fragmentált világunkban egyre inkább.

Donhoffer pofeszort idézve: *Nem azt kell csinálni, amit szeretnénk, hanem amihez megvannak a feltételek.*

Irodalom:

Szelényi Zoltán: Donhoffer Szilárd. Akadémiai Kiadó, Budapest; 2002. ISBN: 963 05 7949 9.

Dr. Bajusz Viktor. 2011



Peregrinus Klub,
Svédországi Magyar Orvosi Egyesület:

Van-e visszaút Magyarországra?

*„Az, hogy egy vakbélműtét részletező elmesélése is kelt-
het ekkora derűtséget a hallgatóság soraiban, sosem hittem
volna! De Dr. Faragó Iván sebész főorvos előadása után,
már ez is magától értetődő.”*

A hűvös, szemerkélő esőben szeptember 20-án este, a Stockholmi Magyar Nagykövetség adott otthont a Peregrinus Klub és a Svédországi Magyar Orvosi Egyesület első közös rendezvényének. Az eseményt Fényes Gábor szervezte, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a két szervezet között nemcsak a szakmai, de a személyes baráti szálak is szorosabbra fűződjenek.

Az előadásra olyan sokan voltak kíváncsiak, hogy a zsúfolásig telt díszterem helyett, sokaknak csak a nem kevésbé reprezentatív fogadóteremben jutott hely. A közönség soraiban kollégák; Malmötól Upssaláig, fiatal orvosok, a Peregrinus Klub rendszeres látogatói foglaltak helyet, valamint többen eljöttek Dr. Faragó Iván korábbi páciensei közül, ők láthatóan külön szeretettel hallgatták a főorvos úr beszédét. A vendégeket Rásonyi Marilu (Peregrinus Klub) és Dr. Sebestyén Gábor (SMOE) köszöntötte. Az előadáson Szentiványi Gábor nagykövet úr is részt vett.

Az előadás címadó témája: „Van-e visszaút Magyarországra?” volt. Dr. Faragó Iván saját orvosi pályája tükrében a dilemma szakmai és emberi oldalát is megvilágította. Előadása során tapasztalatait számos apró történettel támasztotta alá, hol derűsebb, hol komolyabb hangulatban. A konklúzió, hogy sajnos nincs visszaút Magyarországra. Szakmailag semmiképpen, de mint látogató bármikor szívesen

Dr. Faragó Iván Budapesten, a SOTE-n végzett sebész szakorvosként. A '70-es években Magyarországon az operációk száma arányában jóval meghaladta a fejlett nyugati országokban (például Svédországban) elvégzett műtétek számát. (Elsősorban a diagnosztika eszköztelensége miatt – gyakorlatilag a képalkotó eljárásokat Magyarországon ekkor még alig-alig alkalmazták – az orvos manuális vizsgálata alapján kellett döntenie az operáció szükségességéről. Ez gyakorta vezetett indokolatlan beavatkozásokhoz is.) Ennek ellenére egy-egy kezdő sebész csak nagyon ritkán juthatott be a tekintélyes professzorok műtéteire, hogy a szakmai praktikákat eltanulhassa. Az orvosképzést rendkívül merev hierarchia terhelte, ami a fiatal, tehetséges orvosok kibontakozásának egyik legfőbb akadálya, a szakmai fejlődés gátja volt. Későbbi tapasztalatai alapján ez Svédországban egyáltalán nem volt jellemző.

Először 1982-ben járt Svédországban, egy thoraxsebészeti (mellkassebészeti) konferencián. A svéd kórházak és műtők pozitív légköre azonnal megragadta. Ekkor találkozott először az akkor már igen komoly szakmai elismertségnek örvendő Viking Olov Björkkel a Karolinska Intézet professzorával. Ez később sorsdöntő jelentőséggel bírt jövője szempontjából. Következő évben prof. Björköt kérték fel egy magyarországi konferencia

megnyitó előadójának, és a professzor szerette volna magyarul kezdeni a beszédét, ebben pedig Dr. Faragó felesége – aki logopédus – volt segítségére.

1984-ben a Karolinska Intézet meghívására érkezett Stockholmba, itt kezdődött svédországi karrierje. Elmondása szerint egyértelmű volt számára fiatal orvosként, hogy a kellemetlen magyar szakmai környezetet egy kellemes svéd szakmai környezetre minden tekintetben érdemes felváltani. Később úgy ítélte meg, hogy eredményesebb munkát végezhet, egy kisebb intézményben. Így előbb a nackai kórház szív- és érsebészeti főorvosa lett, majd az Ersta kórházban, később a Sofiahemmetben dolgozott. Minden bizonnyal a legjelentősebb szakmai siker az Ersta kórházhoz köthető, ahol 16 éven át volt a felső emésztőrendszer sebészeti részlegének vezető főorvosa. Külön felelőse volt a nyelőcső- és gyomorrákos betegek sebészeti kezeléséért. Ebben a – viszonylag kis – kórházban sikerült kifejleszteni azt a betegek számára igen kíméletes eljárást, amit magyarul gomblyuksebészeti műtétnek neveznek (laparoszkópiás eljárás). Eleinte az Ersta kórházban évente csak néhány beavatkozást sikerült ilyen laparoszkópiás eljárással megoldani, de a tudás és a tapasztalat az évek során odáig fejlődött, hogy később szinte kizárólag csak a legkomplikáltabb esetek fordultak a főorvoshoz, és a sebészen már évente több száz ilyen műtétet végeztek. A műtėti eljárás olyannyira sikeresnek bizonyult, hogy Japántól a balti országokon át, egészen az Egyesült Államokig hívták Dr. Faragó Ivánt, hogy az új operációs technikát a műtőasztal mellett, "élesben" is bemutassa, oktassa. Kétszer megkísérelte Magyarországon is felhívni a szakma figyelmét az új technika adta lehetőségekre, de érdekes módon, ott nem fogadták kellő nyitottsággal az eljárást, nem tartottak igényt a segítségre. Ezek után feleslegesnek érezte, hogy olyan kapukat döngessen, amik úgysem nyílnak meg. Így munkáját Svédországban folytatta. Többször kihangsúlyozta, hogy a mai magyar egészségügy helyzetéről nincsenek naprakész információi, csak szubjektív benyomásai vannak. De ha egy-egy magyarországi kolléga felkeresi, annak első kérdése általában a következő szokott lenni: „Nem tudsz nekem kint egy jó állást fél évre?”. Persze, ez sajnos nem így működik, hiszen itt a kórházak döntenek el, kinek vesznek fel. De Svédországban, sőt a világ minden táján jelentős az orvoshiány. Hetente kapnak az orvosok csábító ajánlatokat az USA-ból, Németországból, Angliából és más fejlett országokból egyaránt.

Az előadás után Dr. Sebestyén Gábor és más kollégák is hozzászóltak a svéd és a magyar orvosképzés különbségének problémájához. Volt olyan vélemény, hogy a svéd képzésben a sebészeket túl korán, gyakorlati tapasztalat nélkül „dobják a mélyvízbe”, vagyis a tankönyv után rögtön a műtőben találják magukat, szikével a kézben. Erre Dr. Faragó orvostanhallgató korából, egy emlékezetes sztorival válaszolt, amikor tanúja volt, hogy egy vakbélműtétnél, a kezdő orvos legnagyobb igyekezte ellenére - hiába húzta, vágta a vakbelet - csak nem sikerült kiszedni. Mire végül a műtétet a „műtősnő, Jani bácsi” gyakorlott keze fejezte be a fiatal sebész helyett. Tehát ennyit számít a harmincéves rutin a kezdő orvos gyakorlati tudásával szemben. Az már-már ezópusi történetet a hallgatóság nagy derűtséggel fogadta.

Még egy kérdés érkezett a közönség részéről: hogy amikor eljött Magyarországról, nem hiányzott-e a „paraszolvencia”? Az őszinte kérdésre őszinte válasz érkezett: Egyáltalán nem. Nagy megkönnyebbülés volt számára, hogy Svédországban soha nem kellett ilyesmivel foglalkozni. És nagyon rossznak tartja, hogy Magyarországon ez a gyakorlat túl sok energiát von el az orvosoktól, vagyis a rossz egzisztenciális körülmények a szakmai munka rovására mennek.

Dr. Faragó Iván kiváló arányérzékéről vall, hogy az előadás mind a szakmai közönség, mind pedig a laikus közönség számára követhető és elgondolkodtató volt, a szellemes történeteket pedig mindenki „magával vitte”.

A Nagykövetség a megszokott szívéllyességgel, kiváló „óhazai” vörös és fehér borokkal és a messze földön híres hamisítatlan magyar pogácsával látta vendégül az előadást követő állófogadáson a megjelenteket. A kellemes este után, a követség kapuján kilépve, a csodálatos kertben, az ősfenyők árasztotta őszi esőillatban, az ember kicsit megborzong a tenger felől érkező nyirkos szélben, gallérját felhajtja, kabátját összefogja, és azt mondja magában: MÉG, nincs visszaút Magyarországra!

Rásonyi Marilu

Csíksomlyó szerepe

Folytatás a 7. oldalról

A korlátos létkeretek között korlátlan fejlődésről álmodni az önmegsemmisítés biztos útja. Ahogy a rákos daganat tönkretelheti az emberi testet, ugyanúgy a végtelen fejlődés babonája megsemmisítheti az ember életterét.

A harmadik babona az a téves „hittétel”, hogy a tudományok a maguk eszközeivel és kutatási eredményeikkel választ tudnak adni mindenre, amire pedig mégsem, az nem létezik. A technológia pedig minden problémát „megold” és figyelmen kívül hagyja a kényes *szellemi, erkölcsi*, valamint *etikai* kérdéseket. Így problémamentesen gyárthatók az emberek tömegeinek megsemmisítésére alkalmazott bombák, tervelhetők a hasznát hajtó háborúk, halmozható a nyereség a társadalom többségének a rovására.

Az egyenlőség és a demokrácia babonája az orwelli állatfarmot juttatja eszembe: „*mindenki egyenlő, de egyesek egyenlőbbek*”. Kelet Európában a demokráciák mutatóvázos bódékként üzemelnek, hívei azt szajkózzák, hogy mindenki egyenlő. Ez az ámokfutó „egyenlőség” aztán megszünteti a „beavatás” hierarchikus rendjét és olyan káros folyamatot működtet, amelyet „*kiavatásként*” lehet leginkább megnevezni.

Egyetlen megoldás: visszatérés a szakrális létmódhoz.

Csíksomlyónak, a magyar életter legfontosabb kultikus helyének két alappillére kell felépítenie tevékenységét. Vallási és szellemi fellegvárként kell működnie, zárandokprogramokkal, felnőttképzéssel, kulturális programokkal. Ily módon, a szakralitás talapzatán összevonhatja a magyar életter társadalmi és vallási erőinek a segítőkészségét. A magyar-magyar kapcsolatok elemzésével és értelmezésével olyan felelősségteljes közlést biztosít, amely Csíksomlyót a belső és külső magyar-magyar párbeszéd emeli. Csíksomlyón valóban egy isteni „brand” működik, mondhatjuk úgy is, hogy az *ég jobban összenő a földdel*, feladatunk, hogy ezt a lehetőségünket ne csak „örlágon” működtessük, hanem



valódi, életképes, nemzetstratégiai helyet képezzünk. Olyan központra van szükségünk, amely felhívja a társadalom figyelmét a pusztító modern babonákra, az egyre erősödő modern rabszolgatartó társadalom kialakulására – továbbá érti, értelmezi és elemzi a társadalmi negatív folyamatokat, kimozdul a semmi tevésből a cselekvő állapotba – hiszen Krisztus mindannyiunkat cselekvő létre biztatott. Évekkel ezelőtt azt üzent egy középszerű politikus a Magyar Parlamentből, hogy „*merjünk kicsik lenni*”. Nem hiszem, hogy ennek elfogadása lenne a mai erdélyi társadalom feladata. A magyar-magyar kapcsolatok kulcskérdése az, hogy mennyire hasznosíthatjuk a bennük rejlő lehetőségeket, hiszen a jövő csakis *szövetségekre, szövetségekre és szervezett kapcsolattartásra* épül. Ahhoz, hogy megfelelően kimozduljunk a társadalmat butító folyamatokból, értelmezzük jelenünket és megoldásokat keressünk a jövőnkre, a magyar-magyar összefogás sürgetőbb létszükséglet most, mint bármikor történelmünkben. Erőforrásaink okos és logikus kiaknázása nagymértékben párbeszéd kérdése. Csíksomlyó segíthet abban, hogy megértsük *Marcus Aurelius* gondolatát: „*az, hogy közösségre születünk, régen bebizonyított tétel*”. De ez a közösség, amely „*lelki impériumként*” határok felett átível, csakis akkor gyümölcsöző, ha sikerül félretennünk egyéni érdekeinket és tervezetten, a szakrális erőterünk segítségével valósítjuk meg a *reszakralizációt, a népnevelést, a beavatást*.

„*Nyelvében él a nemzet*” A következő évtizedekre gondolva, tegyük hozzá: az egészséges társadalom (legyen az az erdélyi magyarság) nyelvén (1), szimbólumaiban (2), hagyományörzésében (3), és kapcsolataiban (4) él. Ez utóbbit nemzetstratégiai szemszögből kell kezelnünk és megvalósítanunk a magyar-magyar viszonyban. Az erdélyi magyarság önrendelkezésének hosszú történetében fedezzük fel újra jelent alkotó és jövőt álmódó képességeinket.

Dr. Szakács Ferenc Sándor
Csíksomlyó

Kozlay Józsefné Jencs Jolán



A MAGYAR NEMZET PRÓFÉTÁI

Jelenetek az ifjúság számára egy előkép és
három felvonásban

I. rész: Széchenyi

Személyek:
Géniusz
Széchenyi
Korszellem

Történik 1848 tavaszán.

Szín: Széchenyi dolgozószobája. A magyar Nemzeti Géniusz szobra emelvényen.—Széchenyi íróasztala előtt ül s elmerülten, csukott szemmel gondolkodik.

GÉNIUSZ

Álmodj csak, oh csak álmodj!... Tűnt, magyar nagyságról,
meseszerű régmúlt, ködös délibábról,
Árpádnak érckarját, István mély elméjét,
Kálmán nagy tudását, Lajos vitézségét...

Álmodd vissza, - s hozzá Hollós Mátyáskorát,
örök—s németverő, rettegett ostorát,
amikor csodált volt és tisztelt a magyar,
s birtokát tengerek védték és férfikar...

Álom? Nem! Valóság!... Voltak nemzetünknek
világrendítő dicső napjai.
És voltak egykor hős magyar népünknek
hírnévvel ékes, igaz nagyjai.

S ha jött az ellen s támadt hordamódra,
e szép hazát tőlünk elvenni kész, -
egy lőn jutalma: bús halotti nóta
míg a magyar úgy állt, hogy kézben-kéz.

S hogy célt nem ére haddal, nagy haraggal,
jelmezt cserél, - barátak öltözik,
s így rókamódra, hízelgő szavakkal
kedvünk s kegyünkbe bizton férkőzik.

S már támad, terjed a rút magyar átok:
Gyanú, irigység, rút visszavonás.
Dőre vezérek, - vakság szállt reájuk,
S közelg a vég, a lassú elmúlás...

S immár feledvén a sok régi virtust,
köntöst, nyelvet cserél hiú magyar,
és lassan-lassan hatalmat, önbizalmat
s az ősi just lepi vastag avar...

Még olykor-olykor lobban életkedve,
a hamuréteg még szikrát takar,
de fő—kényelme, hisz Kelet szülöttje,
akaratos, de akarni nem akar.

Óh nem halott még! Isten, népek Atyja!
Csak álmra hunyt le, ugye, a szem?!
Fölserken, éled, bűneit elhagyja...
Költsétek fel imádott nemzetem!

SZÉCHENYI (töprengéséből fölriad)

Szobámban egyedül?... Beszédet hallottam...
Ébren vagyok s mégis a múlttól álmodtam.
Szenvedő, erőtlén, gyarló ember vagyok,
Jelenünk kietlen, s nagy jövőt akarok.
Mindenható isten! Tetézd erőm nekem!
Örvény felé sikló, eltompult nemzetem
Segítsd megtartani, talpra állítani,
Nyugat népeivel versengve haladni!
Hadd lássam honomat műveltnek, gazdagnak,
Azután törvényes jogában szabadnak!

(Ismét töprengéseibe merül, aztán előtte terem
a KORSZELLEME, kardos, magyar ruhás ifjú)

KORSZELLEME

Grófom!... Nem tévedtél vágyaid rendjében?
Szabadság az első népek életében!
Kinek lábán béklyó s kezén bilincs díszlik,
műveletlen koldus marad a sírig.

SZÉCHENYI (indulatosan)

Dörék vagy gonoszok, kik ezt prédikálják,
mert vészes, kétélű fegyver a szabadság.
Éretlen gyermeknek nem való kezébe,
kora sírját ássa, nem tud bánni véle.



Széchenyi István

KORSZELLEM (gúnyosan)

Mély elméd Széchenyi, bámulja mindenki,
S mégis, hogy így tévedj, nem hinné el senki.
Mely ezer esztendőt itt élt, küzdött, vérzett,
Hogy becsülheted le a hős magyar népet?!

SZÉCHENYI

Szenvedélyes szívem egész erejével
szeretem népemet erénye s bűnével.
Végcélja munkámnak, minden küzdelmemnek:
A szabadság, - álma szintűgy lelkemnek.

De csak tudás, vagyon vezethet hozzája,
Másként megtántorul, romlásba visz lába.
Ki lépést-lépésre tesz, előbbre halad,
Ki esztelen ugrál, elbukik s elmarad.

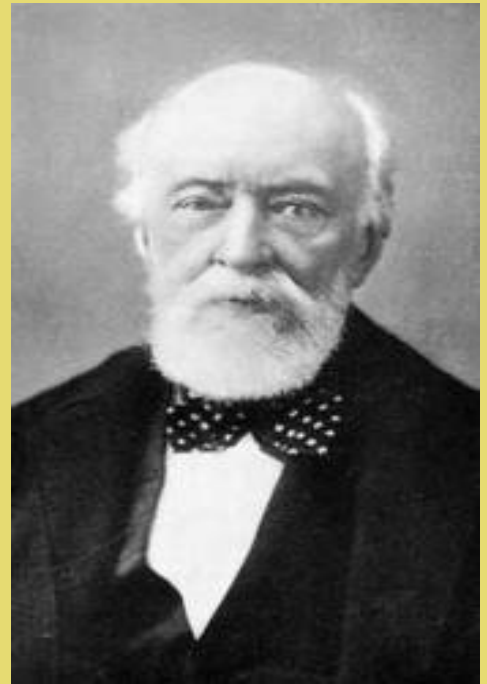
KORSZELLEM

Eh, mint látom, veled kár volna vitázni,
Múlt és jövő úgy sem fog egy úton járni.
Öregek jelszava: „Csak lassan a testtel!”
A miénk: „Ha békén nem, - akkor fegyverrel!

(Kardjára üt és eltűnik)

SZÉCHENYI

A téboly környékez!... Már látom a jövőt,
a csillagok előtt a vérpárás felhőt.
Testvér a testvérré, - népfaj-népfajokra
rohannak a tűzcsóvát vetnek hajlékokra.



Kossuth Lajos

Száguldó csapatok gázolnak mindenre,
Lélekharang szava cseng és bong szüntelen.
Most leszel csak koldus árva, rab nemzetem,
Ah, az én romba dőlt, füstbement életem!...

GÉNIUSZ

Nagyszívű, kishitű hívem, fel a fejjel!
Sátán meg nem győzi, azt, ki küzd Istennel!
Népét megpróbálja, bűnéért bünteti,
De magyar gyermeket sohasem feledí.

Bajban, viharokban edződik a nemzet,
Hosszas pihenésben teste-lelke tesped.
Vérzivatar az Úr azért küld reája,
Hogy nemes jellemét néha kipróbálja.

Nagy vizsgálja lesz ez magyar vitézségnek,
Tűrő, dolgozó és támadó kedvének.
Tengernyi ellenét a porondra dobja.

És majd évek múltán, nagy világégéskor,
Ha a nagy arénán arra kerül sor,
Majd égi honodból akkor nézz le rája,
S lássad te nagy szellem, - nem éltél hiába!

Függöny



Jókai Mór

II. rész: Kossuth

Személyek:

Géniusz

Kossuth

Jókai

Petőfi

Wesselényi

Hammel, budai sváb polgár

Szepi, a fia

Kávés, a PILVAXban

Erzsi, a leánya

jurátusok, polgárok

Történik 1848. március 15-én a PILVAX kávéházban. A sarokban a Hunária szobra áll. Az egyik asztalkán újságjára borulva alszik a kávé.

GÉNIUSZ

Európa felébredt, aludt már régóta,
szeméről az idő mély álmát elfutta.
Nyugodt úgy sem volt már renyhe álmodása,
fel-felriasztgatta rabnépek bűgása.

Kiváltságos rendek jogai elmúlnak,
nemzetek ifjodnak, országok újulnak,
Európa lányai már mind új ruhában,
csak a legszebb búsong elnyűtt gyászruhában.



Petőfi Sándor

Nem illik reája, mit kínál fukar kéz,
hozzá méltó köntöst varrni van-e művész?
Ne sírj! Légy víg büszke! Ékességed hozzák,
öltsd fel s lépj a sorba, te szép Magyarország!

Sújt és próbál, ámde el nem ejt az isten,
már nyújt is kezét, hogy óvjon, megsegítsen.
S miként hajdan Mózes sziklából szűrt vizet,
meddő bús időben fiakat teremtett,-

Fiakat teremtett szép Hungáriának,
lelkes prófétákat a Hősök—Honának.
S ki fojtó hínár közt a partra kihúzza,
szeretve, csodálva néz a nép Kossuthra.

KÁVÉS

Na nézd!... Hogy mennyire elnyomott az álom!
Öreg már a legény és nehéz a járom...
S mily furcsát álmodtam: e kőszobor beszélt,
Hungáriáról és profétákról regélt.

ERZSI (beszalad és lihegve hadarja)
Édesapám!... Kossuth!...

KÁVÉS

Tán idejön hozzánk?

ERZSI

És annyian vele!...

KÁVÉS

Nagy kitüntetés ránk!
Örömben szívem nem leli a helyét,
hogyan üdvözölheti a nemzet vezérét.

(Kívülről a Kossuth-nóta hallatszik. A színre a 2. versszak éneklése közben tódulnak be a szereplők. Mindhárom vers szövegét lásd a jelenet végén.)

KÁVÉS

Kossuthot s híveit Isten hozta nálam!
Rendelkezésére áll az egész házam!

JÓKAI

Kedvességét, Bátyám, melegen köszönjük,
és engedelmével igénybe is vesszük.

(E párbeszéd alatt Kossuth és társai az egyik asztalt, a fiatalság a többi üli körül. Többek mellét nemzetiszín kórárdá díszíti.)

KOSSUTH

Örömmel üdvözlöm Önöket Uraim!
Hallgassák meg, kérem, testvéri szavaim!
Nagy időket élünk, még nagyobbat várunk,
búzánk szárba szökkent, érik már kalászuk.

Feladatinknak egy része végezve,
bízató minden jel, - kedvünk hogy ernyedne!
Hiénák, kik lestek a magyar torára,
lássák repülését büszke sas módjára!

Mágnások a köznép terhéből részt kérnek,
Fukaron mért jogot most bőven tetéznek.
Magyar a magyarnak nem ura s szolgálja,
De édes testvére, hűséges barátja.

Mit kíván a magyar nemzet? - kész a tizenkét
pont,
s hogy törvénné váljék, ha kell, hát vért is ont.
De hisszük, reméljük, nem lesz szükség rája.
Szentesíteni fogja magyarok királya.

MIND

Éljen a király!

PETŐFI

Amíg barátunk, éljen!
Istentől, nemzettől csakis jót reméljen!

JÓKAI (Petőfihez, félhalkan)

Oh, te javíthatatlan!...

HAMEL (a fiához)

A fület dugjál be!



Wesselényi Miklós

Sok rebellis beszéd ne rajta menjen be!
Oder tiéd hosszú lábat rakni rajta,
itt se nem is voltál, úgy szaladj Budára!

SZEPI

Aber, lieber Papa, - én nem értek téged,
nekem itt nagyon jó, hát te mitől féled?
Nem jöttem hallgatni, rebelliós beszéd,
csak akarok látni a szép Lieschen szemét.

(epekedve néz fel rá)

ERZSI

Ugyan eredj Szepi! Hisz bajuszod sincsen!
Kérd meg a cicát, hogy rá paprikát hintsen!

SZEPI (savanyúan mosolyogva)

Ah, szegény sváb legény, - bajuszt honnan
benni?
Hacsak nem suvikszból fogod kikenelni....

WESSELÉNYI (szemét fekete posztó takarja.

Mély, de lelkes hangon)

Világtalan szemem. Sötét éjszakája!
Villámfény, napsugár, hasztalan tűz rája...
De csengő hangjára tüzelő lelkednek,
Kossuth, - lelkem mélyén fényes képek
kelnek.

Pozsonyi diétán, - jó pár éve annak -
Még csak csillag voltál... Ma nap a
magyarnak!!

Ott megszerettelek, ma meg csodállak,
hiszen isten küldött a mi prófétánknak!
Vezesd hát népedet Ígéret földjére!
Legyen veled az Úr áldása, segítése!

JÓKAI

Mindnyájunk nevében áment mondok rája:
Hazánkat s Kossuthot Isten védje, áldja!

MIND

Éljen Kossuth! Éljen Wesselényi! Éljen a haza!

KOSSUTH

Elölünk a jövőt sűrű fátyol fedi,
halandó szeme azt föl nem lebbenheti.
De a szívem érzi, valami azt súgja:
Tövises, bánatos lesz életem útja.

Hát aztán?!... Ha az Ég és a Föld megrázkódik,
pokol minden fia reám acsarkodik.
Gúnyolnak, cselt vetnek, életemre törnek,
hogy munkám gátolják, halálra gyötörnek.

Minddel szembe szállok! Fáradok, dolgozom,
de nagy, szent célotól el nem tántorodom!
Atyám! (az ég felé tekintve)
add, hogy nekem jusson minden bánat,
csak szép hazám legyen boldog, büszke,
szabad!

ERZSI

Éljen Kossuth!

MIND

Éljen! Éljen! Éljen! Petőfi!
Halljuk Petőfit! Halljuk, halljuk!

(Petőfit asztalra emelik. Elszavalja a Talpra magyart. A tömeg a 2. versszaktól kezdve a refrént együtt mondja vele.)

WESSELÉNYI

A szabadság útján egy nép csak úgy halad,
ha lelk' ismerete és sajtója szabad.
Mit kíván a magyar nemzet?—tizenkét óhaja
És a a *Talpra magyart!* megrázó szózata
Legyen szabad sajtónk legelső terméke!
Induljunk! Tettre fel! Isten szent nevébe!

(A muzsikosok ráhúzzák a *Járjatok be minden földet!* Indulót s a tömeg ennek hangjai mellett kivonul.)



A Kossuth-nóta

**Kossuth Lajos azt üzenté:
Elfogyott a regimentje.
Ha még egyszer azt üzeni,
Mindnyájunknak el kell menni!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!**

**Esik eső karikára,
Kossuth Lajos kalapjára,
Valahány csepp esik rája,
Annyi áldás szálljon rája!
Éljen a Magyar szabadság!
Éljen a haza!**

**Kossuth Lajos íródeák,
Nem kell neki gyertyavilág.
Megírja ő a levelet
A hajnali csillag mellett.
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!**

Kossuth Lajos azt üzenté

Léptére

Kossuth La-jos azt ü-zen-te, El-fogyott a re-gimentje.
Ha még egyszer azt ü-zé-rá, Mindnyájunknak el kell menni,
Él-jen a ma-gyar-sza-bad-ság! Él-jen a ha-za!

Esik eső karikára, Kossuth Lajos kalapjára. Valahány csepp esik rája, Annyi áldás szálljon rája. Éljen a magyar szabadság! Éljen a haza!	Gyere pajtás, katonának, Jobb dolgod lesz, mint apódnak! Ső nem kapúlsz, ső nem kaszúlsz. Pesti kaszárnyában sétálsz. Éljen a magyar szabadság! Éljen a haza!
---	--

A Csendkirálynő Birodalma

Kisgyerek koromban sokat betegeskedtem a garat- és orrmanduláim miatt. Gyakran begyulladtak, nem tudtam nyelni, lélegzeni. Szüleim hűségesen ápoltak, de lassacskán ráuntak arra, hogy bármilyen programot terveztek, azokat rendre felborította az én többnyire a munkaszünettel járó ünnepekre időzített betegségem.

Anyai nagymamám egykori udvarlója, Kolozsvár nagyhírű nőgyógyász szülészorvosa, Mátyás Mátyás azt, hogy nagymamám máshoz ment férjhez, nem vette zokon, kedves jó barátja lett az egész családnak, az idők folyamán amolyan egészségügyi tanácsadójukká vált. Így érthető, szüleim miért hozzá fordultak tanácsért az én esetemben, szakterületétől oly távol eső problémámmal is. Megbeszéltek egy időpontot, szépen felöltöztettek, és tettük tiszteletünket. Mátyás Mátyás megvizsgált, hümmögött egy sort, majd azt mondta:

Hát kedveseim, ezeket a mandulákat sürgősen ki kell dobni. – Szüleim érdeklődtek, mennyire sürgős az operáció, mikorra tervezzék?

Hogy mikorra? Semmikorra! Most azonnal megcsináljuk! Szüleim összenéztek, egyikük sem mert nemet mondani, nem merték a rájuk tukmált segítséget visszautasítani azzal, hogy köszönik szépen, de inkább egy gégeszakorvosra bíznák gyereüket. Mindenféle előzetes vérvétel, ellenőrzés mellőzésével ott helyben lefogtak, - hárman, mert nem voltam hajlandó jó gyerek módjára szót fogadni és úgy látszik volt bennem némi erőertartalék is. A Főorvos Úr elvégezte a műtétet. Régideje már ennek, de azóta is akárhány gégesz belepillant a torkomba, elszörnyülködik.

A „szakszerű” operáció után elég sokáig kornyadoztam, ráadásul az orrmanduláim röpke idő alatt visszanőttek. Marosvásárhelyen az országos hírvű specialista, Osváth doktor úr műtött meg újra. Sikeresen. Utókezelésre a kolozsvári Református Kórházba utalt. Három héten keresztül naponta egy gumilabda szerű készülékkel befűjtak az orromba, miközben azt kellett mondanom: mamma, mamma. A kezelés nem volt fájdalmas, csak kellemetlen és kissé hosszadalmas. A kezelő orvos megdicsért fegyelmezett magatartásomért, és hogy

jobb kedvre hangoljon, megmutatott egy ládányi nyüzsgő tengerimalacot. **olvasmány**

Nézd kislányom, ha ügyesen végigcsinálod a kezelést, választhatsz magadnak egy tengerimalacot - bízott kedvesen.

Azon imádkoztam, az orvos valahogy feledkezzen meg az ígéretéről, mert a kezeléssel nem volt semmi bajom, a kecsegtetéstől viszont lett, mert borzasztóan irtóztam a nyüzsgő, bűdös társaságtól. Szerencsére, az orvosnak nem jutott többé eszébe a nemes ajándékozó szándék.

A befűjtás bizonyos megkötöttségekkel járt: a kezelést követően egy ideig nem volt szabad beszélnem. Kisgyereknek megtiltani a beszédet nagyon nehéz. Apám ügyesen oldotta meg a feladatot. A kórház jó félórányi járásra volt a házunktól, a városban mi mindig gyalog közlekedtünk. Mikor elindultunk a legelső kezelésre, apám elkezdett mesélni a Csendkirálynő Birodalmáról. Csodálatos hely volt az! Csuda dolgok történtek ott nap mint nap! Aki csak hallott a Birodalomról, - mesélte apám - oda kíváncszott. Persze a felnőttek hiába vágyakoztak, belépni oda csak gyerekeknek lehetett. De azoknak is csak akkor, ha kiállták a szigorú próbát: legalább egy fél órán keresztül hallgatniuk kellett. Anynyira csábító volt a Csend Királyné Birodalma, hogy hősiesen kijelentettem, rendben van, vállalom a próbát! De bármennyire óhajtottam látni, még a közelébe sem kerültem a Csend Király Birodalmának! Apám minden nap újabb és újabb érdekes, csábos történetet mesélt erről a csudahelyről de ravaszul mindig úgy intézte, hogy én megfeledkezzem a hallgatási fogadalmamról és a határidő lejártá előtt megszólaljak.

Mire lassacskán lejárt a három hetes kezelési idő, ráébredtem, hogy a Csend Birodalom alkalmassági próbáján bizony elbuktam. Apám azzal vigasztalt az elmaradt lehetőségért, hogy megmagyarázta, ne búsuljak, mert tulajdonképpen nem is éri meg a sok szépség, csudálatosság látványa, hiszen egyedül kellene oda mennem. Az öcsikém úgy-e még túl kicsi, nem vihetném magammal, a felnőtteknek meg tilos oda a belépés! És a világ legszebb, legérdekesebb helyén sem nagy boldogság az egyedüllét! Ebben maradtunk.

Szegény magányos Csendkirálynő! Mióta felnőttem, már nem is vagyok kíváncsi, milyen lehet a Birodalma?



Bartha István

Ábel Svédországban

A szerző készülő önéletrajzi regényéből

A misszionárius

A jó gyomorhoz persze kellett egy kis góbéság is, amit Ábelünk már rég-rég elkövetett. Tanárként dolgozott egy gothenburgi mérnökképzőben, ahol hamar megbarátkozott sok kollégával, de mindig érezte, hogy egyesek (vagy sokan?) ötödik keréknek nézik. Volt a kollégák között egy régi vágású úr is, aki történetesen nem utálta a külföldieket. Az illető németet tanított. Ábelünkkel nagyon szimpatizált, mert ők ketten voltak azok, akik mindig nyakkendősen és zakósan jelentek meg. Yeanset egyáltalán nem voltak hajlandók viselni. Ez az illető, aki a repülő Thulinnak is rokona volt, azt kérde egyszer Ábeltől a tanáriban, nota bene, több kollega jelenlétében, hogy „Mondd kérlek, hogyhogy te idejöttél közénk Svédországba, holott a világ bármely országa szívesen befogadott volna téged „mint magyar menekült mérnököt?” Ábelünk megértette a célzást, hogy Thulin szerint vele is valami bibi lehet, hogy eszelősök közé jött, ahelyett, hogy máshová ment volna.

Megállj Thulin barátom adok én neked egy olyan góbé választ, amit soha nem fogsz elfelejteni és megszólalt „Mondd Thulin, te nem hiszel abban, hogy bennem misszionáriusi hivatásérzet is volt, amikor ide jöttem Svédországba?”. Thulin arcán kedves meglepődöttség látszott, a kollégák, akik addig csendben voltak, hirtelen nevetni kezdtek és Thulinnak célozva mondták: „Nesze neked jó választ kaptál!”.

Thulin higgadt hangon megkérdezte Ábeltől: „Tényleg misszionáriusként jöttél ide?” „- mire Ábel, aki ezekben a pillanatokban találta ki ezt a választ a legkomolyabban mondta: „Igen, valóban úgy vagyok itt mint misszionárius!”

Ábelnek ez a mondása aztán az évek folyamán igen sokszor megvigasztalta, ha diszkriminálták. Komolyan vette missziós hivatását, és úgy gondolta, hogyha nem sikerült megtérítenie a bennszülöttöket, akkor ne csodálkozzék, hogy ostoba kérdéseket tesznek fel neki, vagy diszkriminálják. Ezért volt aztán jó a gyomra egész idő alatt...

Egy régebbi diszkriminációs kíváncsiszkodást Ábelünk egész másképpen, de góbésan oldott meg.

Mindjárt az első évben ide érkezése után Ábel cserkészcsapatot szervezett. Vegyes csapatot, de magyart. Felszerelést és egyéb segítséget a helybeli svéd csapattól kapott. Így aztán már az első év nyarán tábort szervezett és a közeli bükkerdőben felvertek három csapat sátorát a fiúk szálásra, a lányokat pedig, Edit tornatanárnő gondjaira bízva a cserkészotthon épületében helyezték el, az erdő közelében.

Egy Gunnár nevű svéd cserkésztsiszt kollegája, a sátrakat kölcsönző csapattól naponta meglátogatta Ábelt a sátrában és kellemesen elbeszélgettek.

Ábelnek már kezdett jól menni a svéd és örvendett, ha naponta gyakorolhatta. Gunnárnak aztán voltak naiv, de elég ostoba kérdései? : hogy a magyar nyelv és a cigány rokon-e egymással? Mire Ábel felvilágosította, hogy nem, de a svéd és a cigány nyelv rokon egymással. Mire Gunnár meglepetten kérdezte, hogyhogy? Hát úgy felelte Ábel, hogy a ti nyelveitek és a cigány az indogermán nyelvcsaládhoz tartozik, míg viszont a mi magyar nyelvünk a finnugor nyelvcsalád illusztris tagja.

Aztán azt is kérdezte, hogy a magyar zene cigányzene-e, mert gyakran így konferálják a rádióban. Ez aztán, meg Gunnár egyéb kérdései is kissé felbőszítették Ábelünket és azt mondta Gunnárnak: Ide figyelj barátom, ha magyarokról, magyar kultúráról van szó, jegyezd meg magadnak, hogy amikor Árpád apánk minket Európába hozott több mint ezer évvel ezelőtt, minden magyar harcosnak a sátrában volt egy bivalybőrből készített összecsuksukható fürdőkádja, s mikor az est beköszöntött, akkor az asszony vizet melegített és a család rendszeresen megfürdött. Erre Gunnár majdnem kiejtette a cigaretta a kezéből és elcsodálkozva mondta, hogy ő ezt biza nem tudta a magyarokról. Ábel kuncogott magában, mert ezt még ő sem tudta a magyarokról, csupán az indián mesékből kölcsönözte ezt a kis higiénikus berendezést.

Minden esetre ez a kis hamis mese elég volt ahhoz, hogy Gunnár több ostoba kérdést ne tegyen fel. Attól kezdve büszke volt arra, hogy egy magyar cserkésztsizttal naponta elcseveghe a világ dolgairól...

Ejnye-ejnye, gondolta Ábel magában, -mi lenne, ha ilyen ártatlan mesékkel jó propagandát csinálhatnánk nemzetünknek, s lemosnánk magunkról azt a sok mocskot, amit ellenségeink ránk szórnak minden alap nélkül. Ráadásul olyan népek, amelyeknek mi adtunk Bibliát a kezébe és segítettük hozzá, hogy önálló irodalmuk legyen.

Egyébként egy tárgyilagos, becsületes lobbizás sem ártana, mert mi karddal szoktunk beszélni a múltban, de már ez az idő lejárt, s ha eredményt akarunk elérni, akkor meg kell tanulnunk gázsulálni a nagyobb népeknek és ellenségeinknek kedveskedéssel, lefizetéssel kell tüzet hoznunk a fejükre...

Női papok, azonos nemek házassága és az ál-homokos pap

Ábel úgy tapasztalta, hogy sehol más országban annyi női pap nincs mint ebben a hosszú Skandináv országban. Tény az, hogy igen sok közülük igen jó szónok, és nem kevesen vannak azok, akik még nagyon csinosak is. Hogy valamilyen teológiai megújulás, vagy milyen szakmabeli „járvány” idézte ezt elő, nem tudni.- tény azonban, hogy az egyház, mint intézmény, nagyon pártolja az egyneműek (melegek) problémáját, de még arra nem került sor, hogy házasságot is kössenek,- csupán templomi áldásról lehet szó. Ebben a nagy belepártolásban igen komoly szerepe van a női papoknak és a velük egy követ fúvó férfi papoknak is. A nagyközönség, a templomot csak négyszer érintők sokasága, közbömbös a melegek kérdésével kapcsolatban, lett légyen házasságukról, vagy gyermekek adoptálásáról szó. Viszont a melegek (papok, papnők és civilek) igen nagy hangon követelik a házasság és adoptálás jogát. Ezt a sajtó is, az a liberális, demokrata, kozmopolita média nagyon támogatja és lassan már ott tartunk, hogy nem lehet ellenük semmit szólni, mert fasisztának, antidemokratának, sőt büntetendő, kisebbség ellen lázítónak minősítik az ilyen egyéneket.

Szegény Ábel barátunknak sikerült ezekbe a bajokba is belekeveredni oly módon, hogy mint presbiter együttműködött egy női pappal, akinek a bátyja, szintén pap, később érseki püspök lett és jóváhagyta az ECCE HOMO kiállítást. Ez a papi hölgyike nagyon aktív egyházi személy volt és Ábel állomáshelyén kórházi pappá nevezték ki, majd később a lundi egyetemisták papja lett. Ezzel nem is lett volna semmi baj, csupán az zavarta Ábelt, hogy ez a hölgyike nagyon a női emancipáció harcosa lett és egy alkalommal összecsapásra is sor került köztük.

Történt ugyanis, hogy Ábelt, aki előző állomáshelyén sokat foglalkozott öregekkel, az egyház kebelén belül, feleségestől meghívták egy nagyobb összejövetelre, amelyet éppen az Ábel által istápoló öregek tiszteletére rendeztek, kávéval, szendviccsel és tortával, ahogy erre felé illik. Voltak vagy nyolcvan az összejövetelen, akik mind jól ismerték Ábelt és feleségét. A nyaláncságok bekebelezése után előadások következtek, melyeket a papok, a helybeliek összesen ötven tartottak, köztük természetesen az emancipált nő pap is.

Amikor ez a női pap kezdett beszélni Ábel arra lett figyelmes, hogy az előadó Lótnét mentegeti, hogy az a bizonyos sóbálvány abból a sok-sok könnyből állott elő, amit az elnyomott nők évezredek át hullattak a férfiak kegyetlensége és elnyomása folytán. Bosszantó volt ez a bibliai hamisítás, hisz Lótné azért lett sóbálvánnyá, mert megszegte Isten parancsát, hogy „vissza se nézzon”. (Valószínű, hogy Lótné biszexuális lehetett, s valamelyik partnernőjét sajnálta..)

Ábel azt várta volna, hogy valamelyik férfikollegája tiltakozzék eme durva hamisítás ellen, de sajnos a férfipapok semmit nem szóltak, s már az előadásokat folytatni akarták, amikor Ábel szót kért, és rendreutasította a szónokasszonyt, hogy milyen címen meri meghamisítani a Biblia írását.

Szó szót hozott ki, s az álláspontját védő papnő mereven kitartott állítása mellett. Ábel megint egy góbés megjegyzéssel „mentette” a helyzetet, ugyanis ezt mondta végezetül a papnőnek: „Sajnos az az érzésem, hogy papnőnk annyira emancipált, hogy az Úristent is szoknyába akarná bújtatni”. Erre aztán hangos hahotázásba kezdett a publikum és hatalmas tapsviharral jutalmazták meg Ábelünket. Ekkor Ábelünk még nem tudta, hogy mi a bibije a papnőnek, csak felesége sejtette, hogy valami nincs rendben a nővel...

A Lótné féle vita után Ábel soká nem találkozott a papnővel. Közben kisült róla, hogy leszbikus, s hogy az egyház Svájcba küldte „megigazulni”, ahová a homospapokat szokták küldeni, hogy aztán ott vagy megtérnek, vagy híven meghalnak, stb.

Történt vala, vagy két három évvel a Lótné esete után, Tökés Lászlót meghívták Svédországba, s mint püspököt illet, hogy a helyi megyéspüspök is fogadja, aki nem volt más, mint papnőnk testvérbátyja. A találkozáson Ábel is jelen volt és csodák csodája, egyszer csak a nyakába ugrik a papnő, és bemutat neki egy német férfit, akivel Svájcban érkezett nemrég. Ábel örült is nem is ennek a találkozásnak, mert valahogy nem szívelte soha az eltérő hajlamúakat. De egye fene olybá vette, hogy a papnő kigyógyult a bajából és most megjelent a vőlegényével.

Telt múlt az idő, Ábelünk megözvegyült... A papnővel évek óta nem találkozott és róla semmit nem tudott. Ennek ellenére azonban valami függőség mégis maradt közöttük.

Ábel özvegy emberként kikapcsolódni elutazott Izlandra, tíz napra (erőst drága ország), azzal a régi szándé-

kával, hogy egy kutyafogattal végignyargal a gejzíres vidékeken. A kutyafogatból nem lett semmi, mert nem volt hó, annak ellenére, hogy december hava volt. Volt ellenen istentelen lövöldözés az ünnepekkel és az újévvvel kapcsolatban. Akkor petárdákat gyűjtögtettek, hogy rezgett bele a szálloda ablaka. Ez a lövöldözés szinte éjjel nappal folyt egész ottléte alatt.

Egy romantikus fürdőzésre, mínusz fokok alatt, kinn a szabadban mégis sor került, ráadásul teljes holdfényben. Szép volt! Akárcsak a gejzírek lövellése, meg ami még vulkáni eredményt látni lehetett.

Hogy lábát ne lógassa hiába, Ábelünk felvette a kapcsolatot a rejkjaviki Műgyetem egyik magyart kedvelő professzorával és annak vendégszeretétét élvezhette három napon keresztül. Az illető autón cipelte Ábelt a sziget nagyszerű közútjain (vasútja Izlandnak egyszerűen egyáltalán nincsen, mert a második világháború után, amikor épp vasútépítésen törte a fejét a kormány, a bankok nem voltak hajlandók kölcsönt adni, s így vasút helyett csak közutakat építettek. Azok viszont nagyon jó minőségűek és amennyire a sziklás, szakadozott hegyviszonyok megengedik, nagyjából behálózják az egész szigetet, kivéve azokat a területeket ahol a földrajzi viszonyok miatt nem lehetett utakat építeni. Ezek a helyeken a szállítást tengeri hajókkal oldották meg, amelyek komoly tél esetén nem mindig közlekednek. Ilyenkor jöhetnek számításba a helikopterek.

Az izlandiak nagyon ügyesen gazdálkodnak és magas az ország életszínvonala, annak ellenére, hogy kb. 300 ezer lakónak egyharmada alkoholista. Ezt a professzor ismerősöm állította, aki magát is azok közé sorolta.

„Tetszik tudni a sötétség, a hideg, az Európától való távolság, részben meg az elemi erőkkel való harc megkívánja az eufóriát. Sajnos ez az állapot jellemzi azokat az államokat is, amelyek sokkal közelebb vannak Európához...” Ábel megállapította, hogy az alkoholizmus oka nem csupán a földrajzi körülményektől függ, hanem vannak annak más sokkal erősebb rugói is, amiket mi magyarok is jól ismerünk.

A technikai dolgoknak hátat fordítva és a műgyetemi profiól elbúcsúzva hősünk az ottani lutheri egyházzal vette fel a kapcsolatot, hisz volt a tarsolyában biblikus anyag is. Így például az istenes technikáról való írása, meg a hibridizáció tiltásával kapcsolatos eszmefuttatásai. A rejkjaviki papok érdeklődéssel fogadták mondandóit, és mivel épp akkor volt aktuális Ábel őshazájában a vallásüldözés, a helyi főpap hozzásegítette hősünket egy több mint 100 km-re lévő esperessel való távbeszélő kapcsolathoz. Ez a bizonyos esperes tagja a Nemzetközi Lutheri Világszövetségnek és a Szövetség humánjogi csoportjának elnöke.

Mivel a vallásszabadság egy igazi humánjog Ábel előadta, amit az ortodoxia vallásháborújáról tudott és megígérte, hogy filmet és írásokat küld majd Svédországba való visszatérése után eme fontos témával kapcsolatban.

Az anyag elküldése nem váratott magára, mert Ábel nyomban, ahogy a lábát svedalai otthonába betette, összecsomagolta azt a sok bizonyítékot, amit a tárgyban összegyűjtött és elküldte az izlandi esperesnek.

Három hónap is eltelt és mivel az esperes sem bát sem bűt nem mondott, hősünk telefonon felhívta és megkérdezte, hogy mi a helyzet. Az idősebb úr bocsánatkérően azt válaszolta, hogy a csoportnak még nem volt összejövetele és ezért az ügyet nem volt kinek és mikor felvetni, de – s itt jön megint a kapcsolat emancipált papnőnkkel. — az esperes úr megkérte Ábelt, hogy vegye fel a már sokat említett papnővel a kapcsolatot, mert ő is tagja a humánjogok csoportjának, hogy így aztán svéd részről is megerősítve vessék fel az ügyet a legközelebbi összejövetelen.

Sajnos ebből nem lett semmi! Mert, Ábelünk ugyan felhívta a papnőt, aki már érseki bátyja szárnyai alatt paposkodott Uppsalában. A hölgy nagyon örvendett a hívásnak. Ábel azt hitte, hogy az a bizonyos német férfi, akit annak idején a hölgy neki bemutatott „helyrehozta” önegységát ivarilag, az úgy ecsetelése közben arra lett figyelmes, hogy a partnere már nem figyel az ortodoxia terjeszkedésre, hanem alig várja, hogy valami nagy újságot mondjon Ábelnek. Ez az újság pedig ez volt: „Tudod-e, hogy férjhez mentem?” -Ábel arra a német férfire gondolt, és megkérdezte, hogy ki az a boldog ember. Mire a nő szégyentelően előadta, hogy az egy másik nő, aki ugyan nem pap, de teológiai doktorátusa van, és már meg is kapták a templomi áldást beteges frigyükre..

Ábelnek ez elég volt. Pillanatok alatt visszakozott az ügy ismertetésében és hamarosan letette a kagylót, s a csatabárdot is. Egyelőre. Talán egy más alkalommal ismét felhívja az izlandi esperest és megpróbálja az ügyet női segítség nélkül kibogozni, mert fontos, hogy a lutheriek megtudják, hogy a befurakodott ortodoxok mit művelnek — ártatlanul.

Ábel és a titkos rendőrség

Történt vala, hogy az egyik tengeralattjáróról leszerelték a védőanódokat, aminek az lett az eredménye, hogy a gyenge ötvözetű acélpropeller alig néhány hét után rozsdásodni kezdett. Az ügy és az okok kivizsgálását Ábelra bízta, aki a hajógyárban Korróziós laboratóriumot rendezett be.

A rozsdásodás okát hamar, alig hatvan nap alatt bebizonyította, oly módon, hogy kísérleteket végzett anódokkal védett és védelem nélküli próbadarabokkal, melyek anyaga megegyezett a propellerével. Az eredmény azt mutatta, hogy az anódok eltávolítása volt a hibás. Nem lett volna szabad azokat leszerelni.

Felvetődött a kérdés, hogy ki rendelte el az anódok leszerelését? A munkalapból nem tűnt ki, hogy ki volt a tettes, mert azon csak a munkás neve volt feltüntetve, aki a leszerelést elvégezte. Ábel nyomozni kezdett és kiderült, hogy a leszerelést közvetlen főnöke, egy igazi antagonistája rendelte el, akivel Ábel állandóan hadilábon állott. Mivel ez a főnök úr nemrég tért vissza egy szovjetuniói látogatásból és nagyon kommunista ízü beszámolót tartott szovjetútjáról a mérnökklubban, Ábelnek szeget ütött a fejében az a gyanú, hogy a főnök szándékosan, szabotázs céllal tette, amit tett.

Az illetőnek Ábel nem szólt semmit, hanem felkereste a kerület titkos rendőreit, akit még az országba való megérkezésakor megismert az által, hogy németül tolmácsolta azokat a kihallgatásokat, amelyeket ez a rendőr százados a magyar menekültekkel folytatott, és előadta gyanúját. A százados figyelmesen hallgatta, de aztán komolyan Ábelre nézve megmagyarázta, hogy ő és intézménye az állam ellen elkövetett bűncselekményeket hivatott kivizsgálni. A hajógyár, magánvállalat és az egyáltalán nem tartozik öhozá. Ábel nem hagyta magát és azzal érvelt, hogy a hajó mégis csak az államé, a hadseregé, tehát az esetleges ellenséges szabotázs az állam érdekeit sújtja. Századosunk nem volt hajlandó az ügyet felvenni, helyette kihúzta íróasztalának egyik fiókját és abból kivett egy rozsdadoldó szert tartalmazó flakont (amit Ábel jól ismert, mert ő is használta) és azt mondta Ábelnek, hogy ezt az árut az öccse árusítja Svédországban, nem tudna-e Ábel segédkezet nyújtani az eladásban. Ábel jóindulatáról biztosította a lelkiismeretes és lojális rendőrt és azon elcsodálkozva, hogy egy ilyen szolgálatban lévő tisztnek hogy is juthat ilyesmi eszébe, ahelyett, hogy az ország érdekeit védje...

Ennek a propeller-ügynek folytatása is volt, mert a haditengerészet nem volt hajlandó elfogadni, hogy

hat tengeralattjárójának a propellere megrozsdásodott azért, mert a hajógyár leszerelte a védőanódokat.

A tengerészettől háromfős bizottság érkezett a hajógyárba, hogy a propellerkárokat megtárgyalják. A bizottság, amely Ábel jegyzőkönyvét a kísérletről megkapta, kérte, hogy „A tengerészek téged is látni akarnak, de ha lehet ne szólj egy szót se!”). Jól van jól van- gondolta Ábel még úgysem játsszam néma leventét, hát majd valahogy megoldom.

A megoldásból Ábel nagy leleplezést csinált, kimutatta, hogy a védőanódok eltávolítása okozta a károkat, s hogy az anódok leszerelését éppen a „kedves” főnöke írta elő, azaz mondta be telefonon a művezetőnek, hogy nyoma se legyen a forrásnak.

Nem kis botrány lett a dologból, a hajógyárnak kellett a rozsdakárokat megjavítani, ami bizony több százezer koronába került. Ábel főnöke megúsza a felelősséget, mert akkor már más volt a műszaki igazgató. Ez pedig tartotta a hátát a főnöknek.: „Szegények együtt golfoznak és jó barátok. Ábelt pedig, ha az új műszaki igazgató ki is nézte, azért nem merték bántani, mert attól féltek, hogy mint „Kovács elvtárs, ha kinyitja a száját még nagyobb bajok lehetnek...”

Ábelt „demokratikusan”, svédesen kezdték piszkálni, főleg úgy, hogy az alkalmazottait uszították ellene és hagyták őket panaszkodni, hogy Ábel igazságtalan és rossz főnök. És nem demokratikusan vezeti a laboratóriumot. Ennek bizonyítására Ábel alkalmazottai kezdtek felmondani. A főnök tanácsára, más beosztást kerestek a gyáron belül. Abban az időben, amikor még a régi műszaki igazgató Ábel barátja volt hivatalban, Ábel hagyta valamennyi munkatársát felmondani és az igazgató segítségével egy újabb kontingenst szerzett magának (kilenc alkalmazott távozása nagyon rosszfényt vet egy vezetőre ebben demokratikus országban, de ha van az ember háta mögött patrónus, semmi baj nem érheti az embert..)

Érdemes leírni, hogy ez a bizonyos fűrés hogyan is kezdődött. Először az a nyolc alkalmazott, akiket Ábel gyűjtött maga köré és azt hitte, hogy a barátai, a főnök rábeszélésére rávették a legutóbb alkalmazott ifjú vegyész-mérnököt, aki alig két hetet dolgozott a laborban, hogy mondjon fel azzal az ürüggyel, hogy csalódott a munkakörében és hát el szeretne menni. Rendben - mondta Ábel és aláírta a kilépési papírját. Alig telt el két hét eme felmondás után az illető felhívta Ábelt és arra kérte, hogy vegye vissza. Ábel bele is ment a dologba, de csak egy feltétellel, ha az ipse elmegy a személyzeti igazgatóhoz és bevallja, hogy őt a többiek beszélték rá, hogy mondjon fel, mert úgy mond, Ábel nem lehet együttműködni. Az illető beleegyezett, de aztán egy hét múlva újra felhívta Ábelt, és közölte, hogy nem tudja megtenni, s így inkább lemond arról hogy visszakérüljön. A maradék nyolc is felmondott és Ábel az igazgató segítségével új kontingenst szerzett magának. Mikor azonban a jó igazgató távozott a hajógyárból és a főnök barátja lett a műszaki igazgató, akkor ezt a „kiutálási” manővert már sokkal nyíltabban és piszkosabban csinálták. Volt beosztottja, aki ha valamit akart kérdezni Ábeltől, nem ment oda hozzá, hanem fűtyölt és intett, hogy Ábel menjen hozzá. Ábel a béke kedvéért egy két fűtyös meghívást eltűrt, de aztán a harmadiknál már elfogta a székelharag és megmondta az illetőnek, hogy fűtyüljön a macskájának, vagy a kutyájának, de neki ne merjen többet fűtyölni, mert kihúzza a gyufát. Ez az illető is felmondott és így mind sorra. Pedig jó munkájuk volt és szerettek is laborban dolgozni, hisz nagyon érdekes munkák zajlottak ott. Hiába! A főnök izgatása fontosabb volt, ab-

ban reménykedtek, hogy Ábelt kifúrva más lesz a labor vezetője és akkor továbbra is ott maradnak. Mivel a legérdekesebb kísérletek a végük felé jártak, és Ábel nem sok új tapasztalatot remélt a hajógyárban, fogta magát, és nagy veszekedés után azonnali hatállyal felmondott. Nagy lett a főnök meglepődése, mert ilyen lépésre nem számított és főleg nem volt könnyű a labort tovább üzemeltetni. Ez azonban Ábelt már nem érdekelte.

Néhány évvel később, amikor Ábelünk Erdélyből nősült, s a feleségét még nem engedték ki az országból, „részallott” a román követség egyik dolgozója, mint kiderült a követség második embere, aki vállalta volna, hogy közvetíti Ábel óhaját egy korróziós kiállítással kapcsolatban Erdélyben, amennyiben megtudhatná, hogy milyen széleskörű ipari bázisból gyűjtötte

Ábel a maga tapasztalatait. Ábel átlátott a szítán és megmagyarázta az illetőnek, hogy az összegyűjtött tapasztalatot szívesen állítja az ország rendelkezésére, de a cégeket, amelyeknek dolgozott semmi szín alatt nem hajlandó kiadni, mert az már az ipari kémkedést. (Ebben az időben Kelet nagyon azon volt, hogy a nyugati technológiákat minél jobban megismerje, lehetőleg ingyen, kémkedés által. Mivel Ábel nem volt hajlandó a követség óhaját teljesíteni, a kiállításból sem lett semmi, pedig egy csomó szöveget már le is fordított az ország nyelvére.)

Hogy a svéd hatóságok, s főleg a százados intézménye ne hogy gyanúba fogja Ábelt, elment ismét a századoshoz és előadta, hogy párszor meglátogatta őt a követség tagja és, hogy mit akart. A százados bement egy kis szobába és visszajövet közölte, hogy az illetőt már rég figyelik és, hogy azt is tudják róla, hogy Kanadából éppen kémkedés miatt tiltották ki.

Amikor ez a találka a rendőrtiszt és Ábel között lezajlott, épp aktuális volt a haditengerészet számára egy hetes tanfolyam megszervezése a korrózióval kapcsolatban, melyre mint korábban is gyakran, Ábelt kérték fel. A szervezéssel Ábel csak odáig jutott, hogy a programot összeállította, s a tengerészeknek megküldte s aztán a tanfolyamból nem lett semmi, illetve Ábelt többet a tengerészet nem bízta meg semmivel.

Persona non grata lett, mert feltehetően hogy...

Érdekes, hogy a konkrét szabotázsaknak látszó ügyet nem vette fel, de Ábel őszinteségét arra használta fel, hogy a tengerészeti hatóságoknál Ábelt befektítse. Ábel egy alkalommal felelősségre is vonta a századosot, de az úgy hazudott, mintha olvasta volna... Ábelnek ez a svéd hont védő magatartása erkölcsi és anyagi veszteséggel járt, -sőt igen naggyal, mert évente négy öt megbízatást kapott a hadseregtől, ami nem kevés koronát hozott a konyhára.

Ezzel a „titokzatos” ügygel kapcsolatban kell megemlítenem, hogy Ábelt, még mielőtt állampolgár lett volna új hazájában, a tengerészet felkérte egy korróziós tanfolyam megtartására, amit az egyik tengerészeti laktanyában rendeztek volna meg. Tudni kell ezzel kapcsolatban, hogy a svéd törvények szerint idegen állampolgár be nem teheti a lábát katonai területre. Ennek ellenére, a honvédelmi minisztériumnál elintézték, hogy Ábel beléphetett a svéd laktanyába és ott nagy ovációval fogadták, ami tényleg büszkeséggel töltötte el Ábelt, hisz nagy megtiszteltetés számára, hogy országa hadserege megbízik benne, még mielőtt állampolgár lett volna.

Egy humoros eset történt ez alatt a tanfolyam alatt, ami azt mutatja, hogy a nagy titkolózás, amit a katonák csinálnak, gyakran nevetségesbe fullad. Az történt ugyanis,

hogy az egyik szünetben Ábel néhány tiszttel kiállt az épület ajtajába és figyelte, hogyan gyakorlatoznak a kis tengerészek a zuhogó, esőben. Ábel civilbe, a tisztek egyenruhába öltözve álltak. Egyszer csak az egyik raj libasorban egyenesen irányt vesz az ajtóban állók felé és a rajparancsnok álljt! és tisztelegjt! vezényelve egy vaskos füzetet kínál átvételre Ábelnek. Ábel nagyon meglepődött és barátságosan felvilágosította a katonát: „Kedves fiam, ha tudnád, hogy engem még szájkosárral is alig engedtek ide be hozzátok, akkor nem nekem nyújtanád az iratokat” A fiú elszégyellte magát, s ugyanakkor az egyik tiszt kilépett az ajtón és mondta, hogy ez az ügy rá tartozik. Hogy miért éppen a civil ruhás pacákat szúrta ki a kiskatona, mai napig sem tudta Ábel ezt megfejtetni...

Volt persze a hadsereggel, ismét csak a tengerészekkel, mert ezeknek volt és van bajuk a rozsdával, egy másik esete is, amikor egy a hadihajók „titkos” tárolási helyén bekövetkezett rakpart beomlását követő kivizsgáláson kellett volna részt vennie. Aki őt erre felkérte, az a személy az erődítmény főosztály egyik vezető embere volt. Megjegyzem, hogy ez aránylag mindjárt az elején volt, amikor Ábelnek csak a jó szakmai hírneve volt már meg, de állampolgársága még nem lehetett.

Az erődítményi főosztály kénytelen volt megvárni, míg Ábel megkapta az állampolgárságot (ezt így kell írnom, mert az első felkérés, hogy Ábel a kivizsgálást vállalná-e pont két évvel azelőtt történt, hogy Ábelünk állampolgár lett. Amikor aztán állampolgár lett Ábelünkből, akkor nyomban érte jöttek és bevitték az „ígéret földjére”, oda ahová idegen állampolgár be nem teheti a lábát. 100 méterenként hatalmas táblák hirdették 10 nyelven is: „Idegeneknek tilos e területre belépni!”

Mikor a leomlott és újra felépített rakpartot vizsgálta Ábel, megkérdezte tőle az újbóli felépítéssel megbízott cég képviselője: „Mondd, kibír ez a rakpart három évet?”

Miért? - kérdezte Ábel, - ennyi a garanciád?

Igen, mondta az illető.

Ábel megmagyarázta, hogy rozsdaszakértő és nem jós, de az biztos, hogy három évet kibír. Aztán még hozzátette, hogy ilyen komoly szádfalakkal épített rakpartnak akár 100 évet is ki kell bírnia.

A rozsdás probléma egy nagy jegyzőkönyvvel végződött és Ábelt kellően dotálták munkájáért.

Az erődítményi főosztály embere, aki abban bízott, hogy Ábel jegyzőkönyve ki fogja húzni a csávából, volt a felelős azért, hogy megbízhatatlan céggel építették az összeomlott rakpartot. Elbocsátották a főosztályról, mert Ábel jegyzőkönyve vétkesnek minősítette azt a bizonyos céget.

Főosztályi hivatalnokok és az építőcégek között igen gyakori a korrupció az egész világon...

Folytatása következő számunkban



•Az Ághegy-Liget Baráti Társaság kéri tagjait és barátait, hogy az eddigieknél hathatósabban, még nagyobb odaadással támogassák az Ághegy 31-35. számait tartalmazó 7. kötetének és az Ághegy Könyvek sorozat kiadását.

Számlaszámunk:

PlusGiro 105 29 43-6 Ag.-Borg

Tagdíj: 80 korona + kötetenként a nyomdai önköltségi árnak megfelelően kb. 100 korona.

Az Ághegy Könyvek sorozat kötetei kb. 40-60 korona. Az adományokat honlapunk folyamatos frissítésére fordítjuk. A felajánlott képzőművészeti munkákat, gyűjteményes kiállítás keretében jótékonyági árverésen értékesítjük ugyanezen célból.

Az Ághegy VI. kötete (a II., III., IV. és V. kötete is) és az Ághegy Könyvek kötetei a szerkesztőségben, a stockholmiak számára pedig

Balogh Ilona, Mörbylund 27, 6 tr,
DANDERYD, Stockholm, tel: 08853963,
ilonabalog@gmail.com
és Moritz László laszломoritz@gmail.com
087559084, 0703666472
címen kaphatóak.

Utánvétellel postán is küldhetünk kiadványainkból.

Tíz esztendő termése:

30 szám, 6 kötet, 4168 oldal



Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanéző — elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis — groteszk színjáték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek, a Magyar Ligetben megjelent Lélekgondozó rovat írásából
4. Bernhard Nordh: A hódtavi újtelepesek — fordította Bartha István
5. Erdélyi Szépmíves Céh Emlékkönyv — összeállította Tar Károly
6. Lőrinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
7. Agnes Borg: Tillstånd - svéd versek
8. Bjørck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezdőknek — Fordította: Lázár Ervin Járkáló.
9. Dohi Alexandru: Altermundia — Képzelt népek képzelt nyelvén írott versek — Fordította Tar Károly
10. Tar Károly: Itt és ott—versek
11. Dohi Alexandru: Altermundia — svédül. Fordította Lőrinc Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve — Fordította Tar Károly
13. Tar Károly: Pánik — regény
14. Skandináviai helyőrség — az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemez melléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bådenben — kisregény és Leborult szivarvég — egyszerű történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás — versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás — regény — fordította Szenté Imre
18. Gödriné Bedő Ilona: Gondolatok idegenben—versek
19. Molnár István: Mint pillangó a tűzhöz— regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve—versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra — kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Tánchááz — gyermekversek — Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Birka firka — gyermekversek— Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: szemünk kinyílik—talán ,versek
26. Gaál Zoltán: svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van. Elbeszélések
28. Tar Károly: Ami eszembe jut— kisprózai írások

Könyveink megvásárolhatók és megrendelhetők a szerzőktől és a szerkesztőségben.



Az 1956-os forradalom Magyarország népének a sztálinista diktatúra elleni forradalma és a szovjet megszállás ellen folytatott szabadságharca, amely a 20. századi magyar történelem egyik legmeghatározóbb eseménye volt. A budapesti diákoknak az egyetemekről kiinduló békés tüntetésével kezdődött 1956. október 23-án, és a fegyveres felkelők ellenállásának felmorzsolásával fejeződött be Csepelen november 11-én.

Az október 23-i budapesti tömegtüntetés a kommunista pártvezetés ellenséges reakciója és a fegyvertelen tömegre leadott véres sortűz következtében még aznap éjjel fegyveres felkeléssé nőtt. Ez a kormány bukásához, a szovjet csapatok visszavonulásához, majd a több pártrendszer visszaállításához az ország demokratikus átalakulásának megkezdéséhez vezetett.

November első napjaiban az új kormány megkezdte a tárgyalásokat a Szovjetunióval a szovjet csapatok teljes kivonásáról, a Varsói Szerződésből való kilépésről és az ország semlegességéről. A szovjet politikai vezetés azonban a kezdeti hajlandóság után meggondolta magát, és miután a nyugati nagyhatalmak biztosították arról, hogy nem nyújtanak a magyar kormánynak segítséget, november 4-én a szovjet csapatok *hadüzenet nélküli háborút indítottak* Magyarország ellen. Az aránytalan túlerővel szemben egyedül maradt ország több napon át folytatott hősi szabadságharca így végül elbukott.

A harcokban a titkosítás alól 1993-ban feloldott statisztikai adatok szerint 2652 magyar és 720 szovjet állampolgár esett el. A forradalom következményeként kb. negyedmillió magyar hagyta el az országot, nyugatra menekülve.

1957. januártól a forradalom résztvevőit tömegesen börtönözték be, majd sokukat kivégezték. A brutális megtorlást és a magyar nép elnyomását az ENSZ és a világ közvéleménye egyaránt elítélte. A forradalom leverését követő évtizedekben Magyarországon tilos volt erről az időszakról beszélni, ellenforradalomnak bélyegezték.

1989. október 23. óta ez a jeles nap kettős nemzeti ünnep Magyarországon: az 1956-os forradalom kitörésének napja és az 1989-es Magyar Köztársaság kikiáltásának napja.



Nyomdában az Ághegy Könyvek sorozat újabb kötete: Tóth Ildikó: *Ajtó, ablak nyitva van* címmel gyerekkorának élményeiből alkotott, Kolozsvár környéki helyszíneket és tanulságos emberi történeteket felelevenítő elbeszélés-kötete. Könyve az Ághegy Könyvek sorozatában elsőként megjelent *Múltbanéző* című kötetének folytatásaként is felfogható.

A sölvesborgi szerző új könyve megjelenésének külön érdekessége, hogy elbeszéléseinek várhatóan nagy erdélyi érdeklődésre tekintettel, a kolozsvári Nistor Gáspár által vezetett NIS Kiadó gondozásában, a jó évtizeddel ezelőtt anyagi támogatás hiányában megszakadt, Tar Károly alapította **Erdélyi kiskönyvtár**, zöld fedőlapjáról közismert sorozatában, ennek 23. kiadványaként is megjelenik. A kiadó tervezi a negyedszáz kötetet megért Ághegy Könyvek sorozatban megjelent további erdélyi vonatkozású kötetek kolozsvári megjelentetését, hogy ezzel mintegy hidat alkothasson a svédországi magyar alkotók és az műveik iránt érdeklődő erdélyi olvasók között.

Reméljük, hogy az ilyen hazanézés lehetősége érezhetően fellendíti majd Ághegy alkotóinak munkakedvét, olvasótáboruk kiterjesztése elmélyíti a szülőföldet sohasem felejtő elvándoroltak és az otthon maradtak közötti, mindnyájunkat építő emberi kapcsolatokat.

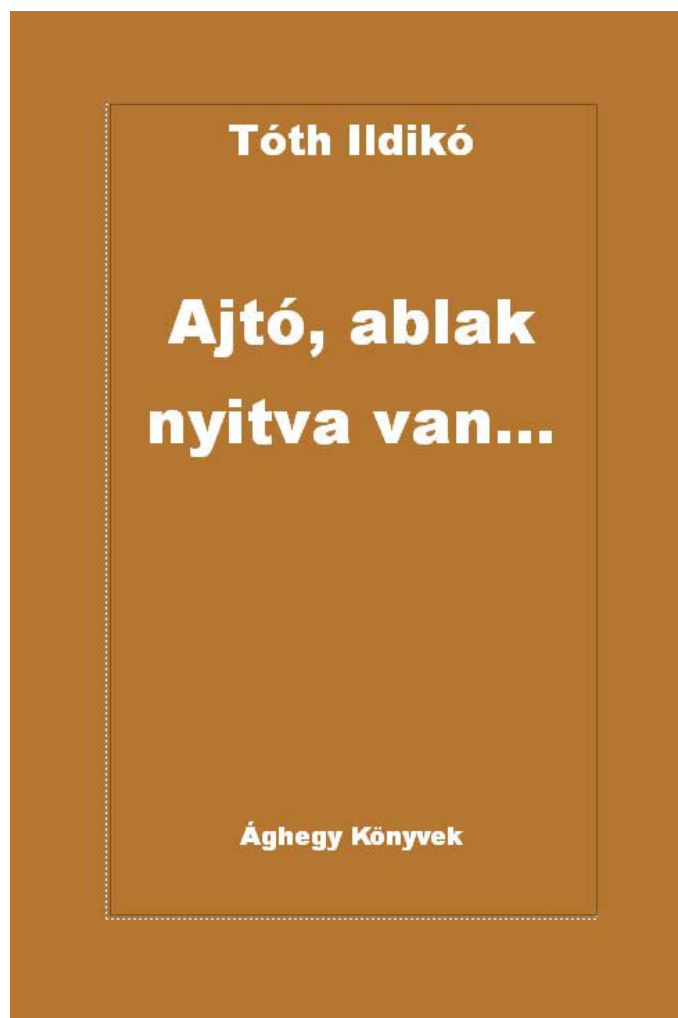
Előzetes a kötetből:

Tóth Ildikó : *Ajtó, ablak nyitva van...*

Sósztmárton (Gligoresti)
részlet

Fürödni az Aranyosra jártunk. Egyrészt ez volt közelebb, másrészt homokos, gömbölyű kavicsos partja, medre kellemesen, könnyen járható volt. Bár a vize egy kissé hidegebb volt, mégis jobb volt itt lubickolni, mint a melegebb vizű, lassúfolyású, iszapos Marosban. Az is sokat nyomott a latba, hogy az aranyosi bárkás emberrel jól egyeztünk, kérésünkre fel-alá csónakázott velünk, mi ugródeszkának használhattuk a ladikját. Egyszer majdnem megfulladtam: a csónak elejéről ugrottam a vízbe, mikor a felszínre akartam jönni, fölöttem volt a csónak. Örökkévalóságnak tűnt, míg kijutottam alóla. (Valakinek feltűnhet, hogy aranyosi emberünket hol bárkában, hol csónakban, vagy ladikban szerepeltetem. Az az igazság, hogy fogalmam sincs, a románul *luntra*-nak nevezett járműnek mi a magyar megfelelője. Még talán a ladik a legtalálhatóbb). A ladikos ember szívességét úgy háláltuk meg, hogy elláttuk szüzdohánnyal. A vasút és a Maros közötti földterület a maga laza, homokos talajával kitűnő dinnye és dohánytermesztésre alkalmas hely volt. A termelők a Gligoresti-i állomásról küldték piacra az árut, ilyen módon természetes volt, hogy az állomásfőnök dűskálhatott az ajándék dohányban, családja a dinnyékben, melyhez hasonló finomakat azóta sem ettem. Az ajándékozók megtanítottak, hogyan kell szárítani, sodorni, vágni a szinte szattyánpuhaságú és állagú szüzdohányt. Az Öreg ezt szívta a pipájában. Ebből a szüzdohányból juttattunk ladikos barátunknak is. Pistivel egyszer elhatároztuk, mi is kipróbáljuk, milyen a dohányzás. Az én szobám ablaka az állomás mögötti kertre nézett, s itt, az ablakba kiülve próbáltuk ki az újságpapírba csavart szüzdohány *minőségét*. Nekem elég volt egy szippantás, és kiájultam az ablakból.

Pisti megijedt és utánam ugrott. Mindketten nagyon rosszul lettünk, de anyáknak nem árultuk



el, mitől.

Aranyosi fürdőzésünk alatt bizonyítottam be az öcsikémnek, hogy boszorkány vagyok. Még kolozsvári lakós korunkban történt, mikor egyszer vitatkoztunk valami miatt, és Pisti nem fogadta el kételkedés nélkül az én magyarázatomat, hanem megkérdezte, hogy honnan tudom, én a kérdésre magától értetődő természetességgel azt válaszoltam:

- Csak úgy tudom, magamtól, mert én boszorkány vagyok.

Pisti ezt ugyan nem hitte el nekem, kételkedett a boszorkányságomban, de azért abban sem volt egészen biztos, hogy állításom hazugság lenne. Ahogy nőttünk, fejlődünk, Pisti egyre magabiztosabbá vált, és pont egyik aranyosi fürdőzésünkön jutott eszébe feszegetni ezt a témát:

Nem is vagy te boszorkány! Ha az lennél, tudnál varázsolni, de te nem is tudsz – hi-hi-hi! – vihogott idegesítően.

Szóval, te azt hiszed, hogy ÉN nem tudok varázsolni? – fordultam szembe a partról a vízben álló öcsémmel. - No jó...

Te akartad...csak aztán meg ne bánd! Mert most meg fogom növelni a vizet!

A víz felé áldón kitért karokkal, erősen öcsém szeme közé nézve kezdtem mondani:

Parancsolom, hogy nőjön meg a víz, nőjön meg a víz – és közben lassan, apró léptekkel közeledtem a víz felé.

Pisti a kezemet figyelte, és azt, hogy mit mondok. Ahogy közeledtem hozzá, ő úgy hátrált a vízben. Persze, hogy nőtt a víz körülötte.

Ildi, ne hülyéskedj, Ildi, hagyd abba!

Na, elhiszed, hogy tudok varázsolni?

Hiszem, hiszem, de ne csináld többet!

Kegyesen abbahagytam a *varázslást*. Rettenetesen élveztem sikeres bemutatómat, és, ha nehezen is, de meg tudtam állni, hogy rémült öcsikémnek ne magyarázzam meg ott, és azon-

nal, hogyan sikerült a csodatételt létrehoznom, hogyan növeltem meg a vizet.

Rengeteg halat ettünk. A marosi halat nem nagyon kedveltük iszap-íze miatt, az Öreg is az aranyosi halat kedvelte, s ki is találta a módját, hogyan jusson hozzá. Az Aranyos partjához elég közel volt egy kis házikó. Ez a vasúthoz tartozott, már elég régen nem használták, a Központ lebontásra ítélte, a Gligoresti-i állomásfőnöktől függött a bontás időpontja. A házikóba beköltözött egy nyugdíjas, szenvedélyes halász váltóór, aki nagyon jól érezte ott magát, mindent elkövetett volna, csak, hogy ne bontsák le az épületet. Mikor az Öreg megkívánta a halat, elsétált a házhoz, körüljárta, fontoskodón megnézegette, és figyelmeztette a benne lakót, nézzen más lakás után, mert a házikót hamarosan lebontják. Másnap az ember beállított hozzánk egy táska hallal. Egy időre megszűnt a bontásveszély.

Az Öreg nem csak halat szerzett ilyen furfanggal. Az állomáson időnként áthaladt egy-egy élőállatot szállító szerelvény. A vonatkísérő feladata volt az állatok etetése, itatása, felvigyázása. A darabszámra feladott állatszállítmánynál minden eshetőségre számítva, megengedett volt egy bizonyos *hullási százalék*. Az ügyes kísérők viszont vigyáztak, ne dögöljenek meg útközben az állatok. A tyúkok tojtak, a tojásokkal senki sem számolt, így ezek értékesítése majdnem törvényes tiszta haszna volt a vonatkísérőknek. A *hullási százalékban* engedélyezett állatokat eladták, vagy, mint az Öreg esetében *leadták*. Így kaptunk kosárszámra friss tojást, tyúkokat, kakasokat és egyszer egy 15 kg-os pulykát is. Ezt azonnal levágták, nem volt hol tartani a hatalmas állatot. A vágás szerencsére a zárt udvaron történt, mert a pulyka miután fejszével lecsapták a fejét, valahogy kiszabadult a pulykahóhérrá előléptetett váltókezelő kezei közül, és úgy, fej nélkül körbe - körbe rohangált az udvaron. Hátborzongató látvány volt.

Sokáig emlegettük a vadászkutya-kalandot. Akkoriban tilos volt állattal felszállni a vonatra. A postakocsi alján volt egy direkt kisebb állatok szállításra kialakított ketrec, csakis ott lehetett utaztatni a rendesen, áruszállító levéllel feladott állatokat. Történt egyszer, hogy egy fajtiszta vizsla utazott ilyen módon. A szállítólevélen fel volt tüntetve, hogy időnként meg kell itatni. Gligorestin elég sokáig állt ez a szerelvény, a vonatkísérő megkérte az egyik váltókezelőt, hozna friss vizet a kutyának. Az hozott is, de amikor kinyitották a ketrec ajtaját, hogy betöltsék a vizet, a vizsla kiszabadult, kiugrott és elmenekült. Hiába futottak utána, nem érték utol. Nagy gondban voltak, mit csináljanak? Az Öreg megnézte a szállítólevelet. Szerencsájukra az anyagul volt kiállítva, csak annyi állt rajta: kutya, de a fajtája nem. Azonnal megtalálta a megoldást: elküldött az egyik váltóór öreg, loncsos korcs kutyájáért, azt tették be a vizsla helyére. Soha senki nem reklamált. Vagy hazatalált a kutya gyalog, vagy a tulajdonos jött rá, hogy hiába reklámál, hiszen kutyát adott fel, kutyát kapott. Az Öreg sokszor elmesélte ezt a történetet, nagy élvezettel ecsetelve, milyen arcot vághatott a tulajdonos mikor meglátta fajtiszta kutyájának csúnya átalakulását.

Van még egy állatos emlékem, de az nem nagyon kellemes. Egy nyári estén történt, anyám bement a hálószobába, talán az ablakot akarta becsukni. Még nem volt teljesen sötét, nem gyújtott villanyt. Ahogy belépett, úgy vette észre, hogy a futószőnyeg össze van húzva. Le akart hajolni, hogy megigazítsa, mikor eszébe jutott, hátha a macska szabadult be és az piszkolt oda. Villanyt gyújtott, s akkor látta, hogy egy szokatlanul hosszú kígyó van kalácsba tekeredve a szőnyegen. Rögtön hívta az Öreget, az egy lapát segítségével kidobta az ablakon a peronra. Persze ez nem volt szerencsés megoldás, bárki rálephetett a sötétben. Az Öreg összehívta az állomás személyzetét,

azokkal kerestette meg és tüntetette el a hivatlan vendéget. Sokáig tanakodtak azon, hogy kerülhetett a lakásba az állat. Legkézenfekvőbb magyarázat az volt, hogy a nyitott ablakon dobta be valamelyik *jóakaró*, vagy *vicces* ember.

Elég gyakran jártunk moziba, többnyire a közeli Székelykocsárdra, de Pistinek és nekem nagyobb élményt jelentett a Filmkaravánnak nevezett vándor-mozi látogatása. A három gyönyörű pullmankocsiból álló szerelvény körülbelül kéthavonta érkezett valamelyik vonattal, melyről az állomásban lekapcsolták, betolták a vakvágányra, és este már vetítették is a jobbnál jobb filmeket. Az alkalmanként három-, négy napig ott állomásozó moziban sok jó magyar, meg régi amerikai filmet láttunk, tudniillik a román filmipar még sehol sem volt, az orosz, illetve szovjet filmek még nem gyűrűztek be. Anyámék mindig meghívták ebédre-vacsorára a mozi személyzetét, de Pistivel azt szerettük jobban, ha ők hívnak meg minket, nagyon élveztünk a vonat-moziban, lakásban tartózkodni. A szerelvény első kocsijában volt a raktár, víztartály, áramfejlesztő dinamó, gépház, vetítőszoba. A középső kocsiban a nézőtér, az utolsóban lakott a személyzet. Itt volt a négy hálófülke, konyha, fürdő, ebédlő-társalgó. A társulat vezetője egy nagyon jópofa fiatalember volt. Sok viccet, adomát tudott, egyik történetének csattanója szállóigévé vált családunkban. Mesélte, hogy mikor még a vasút helyreállításán dolgozott, úgy étkezett, hogy az anyja főzött neki, és valamelyik vonattal mindig utána küldte az ételt. Nem mehetett jól a mamának, mert az egyik küldemény mellé kis levélke volt mellékelve:

- Csókol anyád, kenyér nincs.

Hogy miért derültünk olyan jól ezen a csöppet sem vidám kis történeten, nem tudom, de most is megmosolyogtat, ha eszembe jut.



Tóth Imre József munkája



Johannita lovagi napok Hódmezővásárhelyen

**A Johannita Rend Magyar Tagozata
Hódmezővásárhelyen május 27. – 29. tartotta idei
háromnapos Lovagi Napjait.**

A hivatalos alkalmak (lovagi közgyűlés, díszvacsora, kiállításmegnyitás, bemutató, felvonulás és istentisztelet) után, a lovagok kísérelőkkel együtt az *Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkba* látogattak el és a Rotundában megtekintették Feszty Árpád „*A magyarok bejövetele*” c. hatalmas körkép-festményét.

A Johannita Lovagrend, Keresztelő Szent Jánosról elnevezett Jeruzsálemi Ispoltályos Lovagrendből alakult protestáns ág (a Máltaiak a katolikus testvérrend), Európában működő legrégebbi szerzetesi lovagrend. Két legfontosabb feladata a hit megőrzése, illetve a rászorulóknak segítése. Annak ellenére, hogy az adópénzekből származó világi szociális gondoskodás Európa szerte az uniós normák szerint nagyon hasonló, az anyagi alapok aligha elégségesek az igények kielégítésére. Az elesettek és rászorulóknak száma pedig nem csökken, hanem folyamatosan növekszik. Ezért a Johanniták is mindig aktuális kihívásokkal szembesülnek, mint minden jótékonyági közösség és alapítvány.

Bánffy Miklós a Johannita Rend Magyarországi tagozatának kommandátora a „*Margat, egy magyar vár Szíriában*” című tárlattal nyitotta meg a lovagi napokat. Megnyitójában felelevenítette a rend történetét és mai feladatait. *Búzás Gergely*, a visegrádi Mátyás Király Múzeum régész-művészet-történész, a Szíriai-Magyar Régészeti Misszió egyik vezetője ismertette a szentföldi lovagvárak történetét és a szíriai Margat várának kutatási eredményeit. A helyszín az „*Emlékpont*” - az első vidéki állandó Holokauszt és a kommunista terror - emlékkiállítás épülete volt. A magyar városok közül elsőként Hódmezővásárhelyet tüntették ki 1997-ben az Európa Tanács Európa Díjának Becsületzászló fokozatával. Ezzel a díjjal ismerték el a város tevékenységét az uniós eszme, a testvérvárosi kapcsolatok ápolásában, az infrastruktúra fejlesztésében és a környezetvédelemben.

Végül *Kószó Péter*, alpolgármester, a Johannita Segítő Szolgálat délkelet-magyarországi elnöke ismertette a Johannita Segítő Szolgálat tevékenységét.

Másnap, szombat délelőtt, ünnepi lovagi istentiszteletre és új lovagok avatására került sor a református Ótemplomban. Az igehirdetés szolgálatát *Tőkés László*, református lelkész végezte – johannita jogi lovag – a királyhágómelléki református egyházkerület korábbi püspöke és az Európai Parlament alelnöke. Az istentiszteleten részt vett *Németh Zsolt külügyi államtitkár*, johannita lovag és *Lázár János Fidesz-frakcióvezető*, Hódmezővásárhely polgármestere, akit e beszámoló szerzőjével - annak-

idején - együtt avattak a rend tagjává. Istentisztelet után került sor a lovagi közgyűlésre, amelyen a rend németországi vezetősége és hollandiai kiválóságai is részt vettek.

Kirándulás az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkba

Az Emlékpark legnagyobb vonzereje „*A magyarok bejövetele*” c. körkép-festmény az 1896-os millenniumi ünnepségek egyik legfőbb látványossága volt s maradt mindmáig. A maga nemében egyedülálló, monumentális alkotás a romantika szemüvegén keresztül mutatja be hat egymáshoz kapcsolt jelenetben a magyarok bejövetelét a Kárpát-medencébe. A helyszínen audiovideós segédeszközök és minden európai nyelven ingyenes tájékoztató áll a látogató rendelkezésére – a hálóról letölthető élmény pedig olvasóinknak rákattintással innen: http://www.opusztaszer.hu/index.php/page/feszty_panorama_silverlight.html.

A XVIII. század végétől ismert műfaj lényege, hogy a néző egy kör alakú épület közepén lévő pódiumról egy körbefutó festett képet lát, mely előtt műterepet alakítanak ki. A kettőt úgy hangolják össze, hogy azt érezzük, valóságos tájba csöppentünk. *Feszty Árpád* 1891-ben határozta el, hogy panorámaképet fest, amikor Párizsban járva megnézte a Napóleon csatáját ábrázoló körképet. Úgy tervezte, a bibliai özönvíz történetét viszi vászonra, de apósa, Jókai Mór rábeszélte, hogy inkább a magyar történelem egyik jelentős mozzanatát örökítse meg, hisz közeleg a millenniumi ünnepségsorozat, s vállalkozásához a fővárostól, illetve az államtól is segítséget kaphat.

Feszty a hatalmas vállalkozáshoz segítőtársakat keresett. Együttműködésre kérte fel Mednyánszki Lászlót, Újváry Ignácot és Spányi Bélát, akik a tájképi részeket festették, de Vágó Pál és Papp Henrik is segítségére voltak a csoportjelenetek és egyes alakok megfestésében. A táborverési jelenetek a letelepülőkkel, sátrakkal, nyájakkal, gulyákkal Pállya Cellesztin munkája során elevenedtek meg. Olgyai Ferenc, Barsy Adolf, Ziegler Károly és Mihalik Dániel is erejüket megfeszítve dolgoztak, hogy a határidős munka elkészüljön. A *Magyarok bejövetele* c. körkép festése 1894 tavaszára befejeződött s megnyitása után a Városliget körkép palotájában elhelyezett mű óriási közönségsiker lett. 1898-ban a képet Londonba szállították a vilákkiállításra s csak 1909-ben tért vissza Budapestre, ahol ideiglenes faépületben kapott elhelyezést, mivel a korábbi épületet a Szépművészeti Múzeum építtetése miatt lebontották. A körkép épületét 1944-ben bombatalálat érte s maga a kép is sérüléseket szenvedett. A felszabdalt, fahengerekre tekert képdarabokat a tulajdonosok átadták a Nemzeti Galériának. 1970-ben fogalmazódott meg az a gondolat, hogy a honfoglalással kapcsolatos egyéb emlékek mellett Ópusztaszeren, az Emlékparkban kapjon új otthon a körkép is, amit 1991 és 1995 között egy lengyel restaurátor csoport teremtetett újjá. A befogadásához szükséges kör alakú épület, a Rotunda a nyolcvanas évek közepére épült fel.

Az Emlékparkban tett látogatása e sorok írójának mintegy családi kegyelethely felkeresésének élményét nyújtotta. A bejáratnál felállított emlékfalakon ott van megboldogult Édesapám – *Békássy Zoltán (1910-1999) délvidéki bácskai református esperes* - adományát megőrkítő márványból





készült emléktáblája Dr. Antall József miniszterelnöknek – a rendszerváltás utáni első demokratikusan választott magyar kormányfő – márványtáblája mellett. Olvasóinknak biztosan nem ismeretlen, hogy *Békássy Zoltán* volt első tiszteletbeli elnöke az 1999-ben alapított *Magyar Liget*, a skandináviai (korábban dél-svédországi) magyarok családi lapjának <http://magyarliget.hhrf.org/>.

Tisztes társaságukban ott áll a **Délszláv háborús mememót** felidéző két márványtábla, a századvég mocskos európai háborújának, abszurd öldöklésének színtere, **Szentlászló** és **Harasztí**. A délvidéki baranyai horvát-szerb összecsapások első vonalában magyar katonák (is) harcoltak egymás ellen (jórészt) magyarok lakta területekért-területeken. Egyrészt - „jugoszláv oldalon” - besorozott, erőszakkal elhurcolt, olykor fegyvertelenül a hadműveleti területre küldött ágyútöltelék-ként, másrészt - horvát egyenruhában - önkéntes, saját elhatározásból lövészárkot választó, szülőföldjükért harcoló katonákként. Eszék-Rétfalu, Vukovár, Kórogy, Szentlászló: nemcsak horvát, szerb vagy bosnyák, de magyar halottakkal is, mindkét helyen a református templomot szétlőtték és így a torony és a tető teljesen tönkrement, a beázások miatt a templom belseje is nagy károkat szenvedett. A védők nem voltak többen 6 ezernél, közülük 1.642 ember halt meg, 2.557-en megsebesültek, 22 ezren pedig elmenekültek. A Jugoszláv Néphadsereg és a csetnik osztagok több, mint 12 ezer katonát, 280 harckocsit és 30 repülőgépet veszítettek. A civilek heteket töltöttek az óvóhelyeken. A 28 ezer lakásból 17 ezer teljesen elpusztult, de a többi sem maradt épségben. A Vukováron védekező horvát gárdisták parancsnoka fejből ismerte a város alatt húzódó csatornák és barlangok labirintusát. Amint a szerbek jelentős áldozatok árán lépésről lépésre előrenyomultak, a járatokon keresztül egy-egy csapat gárdista mindig mögéjük került és támadott: ezért aztán a szerbek minden nyílást lebetonoztak maguk mögött. A megadás után a túlélő férfiakat fogolytáborokba zárták és többeket megkínóztak, de ők voltak a szerencsésebbek, mert a kórházban még az ágyban fekvő sebesülteket is agyonlőtték.

Az Emlékpark története

1970-ben született meg az a kormányzati határozat, hogy Ópusztaszeren Emlékpark létesüljön azzal a céllal, hogy **Ópusztaszer legyen minden magyar hona, találkozóhelye**, olyan hely, ahová vissza-visszatérve „rendezzük az ország dolgait”, erősítsük nemzeti összetartozásunkat. A főbejáratnál levő székelő kapu egyben szimbólum is: az összetartozás, az összefogás, a szolidaritás, a megmaradás és a megújulás jelképe. Az első írott forrásunk 1200 körül, melyben a Szer helység név szerepel (Sceri alakban) boldog emlékű Béla királyunk jegyzőjének *P. dictus magister*, vagyis *Anonymus* hal-

hatatlan műve. Igaz, csak a XVIII. században került elő a bécsi udvari levéltárból. A magyarok viselt dolgait megörökítő **Gesta Hungarorum** így ír: „Azon a helyen a vezér és nemesei elrendezték az országnak minden szokástörvényét meg valamennyi jogát is, hogy miképpen szolgáljanak a vezérnek meg főembereinek, vagy miképpen tegyenek igazságot bárminő elkövetett vétekért. Azt a helyet, ahol mindezt elrendezték, a magyarok a maguk nyelvén Szerinek nevezték el azért, mert ott ejtették meg a szerét az ország egész dolgának.”

A tudományosnak tekinthető történetkutatás Magyarországon a XVIII. században kezdődött, ekkor került Szer ismét a figyelem középpontjába. A millenniumi ünnepek közeledtével először – 1861-ben - Kecskemét városának jutott eszébe, hogy Pusztaszeren emlékművet állítsanak az *Anonymus* által lejegyzett itteni történeteknek (Pusztaszer akkori tulajdonosa Kecskemét városa volt; az emlékmű alapkövét 2 héttel hamarabb helyezték el Sövényházán, a mai Ópusztaszeren). Az 1896. évi VIII. tc. rendelkezik arról, hogy „Pusztaszeren emlékmű állíttassék a honalapítás ezredik évfordulójára”. A hét millenniumi **Árpád-emlékmű** közül az ópusztaszeri - melyet a monostor romjaihoz közel emeltek - Berczik Gyula építész és Kallós Ede szobrász alkotása. Szegeden 1902-ben létrejött a **Pusztaszeri Árpád Egyesület**, egy olyan intézmény, mely a pusztaszeri megemlékezésekkel volt hivatott törődni. 1970-ben új korszak kezdődött az Emlékpark történetében. **Erdei Ferenc** politikus, az MTA tagja Pusztaszernek a magyar történelemben betöltött, és a honfoglalással összefüggő szerepéhez kapcsolódva újította fel az emlékhely hagyományainak ápolását. Az Emlékpark új, ünnepi bejárata és különlegesen szép díszítésű, festett-faragott kapu 1913-ban készült és az udvarhelyszéki Fenyédről került ide, *Kovács Piroska* néprajzkutató nagylelkű adományaként. *Böjte Csaba* ferences szerzetes közbenjárásával, Máréfalvi kapukészítő mesterek keze munkájának köszönhetően – akik hagyományos módszerekkel dolgoztak – a felújított ünnepi bejárat nemzeti ünnepeinken és a Szobori búcsún nyílik meg. Ide lehetetlenség nem visszatérni!

Dr Békássy N Albert



nyári történet

Lundban él a kolozsvári születésű Lőrincz Dezső, kilencvenvalahány évesen, neki már az sem fontos, hogy pontosan hány esztendő. De azt számon tartja, hogy mikor volt otthon, Kolozsváron. Az idén nem mehetett, mert egyedül más neki is fáj az utazás. Így aztán engem kérdez, aki nyaranta visszaballagok szülőhelyemre.

- Mi újság otthon?

- Mi érdekel? - kérdem, merthogy egyrészt nem sok változásra bukkan-tam, másrészt meg ami változott, nem mindenkinek jó újság.

- Hát úgy általában érdekel - siet segítségemre - mert az olyan durván megmunkált gránitkockákon túsarkú cipőben felborulnak a nők, és az öregeknek is bajos a csoszogás. Magam is botorkáltam arrafelé. Közben eszembe jutott, hogy „békeidőben” a Kossuth Lajos utcán csupa sárga kerámiakockákon sétáltunk hajdanán, amit a nyári hajnalonként patyolat tisztára mostak az öntözőautók.

- A piacra nem lehet panasza a lakosságnak, gyümölcscsel, túróval, sajttal, ordával tele asztalokat láttam vigasztalom Dezső bátyámat.

- Na, de az árak?!

- Az árak felfelé kúsznak. A pénz-beváltás után is milliókkal számolnak



az emberek, mert nagyrománosan nagyozolva milliomosoknak képzelik maguk, de lehet, hogy az átkozott örökség, a megszokás tartja őket rab-ságban. Hanem jó hír, hogy elkészült a csakugyan nagyszerű Sétatéri stadi-on és kövezik a Sétatéri sétányokat. A tó melletti vendéglő teraszán kitűnő a mititei, csúszik rá a helyi és hagyományszerűen medvés sör az Ursus. A Mátyás király szülőháza előtti kis téren állandó a néprajzi vásár, a Karolni tér körüli utcák és az Óvári ut-cák mind sétálóutcák. Az Óvár köze-pe tele asztalokkal és székekkel, akár

azokban a külföldökben, ahol fon-tosnak tartják a turizmust és marasz-talják a vendéget, de a helyi lakossá-got is civilizáltan akarják kiszolgálni.

Egyébként az idegenbeszakadt ko-lozsvári emberek hiába keresik a köz-ponti utcák forgatagában régi ismerő-seiket. Többnyire otthon morzsolgat-ják hátra lévő napjaikat és a nemrég csökkentett, eddig sem busás nyugdí-jukat, vagy már a Házsongárdban alusszák örök álmukat. Egyébként régi temetőnk is folyvást változik, folyik a nem titkolt románosítása, ősi sírhelyei-nek felszámolása, amely ellen egy bátor asszony küzd, a Házsongárd



Kolozsvári séta

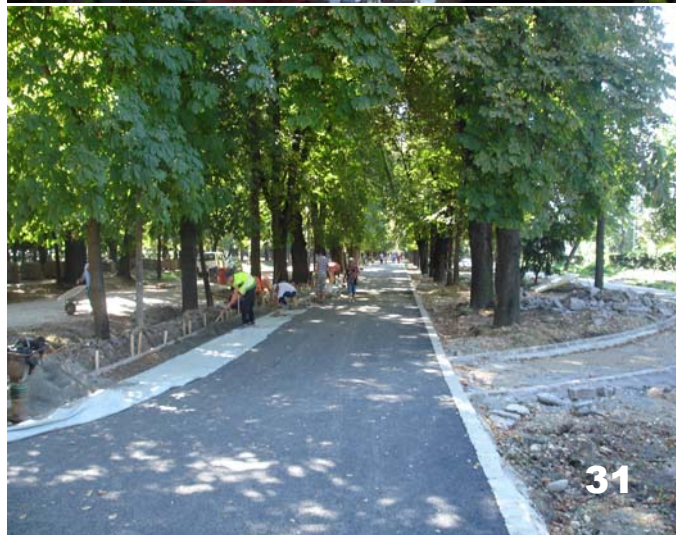
nyári történet



Alapítvány szűk keretei között. Tőkés Erzsébet az, aki fájós lábai ellenére is sűrűn járja a temetőt, s menti, ami menthető. Gaál György pedig szép kivitelezésű könyvekben állít maradandó emléket pusztuló múltunknak és fájó jelenünknek.

És dolgozik még a tőle megszokott fergeteges ütemben a fiatalabbik Lászlóffy költőnk, írásait olvashatjuk az egykori Utunkra épített Helikon című irodalmi lapban, de külön oldalt szerkeszt a Szabadságban *Tető* címmel, fiatal tehetségeket pártol és nem enged pihenőt magának a mindig harcias politizálásból sem, mert Lászlóffy Csaba az örök küzdő és vitázó ember, olyan, amilyen legjobb őseink voltak a mindenkor mozgalmasan teljes és gyönyörű életet élő, nemcsak anyagiakban, hanem szellemiekben is gazdag és kincses erdélyi fővárosban.

Ligeti Pál



nyári történet

Legkedvesebb nyári élményem: Székelyföld, Erdély!



A székelyek, a Csíki Krónika szerint már az ősmagyarok előtt élni akaró, lelkileg-szellemileg erős népként itt éltek a Kárpát-medencében..

Malmői lakosként Svédországban is tapasztalom, hogy a székelyek szorgalomban, sokszor tehetségben felülmúlják az anyaországi magyarokat. Családi feljegyzésekből tudom, hogy nekem is vannak székely őseim.



Farkaslaka és környéke az a székely világ, amely a Tamási művekben meglelevenedett, Tamási Áron révén vált ismertté szerte a világban, ahol magyarok élnek.

Farkaslaka a Görgényi-havasok déli nyúlványánál fekszik. A község fejlődését meghatározta a Fehér Nyikó patak és már a középkorban itt áthaladó só út. Teljesen magyar település, 1992-ben az országos népszámlálás idején, magyarokon kívül 12 román, 1 német lakott itt.



A *Farkaslaka múltja és jelene* című könyvet a Tamási Áron Alapítvány jelentette meg a Kalota Könyvkiadónál. A település kedves polgármesterétől, Albert Mátyástól kaptam. Ezúton is köszönöm!

Örömmre szolgált, hogy amerre csak jártam Székelyföldön mindenütt kedves magyar szó, barátságos magyarok, azaz székely vendégszeretetet és jó székely konyha fogadott.

Erdélyi töltött káposzta, kolozsvári káposzta, róka-gomba paprikás galuskával, pisztráng fokhagymamártással, murokfőzelék, ordás palacsinta, kürtöskalács: kedvenc székely ételeim naponta szembeköszöntek velem. Nem hiányzott a csipkebogyó bor, a köményes pálinka és az áfonya likőr sem az asztalokról. Érdekes volt megkóstolni a hegyvidéki sajt- és a mézárusok termékeit is.

A könyvesboltokban erdélyi írók, költők tudósok munkáit, a kirándulásaimhoz segítséget nyújtó háromnyelvű térképet (Erdély-Székelyföld térképét) találtam. A korondi, körösfői, nagyszebeni kirakodó vásárokon elfogadható minőségű bőr és gyapjú termékeket, hagyományos népművészeti tárgyakat vásároltam.

Az 57.800 négyzetkilométernyi kiterjedésű történelmi Erdély, Románia középső területe, a Kárpát-medence hegyekkel övezett keleti része. Nyugaton Biharral, észak-



nyugaton a Szilágysággal és Szatmárral, északon Máramarossal és Bukovinával szomszédos, keleten Moldva, délen Munténia és Olténia, délnyugaton a Bánság határolja.



Kirándultam, jártam az ezer forrás városában a mai Kovászna megye névadó településén: Kovásznán. Kóstoltam az évszázadok óta ismert és hasznosított gyógyvizeit. A szén-dioxidban gazdag ásványvizek mellett kellemes éghajlat biztosította kirándulásom sikerét.

A városközponttól négy kilométerre a Tündérvölgyben, az ország legnagyobb szívgyógyászati központjában, meglátogattam egy régi barátnőmet. Áfonya likőrrel koccintottunk a találkozás örömére.

Kézdivásárhelyen, a régi Háromszék megye második legnagyobb városában, hatvan kilométerre Csíkszeredától



családi emlékeket kerestem. A tűzér őrnagy Gábor Áron (1814-49) szobrát 1971-ben leplezték le. A szobor előtt tiszteltem, mint a nagyváradi Gábor Áron Hadapród Iskola rektorának, Miklós Józsefnek leszármazottja.

Emlékezetes volt a Tusnád-fürdői kirándulásom is. Tusnád a csíki medence déli részén települt, már 1421-től léte-



zik. Nátrium-kalcium-hidrogénkarbonátos-kloridos enyhén sós borvize messze földön híres.

Az Olt folyó teraszáról szép kilátás nyílik Hargita, az Altsíki-medence és a Csíki-havasok irányába. A fürdő közelében ősi



magyar jelkép, nagy turulmadár szobra őrzi a tájat.

Tusnádfürdő, Románia legkisebb városa. Borvizekben, motettákban gazdag.

A naiv székelyvilág babonáiból is gyűjtöttem: A jobb fül csengése rossz hírt, a bal örömhírt jelent. Ha a jobb szem visziket, sírni fog, ha a bal, akkor is, de akkor örömeiben. Heten és tizenhárman nem szabad asztalhoz ülni, mert az utolsónak leülő vendég korai halálát jelenti.

Ha tűz duruzsol, akkor veszekedés lesz a háznál. Ha az eső esik, és a nap süt, akkor az ördög veri a feleségét. Az orvosságot nem szabad megköszönni, mert akkor nem használ. Halásznak, vadásznak szerencsét kívánni, egyenlő a szerencsétlenséggel.

A magammal hozott székely tréfák és anekdoták számát meg sem tudom számolni.

Emlékezetes, nagy élmény volt Erdélyben, Székelyföldön járnom!





Tíz Skandináviában élő Magyar - és Egyetemes Kultúra Lovagja kapott meghívást az Ághegy-Liget Baráti Társaság, a Kristianstadi Magyar Egyesület és a Magyar Kultúra Lovagrendje közös rendezésében meghirdetett bálra, amelyre Május 7-én a brömollai Népházban került sor.

A bálra a Kristiansadt- és Lund- környéki magyarokon kívül, Lakatos Julia, a Hungaroklub és az Ághegy-Liget Baráti társaság titkára szervezésében, külön autóbusszal malmöiek is érkeztek.

A mulatságot megelőző bő egyórás kultúrműsort a lovagok szolgáltatták. Nick Ferenc a Lovagrend alapítója rövid ismeretterjesztő végén, a jelenlévő lovagok ünnepélyes keretek

között maguk közé fogadták a két esztendővel ezelőtt lovagcímet nyert Tóth Ildikó művelődésszervezőt és író, aki betegsége miatt nem vehetett részt a Magyar Kultúra napján hagyományosan történt budapesti lovagavatáson. Nagy Zoltán, a budapesti Székely Ház Közhasznú Alapítvány elnöke, könyvkiadó igazgató, az Ághegy Könyvek sorozat kiadója, az Ághegy-Liget Baráti Társaság és az Alapítvány valamint a Lovagrend együttműködési szerződésének hasznosságáról, az anyaország határain átnyúló magyar-magyar kapcsolatok hasznosságáról beszélt.

Tar Károly, író és szerkesztő verseiből, Dr. Bartha István készülő regényéből olvasott fel, Molnár Gergely, a Kristianstadi Magyar Egyesület elnöke, az idén felavatott Magyar Kultúra Lovagja pedig kedvenc versét szavalta. Tamás Gábor szerte a világban bemutatott sikeres dalcso-korral tette ünnepélyesen kellemessé a multság előzmé-nyeként összeállított műsort.

Vacsora, gazdag tombola, az Ághegy-kiadványok gazdag kiállítása, éjfél utánig tartó tánc és vidámság következett.

A zenét a Lovagrend szervezésében a kellemes hangú magyarországi KOCSÁN ISTVÁN szintetizátoron és harmonikán biztosította.

Különlegesen hangulatos volt az előjátékot is szolgálta-tó BELLA PÉTER, a Magyar Kultúra Apródjá-nak tekerőlant-játéka.

Az esemény remélhetőleg emlékezetes marad és köve-tökre talál s skandináviai tájakon élő magyarság körében.

Találkozásaim

Neufeld Róbert rovata

Herskó János emlékére



Ebben a rovatban találkozásaimról szoktam beszámolni. Arról, hogy ezzel vagy azzal a nevesebb személlyel, hol, mikor és milyen körülmények között találkoztam, mi mindent mondtunk vagy mutattunk be egymásnak. És hát el szoktam mondani azt is, hogy mit is jelentett számomra a találkozó. A rovaton eddig megjelent találkozóim mindig egy-egy olyan alkalomról szólnak, ahol én voltam az egyik szereplő, a találkozás alanya pedig a másik. Minden esetben magát a találkozást és az ott lefolytatott hosszabb, rövidebb beszélgetést adtam át az Olvasónak, esetleg az élményéretből is valamit.

A találkozás élmény, legtöbbször érdekes, értékes élmény, ezért nem csak egyszerűen átadható, de érdekes lehet az olvasó számára is. Herskó Jánossal való három találkozásom sajnos nem ad alkalmat arra, hogy bármi közelebbit, érdekesebbet is mondjak róla, ami az olvasó ismereteit róla bővítené. A három alkalom, amelyek során a véletlen hozott vele össze, három rendezvény volt, amelyeken jelen voltunk. Kétszer a nagykövetség által megrendezett fogadásokon volt ez, egyszer pedig magán a nagykövetségi rezidencián, ahová az akkori magyar nagykövet, Szőke László hívott meg egy szűkebb körű társaságot. A követségen megtörtént két találkozó nem hagyott különösebb nyomot vagy emléket bennem, mert mindkét esetben csak mint hallgató álltam be a Herskót körülvevő körbe, ahol munkájáról élénk beszélgetés folyt. Korábban már láttam Őt képen, tehát felismertem, de mivel nem tartoztam azok közé, akik személyes barátai vagy ismerősei voltak, ezért csak szerényen visszahúzódva hallgattam a beszélgetést. Olyan nevek vették körül mint például Szőke László nagykövet, Sólyom János zongoraművész, Veress Zoltán történész, Rozenberg Ervin fordító és mások. A rezidencián aztán már egy kézfogásig is eljutottam. Ott talán tíz vagy tizenkét vendég volt csak jelen, így mindenki mindenkivel kezét fogott. Az akkor még körülbelül hetvenöt éves rendező, színész, forgatókönyv író, producer és tanár, ha jól emlékszem az akkori-ban játszott, legutóbbi filmjéről beszélt, de aztán, a vacsora során, tanári elveit, szándékait is elemezte. Emlékszem, megragadta a figyelmemet, amikor kihangsúlyozta annak fontosságát, hogy az utána következő, rendezői gárda, tehát a mai fiatal utánpótlás, ha lehet próbáljon az ő tanítása sze-

rinti nyomdokokban járni, és filmjeikben a valót több oldalról megvilágítani. Herskó ezt az irányzatot követő tanításával nagyban részese volt a háború utáni, új magyar film létrehozásában. Hogy csak egy nevezetesebb, és a magyar rendezőszakra számára jelentős hírnevet szerző tevékenységét említsünk, Herskó volt az, aki a később világhírt elnyerő rendező, Szabó István három első filmjének produceri szerepét vállalta. Ezzel is felbecsülhetetlen szolgálatot tett a magyar filmgyártás új törekvéseinek.

Mint mindig, ha nemrégien elhunyt rokonról, barátáról vagy ismerősről esik szó, előáll bennünk egy bizonyos sajnálat, esetleg talán megbánás is, hogy nem használtuk ki az adódó alkalmat, hogy egymással jobban kibeszéljük magunkat, egymáshoz kicsit közelebb kerüljünk. Így érzem én is ezt most, mert Herskó hirtelen jött halálhíre eszembe juttatta, hogy amikor lett volna alkalmam vele kicsit személyesen, kicsit közelebbről is beszélni, akkor nem használtam ki az adódó lehetőséget. Most már csak inkább egy ilyen ráemlékezésre találok anyagot, és hát természetesen egy keveset munkájának, szakmai hagyatékának méltatására. Keveset, mondom, mert vannak avatottabbak, akik nálamnál sokkal jobban ismerték a Mestert, sokkal többet tudnak mondani róla és eredményekben oly gazdag életéről. Részemről marad a respektus, az elismerés és az emlékezet, egy érdemes művész és annak maradandó művészeti hagyatékát illetően.

Más szemszögből nézve

Engem az életem során, éppúgy, mint sokan másokat, összehozott a sors jó egyenéhány embertárral, akik valamivel, egyes esetekben sokkal, az átlagember felett álltak. Részemről a korábbiakban, ebben a rovatban ismertetett találkozókra gondolok, amelyekben a főszereplő egy-egy kivételes személy volt. Olyan, mint például a Nobel-díjas Kertész Imre, a világhírű operaénekesnő Montserrat Caballé, a nagy ballábás Puskás Öcsi és mások. Számomra, az átlagemberek sorából a találkozás pillanata által kiemelt, egyszerű, de kíváncsi és tudásszomjas polgár számára, ezek a találkozások nagy hatással voltak. Kire nem lettek volna? De ezek a kiválóságok életemnek abban a szakában tűntek fel, és tették a létet érdekesebbé egy-egy röpké pillanatra, amikor még rohamam körbe a világnak számomra kimért, szűk határain belül és próbáltam kivenni a részemet abból, ami elérhető volt. Ily módon jutottam az említett, kivételes személyek közelébe, így tudtam életemet a velük való, rövid kapcsolat által gazdagítani. De mindennek van egy vége és minden, lassan vagy gyorsabban, e vég felé tart. Manapság már nem rohanok. Manapság már nincs olyan nagy kíváncsiság, tudásszomj, nincsenek nagy kihívások egy-egy, az átlagosnál magasabb szinten álló személlyel való találkozást illetően. Manapság megteszem a napi sétát, meghallgatom a körülöttem egyre gyorsabb tempóban összeomló világról szóló híreket, leülök könyvet olvasni, vagy nagy néha a TV elé, ha éppen van valami, amit érdemes megnézni. És mivel ez a kultúrát inkább sorvasztó, mint megőrző intézmény érdemlegeset ritkán sugároz, maradnak a könyvek, a zene, egy-egy utazás és néha-néha a számítógép, ami írói csinált belőlem. Belőlem és sok másból, akik e csodálatos szerkentyű nélkül, csak az írógép vagy a toll adta lehetőségekkel kezükben, talán sohasem lettek volna írók. Tisztelet a kivételnek. Na, gyerünk vissza a szürke valóba, a fentebb elmondottakra, amelyekből a tisztelt Olvasó talán azt gondolná, hogy itt egy, a reményt, az élet szépségeit és kínálatait feladó, sorvadó öregségnek kitett emberke töre-

delmes vallomása áll. Hát, kérem tisztelettel, ez nem így van. Mert az igaz ugyan, ami itt fent áll, hogy a kiemelt egyéniségekkel történő találkozások, az élmények és találkozások vonzóereje, ami oly sokszor ösztökélt, lassanként elmaradtak, de jött helyettük más. Jött helyettük a barátaimmal a családom tagjaival vissza-visszatérő találkozások hosszú sora. Most, amikor már több időt tudok szánni rájuk, most amikor nem kell lemondani egy-egy közös ebédet vagy kirándulást azzal az indoklással, hogy sajnos nem érek rá, most őket sokkal jobban és közelebből tudom megismerni, most már nem kell kedvesen, de határozottan elutasítani egyik-másik unokámat azzal, hogy majd a jövő héten, mert most sajnos nincs időm. Ma már könnyebb elfogadni barátaim invitációit egy kis beszélgetésre, vagy egyenesen meghívni őket hozzám. Az életnek fázisai vannak. Egyesek életének több, másoknak kevesebb, és ki vagyok én, hogy azt mondjam, ez vagy az a jobb. De nézetem szerint, mindenki élete felosztható legalább három különböző fázisra. Az első a gyerekkor, amikor az ember még nem határozhatja el az élete folyását. Aztán jön a tevékenységek fázisa, amikor az ember sok-sok éven keresztül azt csinál amit akar, legtöbbször a körülmények szabta feltételeken belül, de egy-egy kivételes alkalommal, és ha szerencséje vagy mersze van, akkor azokon kívül is. És végül jön az a fázis, amikor a korábbi nagy rohanat elül, amikor maradnak az egyedül, vagy a szeretettek és barátok között eltöltött órák, napok, hetek és hónapok. Azok a találkozások, amelyek ebben a fázisban válnak lehetővé, és amelyeket nem szabad elszalasztani, mert azok kísérik majd el az embert a még hátra lévő úton, azok között találja esetleg meg azt a találkozást is, amely a búcsú pillanatában mosolyra készíti majd. Mert mindannak ellenére, ami a fentiekben áll, jöhet még találkozó, ami egyenrangú, sőt jelentősebb, értékesebb, szebb, mint minden korábbi. Jöhet például egy múza, aki csókot hint az előtte térdre hullt jelölt homlokára és őt új utakra vezet. Ez így van kedves Olvasó, ezt nekem elhiheti. Mert én tudom.

„A törpe-fejűek”

Ezt a Karinthy-féle Ady-utánzatot választottam címnek, amikor a lenti szöveghez hozzákezdtem. Az olvasó, ha időt szán e pár sor elolvasására, majd rájön, hogy miért. Az utóbbi két esztendőben, egészen a mai napig, 319 (319) antiszemita, a zsidóság ellen táplált gyűlölettel teli, magyar nyelvű E-mail üzenet futott be hozzám. A legtöbb egy bizonyos, magát hazafinak minősítő Kutasi Józsi bácsi jóvoltából, aki München környékéről küldi tovább *Hírfutár*-nak nevezett szócsövén keresztül a hozzá beérkezett üzeneteket, nem törődve azzal, hogy ezek mit tartalmaznak. De Józsi bácsi üzenetein kívül jött már gyűlölködés másoktól is. Mert habár a gyűlölködés nem kizárólagosan magyar átok, annyit azért elmondhatunk magunkról, hogy a gyűlölködők rangsorában az elsők közé tartozunk. Egy ideig reagáltam egyik-másik gyűlölködő üzenetre de aztán, jobbára barátaim tanácsára, felhagytam vele. És helyesen, mert, mint barátaim mondták, akiknek tollából gyűlölet fröcsög, azokkal nem érdemes szót váltani, azok javíthatatlanok. És most sem hozzájuk fordulok, amikor megint felveszem a tollat, hanem néhány itt Svédországban és másfelé élő honfitárs-hoz, akikről tudom, vagy feltételezem, hogy nem táplálnak gyűlöletet senki felé. Én magam gyűlöletet senki felé nem táplálok, legfeljebb megvetem azt aki erre rászolgált. Nos miért, kérdezhetném magamtól, fogsz most megint hozzá

kommentálni, hiszen egyszer már megfogadtad, hogy nem teszed? A barátaim, akiknek egyszer már sikerült meggyőzni engem arról, hogy érdektelen a kommentár és hiábavaló, gondolom most is hasonló álláspontot foglalnának el, ha egyáltalán törődnének azzal, hogy én mivel is foglalkozom. De én úgy látom, hogy most mégis eljött az alkalom ismét megszólalni, mert a legutóbbi üzenet, azon kívül hogy ugyanolyan véresszájúan antiszemita mint a többi, egyfajta szent földet gyaláz. Mégpedig a poétika szent földjét, azt ahol Vörösmarty, Petőfi, Arany, Ady, József Attila és sok-sok más, költői tehetséggel megáldott irodalmár ültetett sok ezer nemes fát, és mutatta meg, hogy nyelvünk milyen csodákra képes. Ebbe, a versektől, strófáktól, énekektől, nemes gondolatoktól visszhangzó, sűrű erdőbe lopózkodott be egy gyűlölködő senki, ennek az erdőnek szent talajába üritette méregpoharát, abba a talajba, amelynek egyik sarkában picinyke magam is meghúzódik, mert olykor bennem is hasonló hurok pendülnek meg, mint a nagyokban pendültek, akik e szent földbe a legtöbb fát ültették. Erre, ettől a gyűlölködő senkitől elkövetett szentségtörésre reagálok ezzel a néhány sorral, őt mutatom be a magam módján, mint a mai Magyarország egyik, sajna, egyre nagyobb teret hódító rák-fenéjének hordozóját. Róla és a Földön kiszabott rövid idejét gyűlölködésben letöltő, többi költőcskékről szólnak e sorok. De a velük egy követ fűjő, szinte mérhetetlen kisebbségi érzéstől szenvedő, törpe-fejű hasonszőrűekről is, akik a magyar nép és a magyar kultúra közelgő megsemmisülését jósolják meg nap mint nap. Ezek nem tudnak vagy nem akarnak erőt meríteni a magyarság több mint ezer éves fennállásából, nyelvünk és kultúránk megdönthetetlen erejéből, amely átszegtett minket a tatárjáráson, a török időkön, a Habsburg, a náci német és a Szovjet elnyomatáson, és átszegtette az elcsatolt területeken élő honfitársainkat is, akik kisebb megszakításokkal 1920 óta élnek idegen népek elnyomatása alatt. Ezek a törpe-fejűek, akik közé ez a tehetségtelen költőcske is tartozik, mindebből a történelmi igazságból úgy látszik nem tudnak, vagy nem akarnak erőt meríteni. Ehelyett rendületlenül jövendőlik a magyarság közelgő pusztulását. És ennek a megjövendő pusztulásnak okozói és végrehajtói szerintük nem a román, a szlovák, a szerb és az ukrán nacionalizmus, tehát nem azok akik évtizedek óta uszítanak a magyarság ellen, akik Trianont, és a Benes dekrétumot helyeslik és ezt magyarellenos kitérőekkel fémjelzik szinte naponta. Számukra nem ezek az ellenség, hanem a zsidóság, az a zsidóság akit egyszer maga a törvény szolgáltatott ki nekik mint szabad prédát. Ők azt az időt, azt a törvényt kívánják vissza, annak visszatérte lebeg előttük mint valami Hetedik Mennysors. Nos tisztelt olvasó, kinnyitom ”JJ Suttogó” ketrecének ajtaját, legalábbis annyira, hogy egy vagy két kínrimékkel megtűzdelt strófa kiférjen rajta. Ebből a fércmunkából ennyi is elég, hiszen így is látható, hogy ki is ez, a Szebb Magyar Jövő maga csinálta beharangozója, aki magasztos tisztsége ellenére sem meri a nevét elárulni. Mielőtt azonban rá kerülne a sor, és mivel a sorrend csakis ez lehet, egy neves, gerinces és tehetséges tollforgató szavait is átadom Önnek. Kérem, vesse össze a két mondanivalót, a két stílust és a két nézetet, aztán vegyen egy kis időt és gondolkodjon el rajtuk.

Ezt írom 2011 augusztusában, és adom át tisztelettel.

ÁKE

A kerti törpéről bizonyára mindenki hallott, de azt, hogy van kerti angyal is, azt hiszem, nagyon kevesen tudják. Hideg, téli nap volt. A háziasszony kint állt a havas udvaron. A kacsaringós úton egy öregember bandukolt feléje. Szóba elegyedtek egymással.



- Nézze - bökte ki az asszony a beszélgetés során - kétezer négyzetméternyi terület áll rendelkezésünkre, de mindenütt csak fű terem. Úgy vágyunk egy szép, virágos kert után. Maga biztosan ismer valakit a környéken, akit megkérdezhetnénk, volna-e kedve segíteni nekünk.

- Kérdezzenek meg engem - válaszolta az öreg felélenkülve.

Bemutatkoztak. Áke megadta címét és telefonszámát. Az asszony megígérte, hogy mikor a tavasz beköszönt, telefonál.

Búcsút vettek egymástól.

Az öreg tovább ballagott, és hamarosan eltűnt a közeli kanyarban.

Az asszony és férje, akit neje természetesen azonnal tájékoztatott a fejleményekről, csak jóval később ébredt tudára annak, hogy magához a kerti angyalhoz volt szerencsájük.

Sokáig kellett várnuk, de végül mégis csak elmúlt a tél. Az első verőfényes tavaszi napon az asszony kérte a férjét, hogy hívja fel az öreget. Kinéztek az ablakon.

Áke, korát meghazudtoló frissességgel, már ott hajladozott a kertben. Azóta több mint tíz esztendő telt el és Áke, mint ez egy angyaltól természetesen el is várható, csodát



művelt.

A veteményes kertben krumpli, sárgarépa, cékla, saláta és egyéb zöldség terem. A telken vagy húsz hatalmas feketeribizli-, jó néhány vörösrizibizli-, és számos egresbokor terpeszkedik. Köröskörül, kora tavasztól késő őszig mindenütt virágok gyönyörködtetik a szemet. Aki a kert mellett elhalad, csak ámul-bámul.

Lassanként az angyal múltjára is fény derült. Áke iskolába szülőfalujában járt. Hat osztályt végzett. Később egy ideig a vasútnál, majd egy cipőgyárban dolgozott. Közben katonai szolgálatot is teljesített, méghozzá Stockholmban, és rövid ideig egy népfőiskola növendéke volt.

Mikor apja már nem bírta erővel, Áke megvette tőle a kis gazdaságot, és nekigyürkőzött a munkának. Új házat épített. Magától értetődik, hogy a házat virágágyakkal vette körül. Volt néhány fejős tehene. Egyetlen lovának a Kádár (Kadar) nevet adta. A név, mely egy rádióadásban hangzott el, ropantul megtetszett neki. Választásának ideológiai oka nem volt, mert az ismert magyar politikus viselt dolgai nem keltették fel érdeklődését. Az is lehet, hogy az adás nagy részét nem is fogta fel igazában. (Hallása, mely gyermekkorában sem volt tökéletes, az évek során egyre romlott). Mikor aztán Kádár (nem a politikus, hanem a ló) megrokkant, Áke szerzett egy kis traktort. A traktor, Áke szerint, többet ivott, mint egy szomjas borjú.

Hetvenéves korában elhatározta, hogy nyugalomba vonul. Beköltözött egy kis lakásba és új életet kezdett. Kerékpározni mindig szeretett. Most, hogy időmilliomos lett, megengedhette magának, hogy hosszabb kirándulásokat tegyen. Tizenöt év alatt kerékpáron bejárta fél Svédországot. Nyolcvanötödik születésnapját úgy ünnepelte, hogy három nap alatt lenyomott háromszáz kilométert. Külföldön is megfordult. Eljutott Görög- és Törökországba, járt Marokkóban és



Angliában. Nemrégiben töltötte be nyolcvannyolcadik életévét. Teherbíró képessége csökken. Lám, a gyorsan illanó idő még az angyalat sem kíméli.

Emlékezőtehetsége párját ritkítja. Remek elbeszélő. Úti kalandjait élményszerűen adja elő. Ha gyerekkoráról mesél, olyan világot ismerünk meg, melyről nekünk, magyar bevándorlóknak, fogalmunk sincs. A tízgyermekes család, melybe csaknem kilencven évvel ezelőtt beleszületett, igen nehéz körülmények között élt. Szórakozásra, játékokra nem volt sok lehetőség. A nagyobb gyerekek vagy otthon segítettek a szülőknek, vagy munkát vállaltak idegeneknél. Nyugdíjról és társadalmi támogatásról szó sem volt.

Nem csoda hát, hogy Áke elégedett. Nagyon takarékos. Táplálékának nagy részét önmaga termeszti vagy a természet ölen szedegeti össze. Olyan régi tudás birtokosa, melyről a mai kor emberének fogalma sincs. A jég hátán is megélne.

És mi az m.m.m? Svédül: motion med mening, magyarra fordítva: mozgás, melynek értelme van. Ez a rövidítés Áke leleménye. A sportolást öncélú tevékenységnek tekinti. Ha valaki kedvtelésből végez fizikai munkát, mint ő, akkor az illető létrehoz valamilyen értéket és egyben kielégíti saját mozgásszükségletét. Míg hozzá hasonló korú szomszédjai tétlenül üldögélnek, ő felbukkan itt is, ott is, és hasznossá teszi magát. Közben rengeteg emberrel ismerkedik.

Mindenütt szívesen látják. Szenvedélyesen szereti a növényeket, különösen a virágokat. Egyik szomszédja verset írt róla, melyben Linnéhez hasonlítja. Fizetséget nem fogad el, mert nem tekinti magát alkalmazottnak. Csak azt csinálja, mihez kedve van, csak akkor, mikor az



neki megfelel, csak addig, amíg érdemesnek tűnik, és csak úgy, ahogy ő akarja.
Szabad ember.

Gaál Zoltán



MAGYAROK TÖRTÉNETE - 17

A szigetvári hős



Barabás Miklós: Zrínyi Miklós

Régen a magyarok a velük együtt élő nemzetekkel hőseiken is osztoztak. Jó félezer esztendeje a horvátországi Zrin faluból származó Šubić családból származott Nikola, akit kastélyos helységük nevére Zrinskiné, magyarul Zrinyinek neveztek. Családjában ő jutott elsőnek a bárangig, kitűnő harcos volt, kitüntette magát Pest

ostrománál, s a Balaton melletti török elleni harcokban. Jól házasodott, óriási birtok urává lett a valamikori tágas Zala vármegyében, s így két haza fiává vált. Nem tagadta meg horvátágát, szüntelenül harcolt a török ellen, mert ki nem állhatta betolakodókat. Míg magyar földön küzdött ellenük, horvát vidékeket prédálta a török. A bécsi udvarral is meggyűlt a baja, bizalmatlanul figyelték hősiességét.

1566-ban már idős embernek számított, de amikor meghalott, hogy a szultán százezer katonával vonul Szigetvár alá, nem teketóriázott, akkor sem, amikor kiderült, hogy a király egy szál katonával sem segíti az ország védelmében fontos végvár védelmét, a saját pénzén fogadott 2500 válogatott horvát és magyar katonát, megírta végrendeletét és úgy várta a hatalmas Szolimán szultán seregét a három részes várban, amelyet körülölelt az Almás folyó vize. Volt nagy csihi-puhi, szakadatlan ágyúzás. A törökök átvágták az Almást, elvezették a vizet, utat kaptak a mocsárban. Zrinyi visszavonult a várba. A szultán megízente neki, hogy ha feladja a várat Horvátország és Dalmácia fejedelmévé teszi. De üzenhette, mert Zrinyi esküt tett, hogy nem adja a várat. A törököknek sikerült aláaknázni az egyik bástyát. Felrobbantják és támadnak. De csak nem bírnak a várvédőkkel, pedig a kétezer ötszáz vitézből már csak néhány száz maradt életben. Az idős szultán ezen annyira elkeseredett, hogy nagy hirtelenséggel átsétált a másvilágra. Titkolták ezt a hadvezérek, nehogy kedvét szeljék a törököknek. Azok támadtak éjjel-nappal. Mindhiába. Tizenötször verték vissza Zrinyi katonái az ostromlókat. Amikor aztán minden égett körülöttük a sok bombától, Zrinyi díszbe öltözött, férfiruhát öltöttek a várban lévő nők is és kirohantak az ellenség középebe. Karddal, buzogánnyal küzdöttek mindhalálig. Zrinyi Miklóst elsőként találta el egy golyó. Aztán még egy éppen a homlokán.

A török vezér is elcsodálkozott hősiességén. Nagy pompával temettette el. Fejét Miksa királynak küldte Győrbe, ahol tétlenül figyelte a szigetváriak küzdelmét. A küldeményben levél is volt. Ez állt benne: „Legbátrabb emberetek fejét küldöm, melyre még jövőben is szükségetek lenne.” Bizony mindenkor szükségünk volna hasonló hősökre. Nem a török ellen, hiszen ők már több millióan, békés eszközökkel túljutottak Bécsen, hanem olyankor, amikor nem cselekszünk mindig magunkért, soha mások ellen.

Mintegy száz esztendő teltével a szigetvári hős dédunokáját is Zrinyi Miklósnak keresztelték, aki ugyancsak híresen bátor ember, horvát bán, Zala és Somogy vármegyék örökös főispánja, nagybirtokos főnemes, hadvezér és politikus volt. Ráadásul pedig nem akármilyen magyar költő is.

De erről majd legközelebb.



Zrínyi és Szulejmán emlékműve Szigetváron a Magyar-Török Barátság Parkban

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”

Svédországban jónak mondható az anyanyelvi oktatás, de az EU-ban jobb is lehetne. Mert kell!

Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról és a magyaroknál való barbár állapotuk okairól

Részlet Apáczai János, 1656. november 20-án,

Kolozsvárott iskolaavató beszédéből

Az iskola, hallgatóim – hogy a meghatározáson kezdjem, amint azt minden rendes értekezésben tenni illik –, tanítók és tanulók rendezett társulása, akik az emberi életkörülmények szempontjából hasznos és szükséges ismereteket tanítanak és tanulnak. E társulás – mivel tagjainak nagyon is eltérő volta miatt nem lehet egyöntetű – az iskolaügyek szakértőinek gondos megfontoláson alapuló rendszerezése szerint feloszlik alsó, közép- és felső iskolákra. Mégpedig úgy, hogy az alsó iskolák népiskolák, melyekben tudniillik leginkább az anyanyelven való olvasást, helyes beszédet és írást tanítják a vallás elemeivel együtt. Ezért ezeket anyanyelvi iskoláknak is hívjuk. A középiskolák viszont főleg három tantárgynak, ti. a latin és görög grammatikának, a retorikának és logikának, továbbá a katekizmusnak és az erkölcstannak tanítása által a felső iskolák felé egyengetik az utat, és megszokott nevük triviális. Végül a felső iskolák minden tudományágban előadásokat és gyakorlatokat nyújtanak törvény szerint mindenkinek, és pedig ingyen. Ezeket akadémiáknak és egyetemeknek hívjuk abban az esetben, ha a tanítók különleges hatalommal vannak felruházva, hogy a négy fakultáson tudományos fokozatokat* és címeket adjanak. Különbözik csak a gimnázium, főiskola vagy kollégium elnevezés illeti meg őket. Hogy a népiskolák mennyire hasznosak, és milyen nagyszükség van rájuk, az nagyon is világos és magától értetődő mindenki előtt, aki a bennük folyó, előbb vázolt munkát szem előtt tartja: teljesen és tökéletesen azonban csak az értheti meg a dolgot, aki gondosan fontolóra veszi: valamely politikai közösségben akár vezető, akár alárendelt szerep betöltésére csak olyan emberek lehetnek alkalmasak, akik már kisgyermek korukban, mindjárt az anyatejtől való elválasztás után megszokták, hogy az engedelmisség tejét szívják, alárendelve a kormánypálcát tartó király* (ti. az iskolamester) törvényeinek. Ez tette – Xenophón tanúsága szerint – a spártai államot a többi görög államnál boldogabbá. Arra vonatkozóan viszont, hogy már gyermekkortól kezdve mekkora haszna van az emberekkel való gyakori szóbeli érintkezésnek, bizonyosággal szolgálnak azok a szerencsétlen teremtetések, akik annak tudatában, hogy másokkal beszélni nem tudnak, kerülnek minden társaságot. Így tesznek tanúságot arról, hogy közelebb állnak a beszélni nem tudó oktan állatokhoz, mint az igazi emberekhez, akiket csupán gondolkodó és beszélő képességük különböztet meg az állatoktól. Márpedig a beszéd helyes kiejtésének és írásának tanítása az iskolákban folyik. De boldog Isten! Milyen csodálatos dolog az az írás és az írás olvasása! Milyen csodálatos, hogy ezeknek a vonalacskáknak különböző alakjai majd a gyönyörnek, majd a fájdalomnak, majd a szeretetnek, majd a gyűlöletnek, majd a békének, majd a háborúnak, majd a csendnek, majd a viharoknak képzeteit és fogalmainak keltik fel lelkünkben. Érthető így az amerikai őslakók esete, akiket mi, az Óvilág lakói csak 164 éve ismerünk. Mikor ezek észrevették, hogy a mieink az odaküldött levelekből meg tudják állapítani, mit akarnak hozzátartozóik, noha roppant szárazföldek és tengerek választják el őket egymástól, maguk is nagy kedvet kaptak erre a vakmerő dologra. Előbb csak nézegették a betűformákat, aztán a fülükhez illesztgették, végül kezükkel tapogatták. Így akarták jelentésüket megismerni. Mikor aztán

belátták, hogy ez semmiképp sem sikerül nekik, írástudásuk miatt isteni lényeknek tartották a mieinket. És bizony nem minden ok nélkül! Mert ha az ember az oktan állatok szemében beszélőképessége miatt isteni lénynek számít, akkor az olyan embert, aki bármilyen módon meg tudja ismerni a legtávolabb levők rejtett akaratát is (melynek kifejtésére csak isteni lény képes), e tudományhoz nem értők méltán tarthatják emberek felett álló lényeknek. Ám hagyjuk most e barbár, vad, Küklöpsz-féle* embereket! Szüntesd meg az olvasnitudást, írnitudást! Nem találsz akkor sehol egyetlen jó családapát, családanyát, fiút vagy egyéb családtagot, aki az adás-vételkor, polgári szerződések kötések helyesen járna el. Polgári ügyekben mindnyájan olyanok lesznek, mint a vakok, akik arra kényszerülnek, hogy kézen fogva vezettessék magukat. Bizony fájlalhatjuk és keserű könnyek közt sirathatjuk tehát, hogy a keresztények között akad olyan ország, ahol a távol levő férj otthon levő feleségével, az úr a szolgájával mindig csak közvetítők útján beszélhet. De sokkal inkább fájlalnunk kell azt, hogy lehet látni egész falvakat is egy-kétszáz családdal, amelyeknek szeme, füle, nyelve egyedül az iskolamester vagy a lelképásztor.

Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy anyanyelvi iskolák nélkül, melyek a gyermekeket már zsenye korukban olvasásra és írásra tanítják, a kereszténység szükségképpen szabados gondolkodássá és istentagadássá fajul. A pápaság alatt eltelt sok évszázad tapasztalata bizonyítja, hogy ez magától bekövetkezik, ha elhanyagolják az állandó katekizmustanítást, amely pedig a tanulók olvasni- és írnitudása nélkül bizony csaknem egészen sikertelen próbálkozás. Az említett évszázadok állati tudatlanságáról ékes bizonyosságot tesz Neuhusanus* apát, a pápa hű ajtónállója (még ha hiányoznának is más bizonyítékaink). Azt állítja, ha Luther nem jött volna, ők arra is rávették volna a népet, hogy szénát egyék. Mit tett tehát Luther, mit tettek a mi reformátoraink, hogy ezt a barbárságot elűzzék és kiirtsák saját hazájukból? Ugye hogy iskolákat nyitottak mindenfelé, megszervezték a katekizmustanítást: ezt aztán utódaik nagy szorgalommal folytatták mind a mai napig. Ezt csinálják ma lankadatlanul a belgák és az angolok nemcsak hazájukban, hanem még a messze fekvő Indiában is, úgyhogy az indusok barbár népe* e tekintetben messzire megelőz bennünket.

Ideje hát, hogy felébredj, te mámoros, te hályogos szemű magyar nép! Végre, végre ébredj fel az álomkórból, leheld ki magadból Bakkhoszt*, kinek folyton áldozol, oszlasd el gyógyírral szemeid homályát! Nézd, szemléld, vizsgálód, milyen forrásból ered tömérdék nyomorúságod, melynek súlya alatt görnyedsz. Drága gyermekeid, hazánk reményei már bölcsőjüktől fogva a tudatlanság feneketlen örvényébe merülnek, és így felnőtt korukban sem látják meg soha a világosságot, sem saját javukat, sem a haza javát. Még egyszer mondom hát, serkenj fel, és állíts alsó iskolákat! Gondolj a híres rabbinus szavaira: „Aki gyermekkorában tanul, mihez hasonlít? Új papirosra írt tintához. Aki öregkorában tanul, mihez hasonlít? Régi, megkopott papirosra írt tintához.” (Pirke Abhoth*, IV. fej. Vö. Buxtorf Floril. Hebr. 63. lap.) Igen nagy tehát, mint látjátok, mély belátású hallgatóim, az alsó iskolák haszna, a szükségességük pedig éppen a legnagyobb. És mégis, ha a kultúra magasabbra nem tör, s nem nő át a triviális iskola keretei közé, akkor ezekből az iskolákból aligha árad majd érezhető módon bármely népre is olyan műveltség, amely másokénál előbbre való volna.

Tudod-e?

Tudtad-e, hogy a magyar nyelv emlékei közül egy kőbevésett magyar rovásírás található az észak-amerikai Újfundland (Új Skócia) Yarmout öblénél? Ezt a 992-ben állított, ma 1005 éves nemrég megfejtett emléket Amerika első felfedezőiről dokumentálta Tyrkir, aki a vi-kingekkel együtt végrehajtott tettet magyar rovásírással, kőbe vésvé örökítette meg. Samuel Laing (1844 London) állapította meg elsőként, hogy Tyrkir magyar volt. Az izlandi nyelvben a „Tyrkir” a „Turk” megfelelője, amelyet arab, görög és török források egyöntetűen turkok-ként a magyarok jelölésére használtak.

Ezt az 1700-as években megtalált követ (181 kilós) ma a Yarmout Country Museum-ban őrzik. A szöveget nem skandináv rúnákkal írták, hanem magyar rovásírással. Ezt a szöveget 1984-ben Budapesten fejtette meg Szilva Lajosné és így szól: „Ericson járt e hejen is sok társával2.

Tudtad-e, hogy a British Museum könyvtárában a legértékesebb közép-európai ősnymtatvány szövege így kezdődik: "Az Ephesom helyeknek yrth Zent Pál levelének elsew capitoluma"? Keletkezésének időpontja 1533, és magyarul íródott.

Tudtad-e, hogy a Sorbonne egyetem nyelvészei, akik összehasonlításokat végeztek számítógépek segítségével, a nyelvek ősiségének vizsgálata kapcsán, hogy mely nyelv őrzött meg legtöbbet az ősműveltség elemeiből, az ősetimonokból, alapszavakból, a következő eredményre jutottak: a mai angol nyelv 4 % etimont, a latin 5 %, a héber 5 %, a csendes-óciáni nyelvek 7 %, az indiai mundakhól 9 %, a tibeti szanszkrit 12 %, az őstörök, türkmén 26 %, **a mai magyar nyelv 68 % ősetimont tartalmaz!**"

Tudtad-e, hogy ma tudományos kutatásokat végeznek az ősnelv kérdésében? Mi magyarok már 200 éve foglalkozunk ezzel, olyan kutatók, nyelvészek, történészek mint az 1812-ben elhunyt Keresztesi Józseftől, Horváth Istvánon, Körösi Csoma Sándoron, Táncsics Mihályon, Varga Zsigmondon keresztül az 1973-ban elhunyt Pass Lászlóig. Ma Baráth Tibor is "A magyar népek őstörténete" című munkájában, vagy Kemény Ferenc nyelvész (Oslo), aki negyven nyelvet ért és tizenötöt beszél, az állítja, hogy a legősibb eurázsiai nyelv a magyar..

Tudtad-e, hogy magyar családnevek, földrajzi nevek ezerszám fordulnak elő a világ különböző helyein? A Hawaai-i szigeteken élő Dr. Vámos-Tóth Bátorinak és munkatársai gyűjtésének köszönhetően az azonosított magyar szavak gyűjteménye egy új tudományágat képvisel, amelyet TAMANA névvel jelölnek.

Eszerint mintegy hatezer eredeti magyar név és névszerkezet fordul elő szerte az egész világon. Csak egy példa: Magyar családnevünk, helységnév Indiában, egy dombvonalat elnevezése Irakban és Libanonban, továbbá hét földrajzi helyet jelöl Máltán, települést Tuniszban, Burkina

Fasoban, a Fülöp szigeteken, egy város neve Indi-

ában, településnév a Kaukázusban és az udmurtoknál, ezen utóbbiaknál éppenséggel az „Almás”, „Káldi”, „Kocsis”, és „Vajas” települések szomszédságában.

Való tény, hogy bizonyos szavak azonos módon előfordulnak különböző nyelvekben, de itt nem erről van szó csupán, hanem a feltűnően nagy számú előfordulásban.

Tudtad-e, hogy nyelvünk ősiségét egy angol nyelvész és irodalmár, Sir John Bowring, aki sok nyelv mellett magyarul is beszélt, így jellemzett az 1830-ban megjelent „Poetry of Magyar” című verses kötetének előszavában: "A magyar nyelv messze magasan áll, magában. Egészen sajátos módon fejlődött, és szerkezetének kialakulása olyan időkre nyúlik vissza, amikor a legtöbb európai nyelv még nem is létezett. Önmagában, következetesen és szilárdan fejlődött nyelv, amelyben logika van, sőt matézis, erő, a hangzatok minden hajlékonyságával és alakíthatóságával. E nyelv a nemzeti önállóság, a szellemi függetlenség legrégibb és legfényesebb emléke... A magyar nyelv eredetisége még ennél is csodálatosabb tünemény! Aki megfejti, isteni titkot boncolgat, annak is az első tételét: ...”?

Tudtad-e, hogy a magyar nyelv tömörítő hatása szinte egyedülálló? Hogy hihetetlenül gazdag, képalkotó képessége van szavainknak, hogy "tárgyas ragozásával, harminchat mozzanatos, negyvenhat gyakorító, sok-sok kezdő, műveltető, ható igékkel, főleg pedig igekötőink előre és hátravetésével, amivel a cselekvés és az idő boszorkányos árnyalatait és mozzanatait jelölhetjük. Ilyen bravúrra a világ egyetlen más nyelve nem képes!"

Példa a „néz” ige módozataira: néz, nézeget, nézelődik, nézőben, nézve, nézvést, nézetlen, nézhetetlen, néztében, nézetében, stb.

Tudtad-e, hogy míg a nagy nyugati világnyelvek legjobban esetben is csak 7 magánhangzót ismernek (az olasz például csak 5-t), addig a magyar nyelv 14 magánhangzót ismer és használ: a-á, e-é, i-í, o-ó, ö-ő, u-ú, ü-ü?

Tudtad-e, hogy a nyelvek összehasonlításában mint a legdallamosabb az első helyen álló olasz és a második helyen álló görög után a magyar következik?

Ezt nem kisebb nyelvtudós, mint Giuseppe Mezzofanti bíboros állította (1774-1849), aki 58 nyelven írt és 103 nyelven beszélt. Ő maga mondta, Ludwig August Frankl költőnek: "Tudja, melyik nyelvet tartom az olasz és görög után minden más nyelv előtt leginkább dallamosnak és a verselés szempontjából a leginkább fejlődésre képesnek? A magyart. Ügyeljen, mert egy feltündöklő költői lángész még igazolni fogja nézetemet. A magyarok, úgy látszik, még nem is tudják, micsoda kincs lakozik nyelvükben..."

Valóban nem tudják, vagy csak kevesen! Hiszen akkor nem sietnének olyan gyorsasággal átvenni az angol-szász szavakat, miközben mindennapi nyelvhasználatukban fájdalmasan hagyják zsugorodni gazdag szókincsünket, helyet adva a slengnek, az új zsargon kifejezéseknek.

Irodalom:

* Kiss Dénes: „ŐS-nyelv nyelv-Ős”, Antológia Kiadó Laki-telek 1993;

* Cúth János: „A magyarságtudat kézikönyve” 1999.

Elmaradt, de lesz folytatás

Tavaszi lapszámunkban így hirdettük az Ige és anyanyelv versmondó és bibliaolvasó versenyt

A Svédországi Magyar Egyházi Közösség Tanácsa 2011 június 11.-én a tångagärdei Pünkösdi Napok keretében 15. alkalommal rendezte meg az **Ige és anyanyelv** versmondó és bibliaolvasó versenyt, öt korcsoportban. A versenyen egyházi hovatartozástól függetlenül minden gyermek és ifjú részt vehet, és helyezésétől függetlenül jutalomban részesül. A kötelező versek mellett egy-egy szabadon választott verset is kérünk, valamint a helyben kijelölt bibliai idézet felolvasását.

7 éves korig nincs kötelező vers, csak szabadon választott. A további korcsoportok kötelező versei alább olvashatók

Jelentkezni Tóth Ildikónál: 0456-14037 , 0730-254014, vagy tothildiko41@gmail.com.

Tóth Ildikó értékelése

Öröm és üröm

Az „Ige és anyanyelv” versmondó és bibliaolvasó versenyt 1997-ben hirdettük meg először. Az idén a 15. alkalommal, igaz - bár a rendezvény házigazdája a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség-, csak a „világi” sajtóban: Híradóban, Magyar Ligetben, Őrszavak internetes újságban. S mely rendezvény a Svédországon belüli nagy távolságok, a szülők elfoglaltsága, az utazás fáradalmai, a gyerekek nyelvi nehézségei ellenére is, tizennégy éven keresztül több mint 170 ifjú, illetve gyermek részvételével gyönyörűen működött, a tizenötödik alkalommal „nem jött össze”. A versenyre összesen négy gyerek jelentkezett. A megmérettetés elmaradt. Sajnálatos tény.

Stockholm és Göteborg az a két svédországi nagyváros, ahol a legnagyobb számú magyar kolónia él. Ezekben a városokban élnek a kultúrélet, és (egyesületi szinten) van rendszeres magyar nyelvű gyerekfoglalkozás. E foglalkozásnak köszönhetően az „Ige és anyanyelv” versenynek megvolt a maga folyamatossága, adott volt a résztvevő tábora. Stockholmból eleinte sokan, hovatovább egyre gyérebben jelentkeztek, de a göteborgi szereg kitartott. Remélem, kicsivel jobb reklámmal, több odafigyeléssel továbbra is működni fog ez a nyugati országok magyarságának egyedülálló rendezvénye.

Ha megoldást keresünk a rendezvény életben tartására, nem hagyhatjuk figyelmen kívül a két mondattal előbb zárójelben említett: tudniillik, hogy az **egyesületi szintű** gyerekfoglalkozásokon bíztatják, készítik fel a gyerekeket - ifjakat a versenyen való részvételre. Mennyivel egyszerűbb és kézenfekvőbb lenne, ha a svédországi hivatásos magyar tanárok tennék ezt! Jó pedagógiai érzékkel, mind a szavalóverseny, mind a Híradóban

meghirdetett meseíró pályázat remekül motiválhatná a tanulókat.

Több magyar tanár érvelt azzal, hogy nem kényszerítheti a gyerekeket sem a verstanulásra, sem írásra.

De hát ki gondol erőszakra? Nem, kedves Barátaim! Nem, nem kényszerítés, nem erőszak kell! Csak egy csepp lélek. Egy csepp magyar lélek. Olyan, mint amilyen a jó Isten annak idején megáldotta kedves emlékü magyar tanárait, és énektanárait! Akik tanítványaikba akkor és olyan körülmények között tudták belecsepegtetni a magyar érzést, magyar öntudatot, mikor ilyen irányú tevékenységük minden pillanatában szabadságukat, életüket kockáztatták. És minden üldöztetés, reménytelenség ellenére sikerült az én és sokunk lelkébe beleégetni Berzsenyi Dániel csodálatos sorait:

*Ébreszd fel alvó nemzeti lelkedet!
Ordítson orkán, jöjjön ezer veszély:
Nem félek. A kürt harsogását,
a nyihogó paripák szökését
bátran vigyázom. Nem sokaság, hanem
lélek s szabad nép tesz csudadolgokat.
Ez tette Rómát föld urává,
Ez Marathont, s Budavárt híressé!*

A svédországi „Ige és anyanyelv” versmondó és bibliaolvasó versenyt minden év pünkösdi szombatján, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség gyülekezeti házában, Tångagärdén tartjuk. Várom az érdeklődő szülőket, egyesületi vezetőket, de főleg a magyar tanárok jelentkezését.

Egy régi nagyszebeni gyermekrajz kiállítás, plakátja, amely Kasza Imre kezdeményezése volt, hasonló ahhoz, amit Göteborgban és az elmúlt években Budapesten rendezett a Magyarok Világszövetségének segítségével.



ÖSSZESZEDETT MONDÁSOK

1. Minden dologról csak egy igazság van, s aki azt megtalálja, annyit tud a dologról, amennyit egyáltalán tudni lehet róla. (Descartes)
2. Ha valaki azt hiszi, hogy birtokában van az igazságnak, akkor ki is kell mondania. Az emberi szellem becsületéről van szó... (Anatole France)
3. A saját életnek nem megbízható tanúja senki sem. Kár is fölesketni, hogy az igazat, csakis az igazat fogja vallani. (Ancsel Éva)
4. Végül is ez a sorsa minden igazságnak. A tegnapi ember abszurdnak tartja, a holnapi banálisnak. Az igazságok nem maradandók. De maradandók azok az írók, akik rátalálnak. (Egon Friedell)
5. Minden jó kérdés kínos kérdés, de aki keresni akarja az igazságot, annak keresnie kell ezt a fajta kint. (Ancsel Éva)
6. Az igazságosság könyörületesség nélkül - embertelenség. (Aquinói Szent Tamás)
7. Az igazságot először felfedezik, majd megszokják, végül megcáfolják. (Feleki László)
8. Vannak igazságok, amelyeket lehetetlen helyesen fölfognunk, ha előbb nem jártunk bizonyos tévutakon. (Lucian Blaga)
9. Helyesen nevezik... az Igazságot az Idő, és nem a Tekintély gyermekének. (Francis Bacon)
10. A lélek voltaképpen nem is fordulhat máshoz segítségért, mint az igazsághoz, amely a fegyvere - és pajzsához, amely a hazugság. (Paul Valéry)
11. Az igazság szeretete a legtöbb emberben nem egyéb, mint félelem az igazságtalanság elszenvetésétől. (La Rochefoucauld)
12. Ha alacsony célokkal is megelégszel, az igazság útjáról letérsz. (Babiloni bölcsesség)
13. Nem az rendített meg engem, hogy hazudtál nekem, hanem hogy többé nem hiszek neked. (Friedrich Nietzsche)
14. Van-e olyan élet - akár a szentek élete is -, amely ne lenne nap nap után alávétve a hazugságnak? (Martin de Gard)
15. Nemcsak mások, hanem önmagunk számára is rejtélyeseknek kell lennünk. (Kierkegaard)
16. Nem az az ostoba, aki nem tud, hanem az, aki nem akar tudni. (Hrihorij Szkovoroda)
17. Általános balgaság, hogy senki sem elégedett sorsával, akármilyen jó, és senki sem elégedetlen eszével, akármilyen rossz. (Gracián)
18. A tudós gyakran kételkedik, a tudatlan ritkán, a bolond soha. (Émile Faguet)
19. A legapróbb dologban is van valami

- kevés ismeretlen. Találjuk meg! (Maupassant)
20. A bölcsességet nem úgy kapjuk, magunknak kell azt felfedezni, oly út után, amelyet senki se tehet meg helyettünk. (Proust)
21. Minden mély gondolkodó jobban fél attól, hogy megértik, mint attól, hogy félreértik. (Friedrich Nietzsche)
22. A világban csak kétféleképpen lehet felemelkedni: vagy a magunk igyekezetével vagy mások ostobasága által. (La Bruyère)
23. A mester humanizmusához tartozik, hogy tanítványait óvja önmagától. (Friedrich Nietzsche)
24. A józan ész a világhoz alkalmazkodik, a bölcsesség az éggel akar megegyezni. (Joubert)
25. Megbocsátani és felejteni annyi, mint becses tapasztalatokat az ablakon kidobni. (Schopenhauer)
26. Tudd meg, ki vagy, s fogadd el a világot. (Goethe)
27. A világ csak tükör, mely mindenkire saját arckifejezését vetíti vissza. (Thackeray)
28. A világ Isten bűnbeesése. (Christian F. Hebbel)
29. Ha minden ésszerű lenne a földön, akkor nem is történne semmi. (Dosztojevszkij)
30. A világegyetem végtelen, s ennél fogva nincs sem középpontja, sem kerülete. (Giordano Bruno)
31. Bölcs ember számára minden föld lakható: mert nemes léleknek hazája az egész világ. (Démokritosz)
32. Aki azért jött a világra, hogy azt komolyan és a fontos dolgokban fölvilágosítsa, szerencséjének mondhatja, ha ép bőrrel menekül. (Schopenhauer)
33. Amikor keressük a világ lényegét, feltételezzük, hogy van neki. (Feleki László)
34. Miután rájöttünk, hogy az életnek semmi értelme, nincs más hátra, mint hogy értelmet adjunk neki. (Lucian Blaga)
35. Rosszat mondanak rólam? Ó, ha úgy ismernének engem, mint én ismerem magamat! (Diderot)
36. Kidobtam a tükröt, mert a maga nemében páratlan arcomat szemtelenül megkettőzte. (Johann Nestroy)
37. Apró hibáinkat csak azért valljuk be, mert meg akarjuk győzni a világot arról, hogy nagy hibáink nincsenek. (La Rochefoucauld)
38. Az ember még nem elmés ember attól, hogy sok az ötlete, mint ahogy a tábornok sem jó tábornok attól, hogy sok a katonája. (Chamfort)
39. Hősnek lenni a legrövidebb lejárátú foglalkozás a földön. (Will Rogers)
40. Meg lehetne határozni a Mennyet így is: az a hely, amit kerülnek az emberek. (Henry D. Thoreau)
41. Van ember - van probléma! Nincs ember -

nincs probléma. (Sztálin)

42. A közvéleményt meg lehet mérgezni, de csak olyan méreggel, amelyik ízlik neki. (Ignotus)

43. A kísértéstől egyféleképpen szabadulhatunk meg: ha megadjuk magunkat neki. (Oscar Wilde)

44. Ha a mozdonyokat úgy vezetnék, ahogy az Államot, a mozdonyvezetőnek egy asszony ülne a térdén. (Alain)

45. Április 1. Ez az a nap, amelyen emlékeztünkbe idéztetik, hogy kicsodák vagyunk az évnél többi 364 napján. (Mark Twain)

46. A kereszténység biztosan túlél még egy évezredet a földön - múzeumban, kitömve. (Mark Twain)

47. Van Isten, de nincsenek lelkiismereti aggályai. (Kerouac)

48. Ne mondják nekem, hogy ez nehéz probléma. Ha nem lenne nehéz, nem lenne probléma. (Ferdinand Foch)

49. Mindenki a maga baklövéseit nevezi tapasztalatnak. (Oscar Wilde)

50. A lélektan első tétele: a látszat csal; utolsó tétele, hogy: a látszat nem csal. (Osvát Ernő)

51. A tény mindig meztelen, még ha a legújabb divat szerint van is öltözve. (Stanislaw Jerzy Lec)

52. Jótettért azt várd, hogy további jótetteket várjanak tőled. (Osvát Ernő)

53. Gazdag ember filozófiája. Csak annak adok, aki nekem rokonszenves. De nekem nem rokonszenves, akinek adni kell. (Karinthy Frigyes)

54. Legyünk, amivé lehetünk. Senki sem születik készen... (Gracián)

55. Az ember igazi gazdagsága az a jó, amit a világban véghezvitt. (Mohamed)

56. Az ember nagysága látszik meg abból, hogy szájalomra méltó voltát felismeri. Egyetlen fa sem érzi magát boldogtalannak. (Pascal)

57. Mert a teknősbéka biztosan jár a lábán, ok ez arra, hogy szárnyát szegjék a sasnak? (Edgar Allan Poe)

58. Semmi sem fejleszti ki gyengeségeinket inkább, mint ha hatalomhoz jutunk. (Eötvös József)

59. A nagy emberek meteorok: felemészti önmagukat, hogy fénnel árásszák el a világot. (Napóleon)

60. Csak addig vagyunk szigorúak mások iránt, míg magunkat nem ismerjük. (Eötvös József)

61. Ha mindenki meg lenne elégedve önmagával, nem lennének hősök a világon. (Mark Twain)

62. A legnagyobb s egyben legkisebb uralom az önuralom. (Leonardo De Vinci)

63. A nagy erényeket azok a nagy akadályok szülik, amelyeket legyőznek. (Chamfort)

64. Furcsa, hogy milyen kevés ember akad ezen a világon, aki bele tud nyugodni a kis veszteségbe.

A nagy veszteség annál gyorsabban rákényszeríti a nagy belenyugvást. (Italo Svevo)

65. A titok felfedése mindig annak a hibája, aki rábízta valakire. (La Bruyère)

66. Senki sem szerezheti meg mindazt, amit csak akar, azt azonban megteheti, hogy ne kíváncsolyat, amije nincs. (Seneca)

67. Amikor az ember akár illendőségből, akár unottságból, akár életrendből lemond az élvezetekről, első dolga, hogy másokban elítéli őket. (La Bruyère)

68. Emlékezőtehetségére mindenki panaszkodik; ítélőképességére senki. (La Rochefoucauld)

69. Az idő, mondják, nagy tanítómester. Csak az a baj, hogy megöli a tanítványait. (Berlioz)

70. Időnk egy részét nyíltan elrabolják, más részét ellopják tőlünk, harmadik része észrevétlenül elfolyik. (Seneca)

71. Akik nem emlékeznek a múltra, arra ítéltetnek, hogy újra átéljék azt. (Santayana)

72. A legszebb, amit átélhetünk, a dolgok titokzatosága. (Albert Einstein)

73. Keményen a lényegben, szelíden a kivitelben. (Claudio Aquaviva)

74. Senki sem próféta a hazájában. Ha ez igaz, nem azt jelenti-e, hogy: félreismeri s mellőzött fiainak műveiből áll a nemzet kincse? (Osvát Ernő)

75. A művészet a kimondhatatlan tolmácsa. (Goethe)

76. Becsüld meg a kezdőt - ő semmi, de még minden lehet. (Forbáth Imre)

77. A közvélemény olyan ítélőszék, amelyet tisztességes ember sohase ismerjen el, és sohase utasítson el egészen. (Chamfort)

78. Az embereknek szokásos hibája, hogy dühödten ítélnék el olyan dolgokat, amelyekhez a legkevésbé sem értenek. (Gluck)

79. Csak úgy hemzsegnének a magyarázatok; alkotókban annál szegényebbek vagyunk. (Montaigne)

80. Ha tőlem függene, a sajtótörvénynek csak egy paragrafusa volna: hazudni nem szabad. (Deák Ferenc)

81. Aki farkasok közé keveredik, megtanul üvölni. (Goldoni)

82. Az egyetlen jó, ami a véletlennek nem kiszolgáltatott az, ami a világon kívül van. (Simone Weil)

83. Mennyi szépségversenyt rendeznek ebben a csúnya világban! Jóságversenyt még nem rendeztek soha. (Juhász Gyula)

„Mint száműzött, ki vándorol sűrű éjjen át”

Ez is az operák világa

Az operák világához, történetéhez tartoznak más elemek is, mint csupán a szép és halhatatlan zene, a különböző zenekarok és karnagyok stílusa és sikere, a legtöbbször nemes vagy tanulságos, versbe foglalt mondanivaló, a nagyszerű nyitányok és közzenék harmóniái, az egymást követő dallamos áriák, kettősök vagy hármások, néha négyesek. Na meg utoljára, de semmiképpen sem utolsó sorban, a szereplők gyönyörű, lenyűgöző hangja. Aki egy operát nem csak lemezen hallgat le vagy a televízióban néz meg, annak néha megadatik, hogy részese legyen valami olyasminak is, ami egyáltalán nem volt a szerző vagy a rendező elképzelése, amikor a művet megalkotta, illetve színpadra vitte. A stockholmi, Királyi Operaházban voltam például tanúja a következő eseménynek. A Traviata előadására már összegyűlt a közönség, a vasfüggöny már felment, az óriási, kristálycsillár lámpáit már eloltották, amikor a bárnyfüggöny elé kilépett az est intendánsa, mellesleg neves honfitársunk Szalai László, és bejelentette, hogy az estére, Alfréd szerepére kiírt tenorista délelőtti beteg jelentett. A Háznak sikerült egy tenoristát találni, aki jó néhány évvel korábban már énekelte a szerepet, de az utóbbi időben nem. Ennek ellenére hajlandó volt beugrani, de csak akkor, ha a partitúrát a kezében tarthatja. A biztonság kedvéért. Az intendáns szerint a társulat többi tagja ezt nem ellenezte, tehát az előadást hajlandó volt megtartani, de csak, mint koncertelőadást, tehát jelmezben, de kulisszák és egyéb kellékek nélkül. Amennyiben a tisztelt közönség között volnának, akik ezt nem fogadják el, a kifizetett jegy árát a pénztárnál átvehetik. Erre senki sem jelentkezett. Ehelyett a közönség az elhangzottakat hatalmas tapssal jutalmazta, amelyet a függöny felvonása után megduplázott, amikor a szereplők a színpadra kijöttek. Az előadás sikerrel lezajlott, a beugró tenorista jutalma a hosszantartó vastapon kívül több csokor virág is lett. A dirigensek külön fejezetet érdemelnének egy-egy, az operák világát bemutató különlegességek könyvében. Arturo Toscanininek, hosszú, sikeres pályafutásán kívül az is hírnevet szerzett, hogy egy-egy zenekari tag apróbb hibáját,

például azt, hogy egy tizedmásodperccel később (vagy előbb) lépett be, vagy egy negyedhang hibát követett el, legtöbbször hangos szitkozódással „jutalmazta”, de nemegyszer ki is zavarta az orkeszterből. Másik ilyen példa, amelynek magam is szemtanúja voltam, a stockholmi Koncerthuset-ben (ahol különben az évente visszatérő, december 10-én megtartott Nóbeldíj-kiosztás zajlik le), a világhírű dirigens Doráti Antal „húzása” volt a Psalmus Hungaricus főpróbáján. A szerepet az akkor nemzetközi karriert befutó, svéd Claes-Håkan Ahnsjö-nek adták ki (és nem a mi tehetséges, széphangú Tólas Ernőnek!), aki a kijelölt időpontban még nem jött meg de a következő körülbelül öt percben sem. Doráti már többször az órájára nézett és kopogtatta meg pálcájával az előtte fekvő partitúrát, amikor egyszer csak fogta magát és lefeküdt a kis dobogóra, amelyen addig állt. Szépen összehúzta magát és úgy tett mintha egy kis alvásnak kezdene neki. Na de aztán megjelent a tenorista. Megrettenve nézett a dobogón fekvő karmesterre és ijedten a zenészek felé fordulva megkérdezte, hogy kihívták e már a mentőket. Erre aztán felállt Doráti és egy „kemény”, szemrehányó pillantással az énekesre, túltette magát a történten. A próba aztán további problémák nélkül, szépen lezajlott, a magyarul éneklő svéd énekes szavaiból talán hármat meg is lehetett érteni. A nap főhőse számomra nem Ahnsjö, hanem Doráti Antal volt. A Giselle balett Covent Gardeni előadásán történt, hogy a harmadik felvonásra szokatlanul sokat kellett várni. Már becsengettek, a világítás már kialudt, további öt perc már el is telt de a függöny még mindig maradt. Aztán ott is egy intendáns lépett a táncosok helyett színpadra. Bejelentette, hogy a két előző felvonásban olyan lenyűgözően táncoló férfi főszereplő lába megérandult, és kérte a tisztelt közönséget, hogy várjon még egy vagy két percet, mert valaki már öltözik a szerepre. Aztán felgördült a függöny és az előadás folytatódott. Kisvártatva azonban a balerinának ficamodott ki a bokája, ezért az előadás ismét megszakadt és később egy újabb beugróval mehetett tovább. Szóval ilyesmi is előfordulnak a muzsika szentélyeiben. Véleményem szerint ezeket nem szabad, mint rossz élményeket elkönyvelni, sőt, ezek életre szóló érdekes emlékek maradnak. Gikszerek azonban megtörténnek a világ leghi-

resebb operaházaiban is. A régi Metropolitan egyik Tosca előadásán történt, Tosca és a rendőrfőnök Scarpia báró nagy jelenetében. Amint az egyik kettőt énekeltek, Tosca parókáját egy gyertya felgyújtotta. Anélkül, hogy a saját szolámát bármelyikük is megszakította volna, Scarpia nyugodt mozdulattal levette Tosca fejéről az égő parókát, ledobta a földre és eltaposta a feltörő lángokat. Tosca Maria Callas volt, Scarpia pedig Tito Gobbi. A felvonás végén a közönség vörösre tapsolta a tenyerét. Néhány évvel később, San Francisco operaházában, szintén egy Tosca előadás napján, a statiszták sztrájkot hirdettek ki. A Toscában nincs szükség sok statisztára, de a bezáró jelenetnél, az Angyalvár tetején történő kivégzésnél kell legalább hat rendőrből álló kivégző osztag. Nos statiszták nem voltak. Ezért, hogy az előadást ne kelljen elhalasztani, a rendező már délután a közeli egyetemhez fordult és érdeklődött a dékánnál, hogy volna e hajlandó - a szokottnál valamivel nagyobb gázi ellenében - estére néhány diákot az operaház szolgálatába engedni. Az engedélyt megkapta, a kiválasztott diákok ujjongva rendőrségi egyenruhát öltöttek és aztán felmentek a színpadra, ahol a „tett színhelye” már elő is volt készítve, a jelenetet begyakorlandó. A próbák sajnos nagyon is rosszul mentek, a studentek nemigen értették meg a rendező utasításait, és ha úgy látszott, hogy végre megértették, akkor is rosszul csinálták, amit kellett volna. Főként azt nem értették, hogy mit csináljanak miután a fegyvereiket elsütötték. Álljanak ott meg, menjenek ki jobbra vagy balra, vagy le a lépcsőn, amin fel is jöttek? A rendező megpróbált mindent a szájukba rágni, mutogatott, szaladgált igazgatott a diákokon, de érezte, hogy még mindig nem értik. A végén, időzavarban és kétségbeesetten, csak annyit mondott: „amikor Cavaradossi összeesik, álljanak földre és aztán menjenek Tosca után”. Így is lett. Amikor Tosca, átkot sikoltva a halott Scarpiára átszalad a színen és leveti magát az Angyalvár fokáról, a hat daliás diák, szintén átkot kiáltva utána veti magát. A közönség tombolt. Tisztelt Olvasó. Remélem, hogy ez, a kicsit humorosnak szánt rövidke, részeiben „tapasztalatátadás”-nak nevezhető cikkecske el fogja nyerni tetszését. A legközelebbi, tartalmilag talán komolyabb cikkel való jelentkezésemig pedig fogadja szíves üdvözleteimet.

Hívé

Neufeld Róbert

Rajzok zöld mezőben



Ezek nem földönkívüli eredetű rajzok, hanem rizstermesztők ültetik.

A parasztok tinta és egyéb színezőanyag hozzáadása nélkül készítik az alkotásokat. Különböző fajtájú rizst ültetnek pontosan meghatározott helyekre, és a növekedésükkel formálódnak ki a rajzok.

A lovas több száz millió rizspalántából készült. A rajz különböző levélszínű rizsből áll.

A magasból csodálhatók az alkotások, a földönkívüliek bizonyára élvezettel szemlélnek az amúgy sem unalmas földfelszínt bámulva.

A rizsművészet 1993-ban indult, erre a célra kigondolt, aprólékosan megtervezett program keretében.

Az ötlet egy falugyűlésen született. 2006-tól számítógépek tervezik a legalább négy fajta rizs elültetésének a helyét, amelyek megelevenítik ezeket az összetett képeket és feliratokat.

Beküldte **Kasza Imre**



Magyar klubok városa

Malmö a svédországi Skåne tartomány fővárosa.

Lakóinak száma: 260.000. Svédország harmadik városa.

Sok magyar él itt, mert Malmö közel fekszik Magyarországhoz. A Golf-áram miatt éghajlata nem hideg, inkább kellemes, leszámítva a sok esőt.

Itt van Skandinávia legnagyobb és legszebb színháza, ahol kiváló színműveket játszanak és még a Csárdáskirálynő című magyar operettet is bemutatták.

Malmö jelentése: homoksziget. Már a XII. században jelentős település volt. Élénk magyar kulturális és klubéletet folyik itt. Két magyar klubja is van.

A 2005-ben megalakult Pannónia Klubról már többször írtunk. Különösen mióta Rosenheim Ilonát választották elnöknek. A Pannónia Klubnak színvonalas és szórakoztató a műsora. A 2011-es év műsora tükrözi az anyaországgal való szoros kapcsolatot.

A klub elnöke Habram Antal, jobb keze a tevékeny titkár, a lelkes Lakatos Júlia. Szemérmes ember, magáról mondja, hogy ő csupán csak szürke eminenciás.

- Fő célkitűzésünk megőrizni magyar nyelvünket, kultúránkat, s átörökíteni gyermekeinknek, unokáinknak. Függetlenek vagyunk minden politikai irányzattól. Van tíz svéd nemzetiségű tagunk is. Tagjai vagyunk a SMOSZ-nak, a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének. 2014-ben már 10 évesek leszünk. Jó kapcsolatot ápolunk a Pannónia Klubbal, a kristianstadi Magyar Egyesülettel, a Lundi Kultúrfórummal,



az Ághegy-Liget Baráti Társasággal. Örizzük, ápoljuk a magyar nemzeti forradalmak, szabadságharcok eszmei örökségét. Jó a kapcsolatunk a magyar egyházak képviselőivel is. Félévenként két-három színházi előadást szervezünk. Rendszeresen rendezünk történelmi megemlékezéseket, bált, kirándulásokat, karácsonyi bevásárlást Németországban. Héttagú vezetőségünk önzetlenül dolgozik, tevékenységünk sokrétű, demokratikus.

A bálterem zsúfolásig megtelt, vidám, szüreti hangulatot idézett. Frissen szedett szőlővel, szőlőlevelekkel. Az ízletes vacsora a konyhát dicsérte. A bál résztvevői öregek, fiatalok. Láttam zöldhajú leányt, a

lengő hajú, beszegzett ajkú ifjút, akár a mesékben. Mindez a klubot dicséri, mert megszólította a legkülönbözőbb korosztályú és legkülönbözőbb filozófiájú fiatalokat is.

A klubestén módom volt beszélgetni nevezetes klubtagokkal. Így a volt elnökkel, Kovács Sándorral és feleségével, Arankával, akik örülnek, hogy ilyen életrevalóak az utódok. Itt találkoztam Molnár Gergellyel, Kristianstadi Magyar Egyesület és a Dél-Svédországi Magyar Otthon elnökével, a Magyar Kultúra Lovagjával. Büszkén újságolta, hogy ez év november 12-én lesz egyesületük 30 éves. Ezen a jubileumon megjelennek a környező magyar egyesületek, a SMOSZ vezetők, a Svéd Nagykövetség képviselői. Elismeréssel szólt munkatársairól is, az alelnökről Vágó Jánosról, a pénztárosról, Tóth Istvánról.

Kérdésemre, hogy a Magyar Világtalálkozója is eljön, ezt felelte: Mindennütt ott vagyok, ahol magyarok és jó magyar ügyek vannak!

Dicsérendő, hogy a klubesten köszöntötték a születésnaposokat. Egy-egy szál rózsát és a legközelebbi bálra ingyen jegyet kaptak.

Simándy Adél, a malmöi népszerű klubénekes és az I. Magyar Világtalálkozó sikeres, befutott énekes, vezényletével a báli közönség vidáman dalolta: „Boldog születésnapot! Kívánjuk, hogy legyen még sok ilyen szép napod!”

A hangulatos, kellemes magyar összejövetel a klub vezetőit dicséri.

Szalontai Éva





Látványos megnyitó ünnepséggel kezdődött július elsőjén. Előtte négy napon át, tizenkét helyszínen több mint száz program zajlott le, amelyekre számos tengeren- és határon túli országból érkeztek résztvevők. Tizenkét konferencia, a két nagyszínpadon ezernél is több fellépő művész, együttesek, zenekarok, koncertek, találkozók, versenyek zajlottak, miközben a látogatók megkóstolhatták a magyar konyha ízeit, finomságait és italait, megtekinthették a jurta sátrak kézműveseinek termékeit. Magyar-Lengyel Barátság Nappal kezdődött az eseménysorozat, amelyen többek között Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium államtitkára és Roman Kowalski, a Lengyel Köztársaság magyarországi nagykövete méltatta a két nép legendás barátságát. Eljöttek többen Lengyelországból, ott voltak az '56-osok, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem vezetői, a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj honvéd tisztjelöltjei.

Ugyanezen időben Balatonlellén a Magyar Népfőiskolai Collegium nemzetközi közgyűlése, majd a Reformátusok Tanácskozó Zsinata zajlott, dr. Kis Boáz kiváló szervezésével: az eseményen sok egyházi vezető, küldött és vendég vett részt. Többek között jelen volt: Ft. Erdélyi Géza ny. püspök, az MRETZS lelkészi elnöke (Felvidék), Ft. Szabó Sándor püspök, az MRETZS ügyvezető elnöke (USA, Kalifornia), Ft. Szabó Dániel, a Presbiteri Szövetség elnöke (Magyarország), Ft. Kovács Zoltán főgondnok, az MRETZS világi elnöke, Ft. Horkay László ny. püspök (Kárpátalja). Este pedig a római katolikus templomban ökumenikus Istentiszteletet celebráltak, melyen dr. Erdélyi Géza, a Tanácskozó Zsinat elnöke, Szemerei János evangélikus püspök és Várnai László római katolikus esperes szol-



szervezkedés



gáltak, Kovács Jenő helyi plébános és Szabó Levente helyi református lelkésszel együtt. Ezután került sorra „A Világ Magyarországaért” elismerések átadása. Józsa Judit kerámia szobrász Életfa című alkotásával tíz személy kapta meg: dr. Horváth János, amerikai magyar állampolgár, a Magyar Országgyűlés korelnöke; Duray Miklós felvidéki köztársasági elnök; Papp M. Zsuzsa, a torontói Rákóczi Alapítvány elnöke, filmrendező, író; Dobai

Sándor, a Benelux Államok főtisztelendője; Csapó Endre, az Ausztrália Magyar Élet főszerkesztője; Piller Éva, a brazil cserkész mozgalom vezetője; Nick Ferenc, a Magyar Kultúra Lovagrend alapítója; közösen kapták: dr. Koncz Gábor és Bába Szilvia, a Magyar Kultúra Alapítvány vezetői; dr. Orbán István, a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Szövetség elnöke és Kenéz István, Balatonlelle város polgármestere.

Az Emlékparkban a Megmaradásunkért jelképmű ünnepélyes átadására, amelyet az I. Magyar Világtalálkozó emlékére, a magyar összefogás jegyében, dr. Tanka László, a Világtalálkozó elnöke és Kenéz István, Balatonlelle polgármestere felkérésére Farkaslaki Jakab György faszobrász alkotott, a gyertyó-szentmiklósi Kopacz Zoltán által adományozott erdélyi tölgyfából. A művet Kosaras Péter Ákos történész méltatta és avatta fel. A talpazatba építik be hamarosan azt a kazettát, amelybe a Világtalálkozó résztvevői helyezték el üzeneteiket az utókornak, névvel ellátva. A palack csak 50 év múlva lesz kibontható. Volt Egészségnap dr. Szalontai Éva (Svédország) főrendező irányításával és dr. Mezei László (Borsod Megyei és Kárpátaljai Világklub elnök közreműködésével. A Találka Téren több mint 100 előadó szerepelt ismerőseink közül Nick Ferenc, a Magyar Kultúra Lovagrend alapítója.

És volt Magyar-sághíd-Hungarikumok konferencia a Szent Miklós sétahajó fedélzetén Nagyvárad-Kis Anna konferencia-igazgató irányításával neves hazai és külhoni közéleti személyiségek részvételével, Nemzetközi irodalmi ankét, '56-osok találkozója, Karitatív konferencia, Nyári Egyetemisták Találkozója és a sztárok között fellépett a malmői Simándy Adél Svédországból. Következett a Szépségverseny, a foci, és a Ki mit tud? A kárpátaljai Bozsár Ivettnek ítelték a koronát, a két udvarhölgye pedig Béres Evelin és Virágh Nóra lett.

Finomságok és jó italok bőségben, csupa hungarikumok.

Összességében rendben, fegyelmezetten, rendkívüli esemény nélkül zajlott le a Világtalálkozó, még ha néha a szervezési feladatok akadoztak is a rengeteg program és a résztvevők, a helyszín összehangolása terén: végül is első alkalommal került sor ilyen nagyszabású esemény megrendezésre, s mindez jelentősebb támogatás nélkül, önerőből, civil módon - mégis eredményesen, sok ezer embernek élményt nyújtva, s a nagyvilág országaiba eljuttatva a találkozó üzenetét, a magyar-magyar összefogásban rejlő lehetőségeket. Vasárnap éjfél felé, a záró rendezvényen, Joó Géza műsorvezető egy rövid interjúra kérte a Világtalálkozó elnökét: dr. Tanka László csak annyit mondott:

Jövőre, veletek, ugyanitt!

Pasztell és olaj

Moritz Livia Stockholmban élő festőművésznőt 2004-ben a *Rügyek* rovatában mutatta be az Ághegy szerkesztője. Az akkor „fiatalnak” számított művésznő (a festő szakmában) az elmúlt hét évben nagyon szép és sikeres időszakot tudhat maga mögött Négy országban, Svédország, Magyarország, Románia, Horvátországban több mint tizenegy egyéni kiállításon szerzett osztatlan sikert. Az Ághegy műhely tagjaként, öregbítette ezen alkotó műhely eredményességét, bizonyítva alkotóinak irodalmi – kulturális alkotóerejét nyelvünk és kultúránk megőrzése érdekében. Mint hidépítő is erőfeszítéseket tesz a kultúrák közötti kapcsolatok fejlesztése érdekében, különös tekintettel az anyaországgal való kapcsolatteremtésre, együttműködésre. Elkötelezett az egységes magyar nyelv és kultúra iránt. Kiállításairól több alkalommal is beszámolt az MR1 Kossuth Rádió a Magyar Televízió 1-es csatornája a kolozsvári rádió és számos napilap.

- Melyek nevezetesebb kiállításaid?

-Valamennyi kiállításomra szívesen emlékszem. Boldogsággal tölt el ha a kiállítási emlékkönyvben a kedves látogatók pozitív bejegyzéseit olvasom. Megemlíthetem a budapesti Skandináv Ház megnyitása alkalmából kiállított képeim sikerét, a Győr –Mosón – Sopron megyei Kulturális Központ meghívására rendezett *Skandináv Tájak* című kiállításomat Győr városában. A Budapesten a Karinthy Szalonban Új Buda önkormányzata meghívására rendezett *A Karinthyak Skandináviában* című kiállításomat aminek aktív részvevője volt Karinthy Márton író, színház igazgató, Rajhona Ádám Jászai Mari díjas színművész és Kovács Sándor koncertzenngorista.

- Tanáraid közül ki vagy kik voltak azok akik utad a festészet rejtelmeiben a legeredményesebb módon segítették.

- Első sorban is Oszoli Piroskát mint első tanító mesteremet emliténem de talán a legtöbbet itt



Svédországban Britt Qvarström Ossiansdottertől az Academi di Capri volt rektorától, a stockholmi Nemzeti Múzeum volt előadójától tanultam

- Eddigi kiállításain olajfestményeid mutattad be. Dolgoztál-e más kifejező eszközzel is mint olaj.

- Igen. A győri kiállításom alkalmával, külön teremben, több selyem sálát is bemutatam ugyanazokkal a témákkal, amelyek a kiállításom szereplő olajfestményeim egy részén is látható volt. Szívesen dolgozom pasztellben is.

A napokban fejeztem be 25 pasztell-képet.

A képeket a danderydi Social Kontoret felkérésére festettem. Ezek a képek a Social Kontoret két újonnan berendezett részlegének a falát díszítik majd Az egyik részleget már átadták rendeltetésének, erről a svéd televízió is beszámolt reggeli adásban, kiemelve az itt alkalmazandó terápiás kezeléshez való hozzájárulásom jelentőségét. A megnyitót követő napokban aztán meghívást kaptam, Stockholm -Danderydben megrendezendő pasztellkép kiállításra.

Úgy érzem pasztellben és olajban tudom a legjobban kifejezni érzéseimet, gondolataimat.

- Milyen terveid vannak jövőre?

- Január közepén nyílik danderydi kiállításom. Április első hetében Budapest, következik. N. Szilágyi Nóra magyarországi költőnő versei nagy hatással voltak, rám.. Megragadott e nagyszerű költőnő szemlélete nyelvünkről, kultúránkról, nemzeti együvé tartozásunkról, történelmi múltunk értékeinek megőrzéséről, de leginkább az emberek teljes egyenlőségének tiszteletben tartásáról.

Képeimmel megpróbálom e versek csodálatos világát vizuálisan is ábrázolni a tisztelt látogatók előtt. E kiállítás is az Ághegy egyik legfontosabb gondolatát próbálja érvényesíteni, a hídépítést az anyaországi és a szórványban élő művészek között, hiszen a „végeken” alkotók művei is az egyetemes magyar művészet szerves részét képezik.

Jövő év őszén Hévízen nyílik kiállításom az önkormányzat meghívására. Az esemény időpontjáról még folynak az egyeztetések

- Sok sikert kívánok!

Monostori László



Oslói oldal
2011/2. szám (szept.-nov.)
Összeállította
Kovács Ferenc

***A norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) szervezésében működő Csincsele gyermekcsoport 2011-ben is folytatja havi egyszeri, szombat délelőtti foglalkozásait Karácsony Tünde és Wollner Mária pedagógusok vezetésével. Szeptember 10-én a Thaulow óvodában találkoztak, október 15-én pedig egy Oslón kívüli kirándulásra várták a gyermekeket s a szülőket egyaránt. Október 29-én újból a Thaulow óvoda várta a játszani vágyókat. (fotó)



***A Napút Kiadó és az Országos Idegennyelvű Könyvtár 2011. szeptember 20.-án tartotta a *Hamsun gyermekei* című kortárs norvég irodalmi antológia bemutatóját. A kötetet Antall István, a Magyar Rádió irodalmi szerkesztője ismertette. Közreműködött Cserna Csaba előadóművész. A kötet prózai részeinek fordítóival, Forró Tamással, és Kunszenti-Kovács Dáviddal az Antológia szerkesztője s a közel száz vers fordítója, Kovács katáng Ferenc beszélgetett. (fotó Nagy Zoltán mkl)



***A békéscsabai Ibsen Ház és a Jókai Színház közös rendezésében, a *Barangolások Norvégiában* című rendezvénysorozat keretében szeptember 21-én mutatkozott be a NAPÚT című folyóirat s a *Hamsun gyermekei* norvég kortárs Antológia. Zalán Tibor író, dramaturg beszélgetett Szondi György szerkesztővel, és Kovács katáng Ferenc költő, műfordítóval.

*** A DUNA TELEVÍZIÓ szeptember 22-én, csütörtök 22:40-kor mutatta be *Utak az éjféle nap alatt* című magyar dokumentumfilmjét. Szerkesztő-riporter: Pap Vera-Ágnes; Rendező-operatőr: Marossy Géza. Kevesen élnek az északi sarkkörön túl Norvégiában. A két nagyváros, Tromsø és Kirkenes között nem az egyenes a legrövidebb út, hiszen fjordok között kanyarog a hajó, az egyetlen jármű, amely összeköti a kopár hegyek alatt meghúzódó falvakat. Ezt az utat tette meg 1936-ban egy erdélyi énekművésznő, s az ő nyomába eredt stábunk 75 évvel később, amikor a békés országot hatalmas tragédia rázta meg. S bár a 2011. július 22-i mézárulás megrendítette az északi ország lakóit, a halászok és tengerészek tudják, az életnek mennie kell tovább. Különleges életutakat ismerhetünk meg: találkozunk újságíróból lett hajóskapitánnyal, számi mesemondóval, a sarkköri kulturális élet kiválóságaival. Megnézzük, milyen az orosz határ norvég oldalról, kipróbáljuk a királyrák-horgászatot és megtudhatjuk, hogy az óriás troll miért cibált fel szigeteket északra. És azt is, hogy hogyan lehet megbékélni a tragédia után. (PVÁ)

***Szeptember 24-én a norvégiai Magyarok Baráti Köre rendezésében Oslóban vendégszerepelt a budapesti Plafon csoport. A színházi társulat 2006-ban alakult, 2009-ig Tündérkert Társulat néven működött. Minden évben más-más témájú és stílusú előadásokkal szerepel fesztiválokon, melyeken különböző elismerésben részesült. A Plafon kabaré 2011-ben a Magyar Művek Szemléjén Arany fokozatot és a legjobb férfi alakítás díját kapta. A klasszikus és mai szerzők kabaréjelenetei: a férj esete a sállal, a színésznő esete a színésszel (majd gróffal), a betörő esete a főbérlővel, a statisztikai hivatal esete Don Juannal. Habkönnyű szórakozás, avagy munkahelyi zaklatás, utolsó vacsora, válóper. Az előadás visszarepít minket azokba az időkbe, amikor a háziasszonyok legizgalmasabb szórakozása a horgolás volt, és amikor a betörők még harisnyával takarták el az arcukat.. A parádésan megírt jelenetek – Karinthy Frigyes, Molnár Ferenc, Nagy Endre, Heltai Jenő, Nóti Károly, Galambos Szilveszter, Nádas László, Kiss József, Szabados Gábor művei – az élet apró-cseprő dolgait elevenítik fel, amelyek ugyanolyan fontosak ma is, mint 100 évvel ezelőtt voltak. A laza fonálra fűzött kilenc jelenetben csak egy a közös: mindenki akar valamit... de azt nagyon! Az előadást a szereplők, Juhász Tünde és Szabó Kristóf állította színpadra. A technikus Pintér Szilvia volt. (MBK Híradó) (fotó)



***A Magyar Köztársaság Nagykövetsége 2011. október 20-án fogadta a norvégiai magyarokat az 1956-os forradalom és szabadságharc 55. évfordulója alkalmából tartott nemzeti ünnepi fogadásra.



***Az oslói Koncertház kistermében tartott zenei estet Szvorák Katalin Liszt-díjas énekesnő és Bolya Mátyás koboz/citeraművész október 22.-én. A műsorban magyar és szomszédos népek dalai, reneszánsz és templomi énekek, valamint koboz/citeraszóló hangzott el. (fotók)

*** A Norvég-Magyar Egyesület (NUFO) és a Magyar Köztársaság Nagykövetsége közös, ünnepi megemlékezésére október 23-án 18 órakor került sor. Nagy Lucia Mária, a NUFO elnökhelyettese köszöntötte után Dr. Jeszenszky Géza, újonnan kinevezett nagykövet szövegét a megjelentekhez. Az ünnepi műsorban Szvorák Katalin Liszt-díjas énekesnő és Bolya Mátyás koboz/citeraművész szerepelt. Fekete István *Bécsi levél* című írását Marie Hafnor és Nagy Lucia Mária olvasta fel. Láthattunk egy rövid dokumentumfilmet, melyet Knut Riisan színművész, Nagy Lucia Mária és Kovács Ferenc készített még 1996-ban korabeli dokumentumok felhasználásával. Az estet állófogadás, hosszan tartó



beszélgetések és Szvorák Katalin dedikálása zárta.

***November 8-án a Magyar Köztársaság Nagykövetsége fogadta azokat a norvégiai költőket, írókat, képzőművészeket és kiadókat, akik önzetlenül járultak hozzá a Magyarországon megjelent *Hamsun gyermekei* c. kortárs norvég antológiához.

A kötetben tizenkét költő, négy prózaíró, négy képzőművész és egy szobrász alkotásai szerepelnek. A előszót az est vendégeit is köszöntő Dr. Jeszenszky Géza nagykövet írta. A norvég irodalom állapotát ismertető esszé Kovács katáng Ferenc tollából átfogó képet ad az 1945 utáni irodalmi irányzatokról és a norvég irodalmi élet mai szerveződéséről, a könyvkiadás/forgalmazás állapotáról.

****Utazás a világ körül – 2011 – Norvégia és Magyarország* című fotókiállítás látható a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus és a Norvégiai Magyarok Baráti Köre közös rendezésében meghirdetett nemzetközi fotópályázat díjazott és elfogadott képeiből Oslóban november 12-től. Dr. Jeszenszky Géza nagykövet megnyitója utáni műsorban Horváti Eszter (ének), Hallgeir Frydenlund (furulya) és Tóth Erzsébet (versek) szerepelt.

*** Immár új helyen, de 2011-ben is folytatódott a Magyar Filmklub, Kovács Ferenc előadásorozata. Új témánk az elfeledett és újra felfedezett Szép Ernő.

"Szép Ernő (1884-1953) előbb népszerű költő volt, azután divatos színpadi szerző lett, regényei irodalmi szenzációknak számítottak, filmre, színpadra is vitték, azután egy időre szinte teljesen megfeledkeztünk róla, és mostanában éppen újra felfedezzük mint a modern, abszurd irodalom hazai előfutárát. Ady Endre egyik legjobb barátja volt, de ugyanúgy tartozott Molnár Ferenc legszűkebb baráti körébe is. Babits kezdetől fogva nagy költőnek tartotta, Hatvany Lajos a hazai városi irodalom egyik főalakjának."

Az első foglalkozás címe **Szép Ernő és a lányok**, a másodiké **Aranyóra fekete fehérben**.

November 19-én ... **minek a szív, ha úgy fáj**, *Szép Ernő adaptációk a filmvászonon* címmel folytattuk a négyrészesre tervezett sorozatot. Közreműködött Cserna Csaba előadóművész.

Megfázás ellen

Torma



A frissen lereszelt torma kitisztítja a hörgőket, és az arcüregekben lévő dugulást is képes enyhíteni. A

tormában lévő izotiocianát nevű vegyület hatására a légutak könnyebben megszabadulnak a váladéktól, csökken a gyulladás, a légzés könnyebbé válik. Aki a különlegesebb ízeket is szereti, van kedve és lehetősége, a japán wasabit is kipróbálhatja. Ez a zöld tormaféle rendkívül erős, és még komolyabb tisztító hatással rendelkezik, mint a torma.

Gyömbér



Enyhíti a köhögést, csökkenti a torokfájást, és egyben a vírusokkalszemből is képes felvenni a harcot. Kínában és Indiában már évszázadok óta használják a

gyömbért a megfázás kezelésére. Influenzás időszakban igazi orvosság a gyömbértea mézzel és citrommal. Egy darabka friss gyömbért tegyünk forrásban levő vízbe, majd hagyjuk ázni öt percig. Szűrjük le, és ízesítsük mézzel, citrommal. Kortyolgassuk egész nap.

Erős paprika



A csípős fűszer leginkább a hörgőkben és az arcüregekben lévő dugulást enyhíti. A paprika csípősségét "okozó" kapszaicin stimulálja a váladéktermelő

sejteket a tüdőben és az orrüregekben, illetve segíti a váladék eltávolítását. Hasonló a hatása a Cayenne-borsos teának, melyet házilag készítsünk el: egy negyed teáskanál Cayenne-borsot adjunk egy bögre forrásban lévő vízhez, ízesítsük frissen facsart citromlével, egy kevés gyömbérrel, és édesítsük mézzel.

Vöröshagyma

Kitisztítja a hörgőket, és az arcüregekben fellépő dugulást is enyhíti. A népi gyógyászatban az asztma gyógyszere.



Emellett egyes másodlagos baktérium fertőzéseket, mint például a tüdőgyulladást is képes legyőzni. A kipréselt nyers hagymalevet narancslével vagy

grépfrütlével fogyaszthatjuk, ekkor nem érződik annyira az intenzív íz.

Hagymatea



Két-három fej vöröshagymát mossunk meg jó alaposan héjastul, és vágjuk össze. Főzzük néhány percig egy liter vízben. Ízesíthetjük szárított kamillával, hársfával is. Pirítsunk meg

három evőkanálnyi barna cukrot, és hígítsuk fel a hagymafőzettel. Mézzel édesítve igyuk, aprókat kortyolgatva.

Forralt bor



A népi gyógyászat egyik legjobb módszere a melegen gőzölgő, illatos forralt bor elkortyolgatása. A bort - legyen

az vörös vagy fehér - forralás előtt érdemes vízzel felhígítani. Ezután már kedvünk szerint fűszerezhetjük fahéjjal, szegfűszeggel, mézzel. Teaboltokban és nagyobb üzletekben már külön forraltbor-fűszerkeveréket is vásárolhatunk.

Húsleves



A húsleves, akár csak a többi forró, gőzölgő ital, melyet meghűlésre ajánlanak, segít felszakítani a váladékot, pótolja az elvesztett folyadékot, és a kaparó toroknak is enyhülést hoz. A

kutatók a tyúkhúsleves vizsgálatok során a legfontosabb hatóanyagoknak a vitaminokat, ásványi anyagokat, fitokémikáliákat találták, és egy aminosavat, melyet ciszteinnak hívnak. A házi húsleves még jobban enyhíti a tüneteket, ha fokhagymával, Cayenne-borssal vagy curryvel ízesítjük. Bár az is igaz, hogy a húsleves akkor hat a betegre a legjobban, ha azt egy szerető családtag viszi az ágyába.

Fokhagyma



Helyi antibakteriális hatást fejt ki, segítségével elmúlik az orrdugulás, javul az étvágy. Náthás időszakban hetente legalább egyszer együnk nyers

fokhagymát, vagy igyunk naponta alkoholos fokhagymacseppeket. A fokhagyma egyszerre csökkenti a dugulást a hörgőkben, kitisztítja az orrot, és enyhíti a torokfájást is. Ezeket a hatásait a benne lévő kénnek köszönheti, mely jellegzetes szagát és ízét is adja. Aki a fokhagyma intenzív ízét nem kedveli, az süsse meg a gerezdeket kevés olívaolajjal fóliában, majd passzírozza szét, és kenje kenyérre.

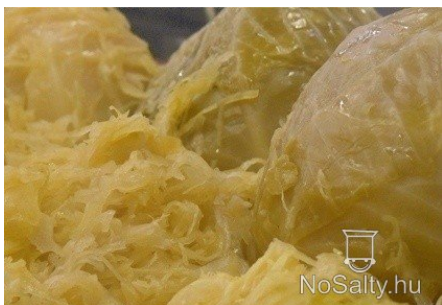
Cékla



A céklából készült ital segít leküzdeni a náthát és az influenzát. Gyógyhatását, mely nyersen a legnagyobb, a

benne található vitaminoknak, ásványi anyagoknak, valamint fitovegyületeknek köszönheti. Rendkívül gazdag folsavban, C- és B-vitaminokban. Gyümölcscentrifugában kiperéselt levét répa- és almával fogyaszthatjuk. Salátákat nyersen is gazdagíthatunk vele.

Savanyú káposzta



A káposzta savanyítva őrzi meg leginkább magas C-vitamin-tartalmát. Ennek a jelentősége igen nagy, mert ételünkben az elkészítés során - a hő hatására - a C-vitamin nagy része

tönkremegy. Télutón a C-vitaminban dús savanyú káposzta segíthet ezt a hiányt pótolni. S az sem elhanyagolható szempont, hogy ez a zöldség lehet az egyik legolcsóbb C-vitamin-forrás a hideg időben.

Citrusfélék



A citrusgyümölcsök mellett, hogy C-vitamin-bombák, tele vannak gyulladás csökkentő antioxidánsokkal. A lázas állapottal vagy hányással

járó influenzában is segítenek pótolni az elvesztett folyadékot, és csökkentik a tünetek intenzitását. Ha télen mindennap egy pohár narancs- vagy grépfrútlevet elfogyasztunk, felerősíthetjük immunrendszerünket a

megfázás ellen. Jó tudni! A grépfrútban található egyes vegyületek megváltoztathatják a gyógyszerek hatását, ezért ha gyógyszeres kezelésre szorulunk vagy krónikus betegek vagyunk, kérjük ki orvos tanácsát.

Antibiotikum helyett: mézes fokhagyma

Két gerezd fokhagymát nyomjunk át fokhagymanyomón, majd keverjük el 1 teáskanál mézzel. Naponta 4-5-ször ismételjük, hiszen ez a legjobb természetes antibiotikum, 2-3 nap alatt kitakaríthatja a kórokozókat a szervezetből.

Érelmeszedés ellen és az immunrendszer erősítésére

33 dkg megtisztított fokhagymát fokhagymaprésben szétnyomunk, majd 10 napig áztatjuk 3 dl, 96%-os, kapható alkoholban, lezárt üvegben. Közben naponta egyszer fellötyköljük, hogy a fokhagyma hatóanyagainak kioldódását ezzel is serkentsük. Ezt követően a pépet tiszta ruhán átszűrjük üvegbe. A nyert folyadék tömény, ragacsos fokhagymakivonat. Adagolása: mindig evés előtt kell meginni, kevés tejben, gyümölcslében vagy vízben elkeverve. Reggel, délben és este

1. nap: 1 csepp 2 csepp 3 csepp
2. nap: 4 csepp 5 csepp 6 csepp
3. nap: 7 csepp 8 csepp 9 csepp
4. nap: 10 csepp 11 csepp 12 csepp
5. nap: 13 csepp 14 csepp 15 csepp
6. nap: 15 csepp 14 csepp 13 csepp
7. nap: 12 csepp 11 csepp 10 csepp
8. nap: 9 csepp 8 csepp 7 csepp
9. nap: 6 csepp 5 csepp 4 csepp
10. nap: 3 csepp 2 csepp 1 csepp
11. naptól: napi 3 x 25 csepp, amíg a folyadék el nem fogy.

A kúra idején érdemes a szokásosnál több folyadékot fogyasztani. Állítólag 7 évig nem kell megismételni a kúrát. Ha valaki kedvet érez hozzá, javasolom, próbálja ki, hiszen veszélytelen, és viszonylag olcsó szerről van szó.

A férfiak megfázását elkerülendő és ha egy kis melegségre

vágyunk a lehető legjobb valamely csábosan meleg mosolyáról felismerhető napsugaras tündér társasága és némi etyepetye hozzá hasonló bájos teremtvény ígéretes társaságában. Nem árt a kúrát időnként megismételni.



Forralt bor



A forralt bort általában a karácsonyi szezonnal asszociáljuk, mivel a karácsonyi vásárok nélkülözhetetlen itala. Azonban egy bögre finom, fűszeres, forró bor jól esik a többi hideg, téli napon is, vagy téli sportolás (korcsolyázás, sielés) alatt is remekül felmelegít. Természetesen sokkal olcsóbb úgy, ha ma-

gunk készítjük el az italt, amit egy termosztóban könnyen magunkkal vihetünk szabadtéri, sport programokra. Mivel az egyik legnépszerűbb téli ital, így rengeteg verzió és **forralt bor recept** létezik –, íme néhány tuti finom:

Tippek

- A forralt bor név meglehetősen félrevezető – ugyanis pont az a lényege az italnak, hogy nem szabad felforralni! Csupán felmelegítjük, miközben folyamatosan kevergetjük is!
- Létezik fehér és vörösburos forralt bor is – bár a vörösborból készült verzió a klasszikus. Hagyományosan a megsavanyodott, vagy kissé romlott borból készítették forralt bort (fűszerekkel és mézzel újra iható lett), manapság minőségi borból készítjük. Valóban fontos, hogy aránylag jó minőségű, gyümölcsös ízű vörösbort alkalmazzunk – de azért nem szükséges szuper finom, díjnyertes bor sem! Tökéletes fajta pl a *Merlot*, *Zinfandel*, *Cabernet Sauvignon*, *Chianti* stb...
- Egyszerű változat az, ha egy készen vásárolt fűszerkeverékkel felfőzzük a bort – ezt már csak cukorral kell édesíteni, és feldobható néhány szelet narancssal és citromkarikával. A fűszerkeverék lehet a bolti filteres vagy a vásárokon árult muszlinbatyus.
- A forralt bor ideális téli parti ital, ha narancslével vagy áfonyalével kombináljuk, akkor sokkal gyengébb is. Készítünk azonban sokat, mert nagyon hamar és gyorsan elfogy!
- A forralt bor legalább 20 percig hagyjuk a meleg tűzhelyen, hogy az ízek összeérjenek.
- A forralt bor előre elkészíthető, és tálalás előtt könnyen felmelegíthető.

A maradék forralt bort ne öntsük ki, hasznosíthatjuk édességek készítéséhez:

Forralt bor receptek



A forralt bor világszerte népszerű, szinte minden nemzetnek létezik saját verziója – ilyen a német *Glühwein*, a francia *Vin Chaud*, a skandináv *Glögg*, az olasz *Vin*

brulé, a *Chilei Navegado*, az angol *Mulled wine*. Íme néhány forralt bor recept – egyszerű, klasszikus, autentikus és különleges verziók...

Egyszerű forralt bor

- **Hozzávalók:** 1 üveg vörösbort, 5 dkg barnacukor, 1 fahéjrúd, 1 narancs félbevágva, 1 babérlevél, reszelt szerecsendió
- **Elkészítés:** egy nehéz aljzatú lábasban összeöntjük a hozzávalókat, lassan felmelegítjük, közben kevergetjük.

Tipp: feldobhatjuk 5cl ginnel!

Gyömbéres forralt bor

- **Hozzávalók:** 1 üveg vörösbort, 10 db szegfűszeg, 2/3 csésze méz, 1/4 csésze brandy, 3 db fahéjrúd, 2 tk gyömbérpor (vagy 1tk frissen reszelt)
- **Elkészítés:** egy lábasba összeöntjük a hozzávalókat, lassan felmelegítjük, közben kevergetjük.

Narancsos forralt bor

- **Hozzávalók:** 1 üveg vörösbort, 7 dl víz (vagy narancslé), 1 narancs szegfűszegekkel összeszurkálva, 1 narancs szeletelve, 1 citrom szeletelve, 3 ek cukor (vagy méz), 1 db fahéjrúd, 1 tk gyömbérpor, 2 ek narancslikőr
- **Elkészítés:** a hozzávalókat egy lábasban forráspontig melegítjük, közben kevergetjük.

Jamie Oliver forralt bora

- **Hozzávalók:** 2 klementin, 1 citrom héja, 1 zöldcitrom héja, 25 dkg cukor, 6 szegfűszeg, 3 db babérlevél, 1 fahéjrúd, 1 szerecsendió, 1 vaníliarúd (felezve), 2 db ánizs, 2 üveg vörösbort
- **Elkészítés:** a gyümölcsöket meghámozzuk majd a héjakat a mandarinok kicsavart levélével és a cukorral közepes lángon felfőzzük. Közben hozzáadjuk a szegfűszeget, fahéjrudat, babérleveleket, és kb 10-szer reszelünk a szerecsendióval. Hozzáadjuk a félbevágott vanília rudat, majd felöntjük annyi borral, hogy a cukrot ellepje. Forráspontig melegítjük. Amikor a cukor elolvadt és egy sűrű szirupot kapunk (kb 5-10 perc), lekapcsoljuk a tűzhelyt, és hozzátöltjük a többi bort. Kb 5 percig pihentetjük, majd alacsony lángon felmelegítjük.

Vodkás forralt bor

- **Hozzávalók:** 2 üveg vörösbort, 1 citrom leve, fél liter narancslé, 1 dl vodka, 6db szegfűszeg, 15dkg barnacukor, narancsszeletek
- **Elkészítés:** a bort, citromlevet és szegfűszeget felmelegítjük, hozzáadjuk a cukor felét és a narancslevet, néhány percig kevergetjük. Lekapcsoljuk a tűzhelyt, hozzáöntjük a vodkát, és annyi cukrot, hogy megfelelően édes legyen. 5 percig állni hagyjuk, ha szükséges felmelegítjük.

Konyakos forralt bor

- **Hozzávalók:** 1 üveg vörösbort, 2 fahéjrúd, 5 cl konyak, 10 db szegfűszeg, 1 csipetnyi szerecsendió, 1 citrom, 1 narancs, 2 ek cukor
- **Elkészítés:** a gyümölcsöket karikákra szeleteljük. A bort felmelegítjük, hozzáadjuk a fűszereket és a konyakot, 20 percig nagyon alacsony lángon főzzük.

Glühwine

- **Hozzávalók:** 1 üveg vörösbort, 2 db fahéjrúd, 16 db szeg-



fűszeg, 2 ek méz (vagy fél csésze cukor), 1 pohár víz, 1 tk mézskalács fűszerkeverék, 1 narancs

Elkészítés: a narancsot 8 szeletre vágjuk, beleszúrjuk a szegfűszegeket. A vizet, mézet és fűszereket felforraljuk, hozzáadjuk a narancs szeleteket, felöntjük a borral. Felforraljuk, mielőtt forna, lehúzzuk a tűzhelyről, ha szükséges édesítjük. Kb 1 órán át pihentetjük, tálalás előtt felforraljuk.

Tipp: brandy-vel lehet gazdagítani

Glögg

• **Hozzávalók:** 1 üveg vörösbor, 0.5 L brandy vagy vodka, 10 kardamom mag, 1 fahéjrúd, fél narancs héja, 15 dkg cukor
Opcionális: 5 db szegfűszeg, fél csésze mazsola, fél csésze mandula, 5 db aszalt füge

Elkészítés: a hozzávalókat nagyon alacsony hőmérsékleten 45 percig rotyogtatjuk – nem szabad forni!

Tipp: még alkoholosabb lesz, ha adunk hozzá fél liter portóit is – de ne feledjük, a glögg erősebb, mint a normál forralt bor!

Chilis-csokis forralt bor

• **Hozzávalók:** 1 üveg vörösbor, 1 db fahéj, 1 db szárított chili, 1 tk őrölt allspice fűszerkeverék, 5 db szegfűszeg, 10 dkg

puha barnacukor, 5dkg étcsokoládé (90-100% kakaótartalmú)

• **Elkészítés:** a bort a fűszerekkel lassan felforraljuk, hozzáadjuk a cukrot majd beleszéljük a csokit. Vigyázunk arra, hogy ne forrjon fel.

Tipp: minél magasabb a csoki kakaótartalma, annál intenzívebb az ital íze. Bár 100%-os kakaóbabot nem könnyű találni!

Dupla csokis forralt bor

• **Hozzávalók:** 2.5 víz, fél üveg vörösbor, 20 dkg kristálycukor, 10 dkg kakaó, 1 nagy fahéjrúd, 3 ánizs, 4 szegfűszeg, 20 dkg étcsokoládé (70%-os), 1 mandarin felezve, 1 kis szál rozmaring

• **Elkészítés:** A vizet, cukrot, kakaót és a fűszereket forráspontig felforraljuk, majd lehúzzuk a tűzhelyről. A csokit darabokra törjük, hozzáadjuk a lábasba, és egy habverővel sima szósszá keverjük. Hozzáadjuk a mandarint és rozmaringszálat, 10 percig állni hagyjuk. Beöntjük a bort, felforraljuk – nem szabad forni!

Tipp: ez egy sűrű verzió, adhatunk hozzá több bort is, ha hígbabban szeretjük.

Tipppek

• Természetesen a bor ne legyen szuper drága, díjat elnyert vörösbor, de csakis jó minőségű és száraz vörösbort alkalmazzunk - ideális a merlot, amelynek kissé gyümölcsös az íze.

• A dupla csokis verzió elég édes, a cukrot redukálhatjuk (akár felére is!) vagy adjunk hozzá több bort. A csokoládés forralt bor ideális bulikra, de akár hétközi, esti melegítő italként is.

Más tippek

• A forralt borhoz szirupot (víz, cukor, fahéj, szegfűszeg) kell főzni. A leszűrt szirupba kell önteni a bort és utána már CSAK melegíteni szabad. (Bort nem forralunk!) Teljesen felesleges fűszerek: csillagánizs, bors, kömény, paprika stb. De még a citrom és annak leve is!



**BORT
NEM
FORRALUNK!**
 Azzal kezdjük, hogy a cukrot karamellizáljuk, és felöntjük forró teával (fekete, vagy ízlés szerinti gyümölcstea, pl. csipkebogyós). Ebben főzzük fel a fahéjat és a szegfűszeget, amikor forr, összemelegítjük a borral, ha nem elég édes, egy kis mézzel édesítjük. A bor-tea arány kb. 50-50%.

Akinek nem inge, ne vegye magára

•Egy idős úriember évek óta hallási problémákkal küszködött. Elment az orvosához, akinek sikerült számára egy olyan készüléket beszerezni, mely 100%-os hallást biztosított. Egy hónap múlva elment ellenőrzésre az orvoshoz, aki azt mondta:

- Az ön hallása tökéletes. Gondolom, a családja is nagyon örül ennek.

Az idős úr így válaszolt:

- Még nem mondtam meg a családomnak. Csak ücsörgök, és hallgatom a beszélgetésüket. Már háromszor írtam át a végrendeletemet!

- Két idős ember egy öregek otthonában egy fa alatt üldögel és beszélget. Az egyik azt mondja a másiknak:

- Béla, én már 83 éves vagyok és mindenem fáj. Tudom, hogy te is az én koromban vagy, te hogy érzed magad?

- Én? Mint egy újszülött!

- Tényleg?

- Igen! Se fogam, se hajam és azt hiszem, éppen bevizelem.

- Egy idős házaspár vacsorázott egy baráti párnál. Vacsora után a feleségek a konyhába vonultak.

A két férj az asztalnál beszélgetett. Az egyik azt mondja a másiknak:

- Tegnap egy nagyon jó étteremben vacsoráztunk. Nagyon ajánlom nektek is.

- Mi a neve az étteremnek?

Az első férj sokáig gondolkodik, végül megkérdezi:

- Mi a neve annak a virágnak, amit szeretteidnek adsz ajándékbaba? Tudod, az, ami piros és szúr.

- Rózsára gondolsz?

- Igen, ez az! - kiált fel az ember. Ekkor a konyha felé fordul és kiordít:

- Rózsa, mi volt annak az étteremnek a neve, ahol tegnap este vacsoráztunk?

- Kórházi szabályok szerint minden távozó betegnek tolószékben kell elhagynia a kórházat. Mikor még tanuló nővérként dolgoztam, egy idős bácsit találtam az ágy szélén felöltözve, kis bőrrönddel a lábánál, aki közölte, hogy öneki nem kell tolószék. Egy idő után meggyőztem a szabályokról, és végre megengedte, hogy a liftig eltoljam. A liftben megkérdeztem, hogy várja-e a felesége a kórház bejáratánál. Erre azt válaszolta:

- Nem tudom, szerintem még mindig fent van a fürdőszobában, ahol átöltözik a kórházi hálóingből.

- Egy idős házaspárnak problémája van az emlékezéssel. Egy orvosi ellenőrzés során azt a tanácsot kapják, hogy ugyan fizikailag semmi problémájuk, de jobb lenne, ha mostantól mindent felírnának, hogy könnyebben emlékezzenek dolgokra. Este - amíg TV-t néznek - az idős ember feláll a székéből.

- Kérsz valamit a konyhából? - kérdezi a feleségét.

- Hoznál nekem egy tál fagylaltot?

- Igen.

- Nem kéne felírnod, hogy emlékezzél rá?

- Nem, erre fogok emlékezni.

- Kérnék néhány epret a tetejére. Szerintem ezt fel kéne írnod, egyébként el fogod felejteni.

- Ezt nem felejttem el. Egy tál fagylaltot kérsz, eperrel a tetején.

- Tejszínhabot is szeretnék. Ezt biztosan el fogod felejteni. Írd fel, légy szíves.

A férj dühösen válaszol:

- Ezt nem felejttem el! Fagylaltot kérsz eperrel és tejszínhabbal a tetején! Értem én!

Ezután kimegy a konyhába. Kb. 20 perc múlva visszatér és a feleségnek átad egy tányéron sült sonkát és tojást. A feleség ránéz a tányérra és megkérdezi:

- Hol van a piritósom?

- Egy nyugdíjas ember mondja a 80 éves barátjának:

- Szóval megnősülsz?

- Igen.

- Ismerem a hölgyet?

- Nem.

- Ez a hölgy, csinos?

- Nem nagyon.

- Jól főz?

- Nemigen.

- Sok pénze van?

- Nem. Olyan szegény, mint a templom egere.

- Akkor jó az ágyban?

- Nem tudom.

- Akkor miért akarod elvenni feleségül?

- Mert neki még van érvényes jogosítványa.

- Három idős ember sétál.

Az első azt mondja: "Szeles, igaz-e?"

Második azt mondja: "Nem, ma csüörtök van."

Harmadik válaszol: "Én is, menjünk és igyunk meg egy sört."

- Egy ember meséli a szomszédjának:

- Éppen most vettem egy új hallókészüléket. 4 ezer dolláromba került, de ez a legjobb. Ezzel a hallásom tökéletes!

- Igazán? - mondja a szomszéd. - Milyen gyártmányú?

- Fél kettő.

- Három férfi beszélget az öregség gondjairól az idősök otthonában.

-A 60 éves kor a legrosszabb - mondja az egyik. Az ember egész nap úgy érzi, vizelnie kell. De legtöbbször csak áll a WC előtt, füttyül, csapot nyit, de hiába, nem jön semmi.

- Az semmi - mondja a 70 éves. Ha elmúlt 70, nincs többé normális széklete. Az ember szedi a hashajtót, eszi a sok rostos ételt, aztán egész nap mégis hiába ül a WC-n, nem jön semmi.

- Valójában a 80 éves kor a legrosszabb - szólal meg a harmadik.

- Szintén vizelési problémái vannak? - kérdezi a 60 éves.

- Nem igazán. Minden reggel 6-kor pisilek. Úgy vizelek, mint egy versenyló, semmi gond vele.

- Akkor talán a székletével vannak problémái? - kérdezi a 70 éves.

- Hát nem éppen. Minden reggel fél 7-kor bőséges székletem van.

Magából kikelve mondja erre a 60 éves:

- Én ezt nem értem. Minden reggel 6-kor pisil és fél 7-kor széklete is van. Mi az isten baja van akkor magának 80 évesen?

- 10 óra előtt sosem ébredek fel.

Rejtő Jenő idézetek

A női lábak olyanok, mint a felső tízezer. Nem kritizálni kell őket, hanem közéjük kell kerülni.
A kísértéstől egyféleképpen szabadulhatunk meg: ha megadjuk magunkat.
Az nevet, aki először üt.
Embernek lenni nagy betegség. És gyógyíthatatlan is.
A kíváncsi turista olyan, mint a szerelmes férj. Mindent elhisz és semmit sem lát.
Vasárnap ne lopj, ne verj meg senkit, mert hat nap mindenre elegendő.
Maga olyan nagy állat, hogy vadászni kellene.
A bolond ember eléggé logikus, csak az épelméjűek bírálata felületes.
A nő olyan, mint egy költői hasonlat – ha szép, az sem baj, hogy semmi értelme.
A sors olyan, mint egy részeges szabász: mikor belevág a szövetbe, még nem lehet tudni: felöltő lesz-e belőle vagy nadrág.
Még sohasem hazudtam. Az én koromban már ne kezdjen az ember új módszereket.

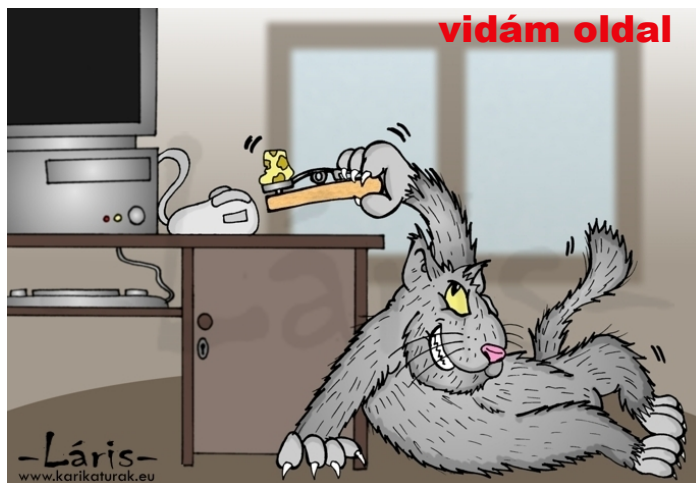
Az asszony szíve éppolyan, mint a tenger: nyugodtan, simán dobog, de senki sem lát a mélyére, és ha igen, úgy annak jaj

Párbeszéd

-Mondj egy alkohol tartalmú zöldséget .
-Falra hányt borsó.
-Mi a dekoltázs ?
-Mély ruha kivágás , amellyel egy fiatal nő férjet , egy idős nő pedig náthát szerezhet magának .
-Ki követi el a legtöbb összeadási hibát?
-Az anyakönyv vezető.
-Mit mond a kéményseprő a tükör előtt ?
-Koromhoz képest elég jól nézek ki .
-Mire jött rá a börtönben ,Táncsics,
-Arra hogy nem ő van bezárva hanem az ajtó.
-Ki a meztelenebb : a ruhátlan férfi , vagy a ruhátlan nő ?
-A férfi mert rajta a gondolatai is látszanak .
-Ki az aki nem élhet nő nélkül,
-A nőgyógyász
-Hány biztos bolt van manapság ,?
-Kettő. Az égbolt és a sírbolt .



vidám oldal



-Mit csinál az okos asszony , ha a fűnyíró nem működik ,?
-Nem ad neki vacsorát .
-Mit csinál egy fehér nő hajnali 4 órakor egy fekete mellett ,
-Megissza .
-Mikor mondja a kínai hogy jó napot ?
-Amikor megtanul magyarul .
-Mit fog a néger a pizsamájában ?
-Aludni .
-Miről lehet fel ismerni a mérges gombát ?
-Lelőki a kalapját és ugrál rajta
-Hogyan készítik a tejport ?
-Nem adnak inni a tehénnek .
-Hogy udvarolnak a felszemű lánynak ?
-Szép szemednek nincsen párja .
-Hogyan kell udvarolni a kancsal lánynak?
-Szemeidnek keresztüzében égek .
-Honnan tudják az indiánok, hogy kiszáradt a folyó?
-Porzik utánuk a kenu.
-Mit mond a tyúk , ha rá megy az úthenger ,?
-Ez ám a kakas .
-Milyen a kocsmai sztriptíz ?
-A kocsmáros lány lehányja ruháit.
-Miért van az, hogy előbb látjuk a villámot és aztán halljuk a dörgést ?
-Mert a szemünk előrébb van mint a fülünk .
-Mi a babakocsi ?
-Tavalyi örömek négy keréken
-Mondj két jó indulatú daganatot.
-Női mellek .
-Mi lesz az apácából ha átmegy rajta az úthenger ?
-Szűzhártya.
-Mikor lesz jólét Magyarországon ?
-Ha majd a diplomás rendőr fogja átkísérni az úton a munkában megfáradt cigányt .
-Hogyan lehet felizgatni egy 85 éves öregasszonyt ,
-Elveszik tőle a nyugdíját .
-Mi a vécsés néni kedvenc regénye ?
-Üvöltő szelek .
-Hogy udvarol a teve ?
-Úgy kellesz nekem ,mint hátamra a púp .
-Melyik a legszebb sportág ,
-Kétszáz női mell .
-Mi a víz ?
-A víz az olyan szintelen folyadék , amely kézmosás hatására megfeketedik .
-Miért süt a Nap ,
-Mert nem tud főzni .

